

*Тягоми людяи усе,
що я наказу тобі*

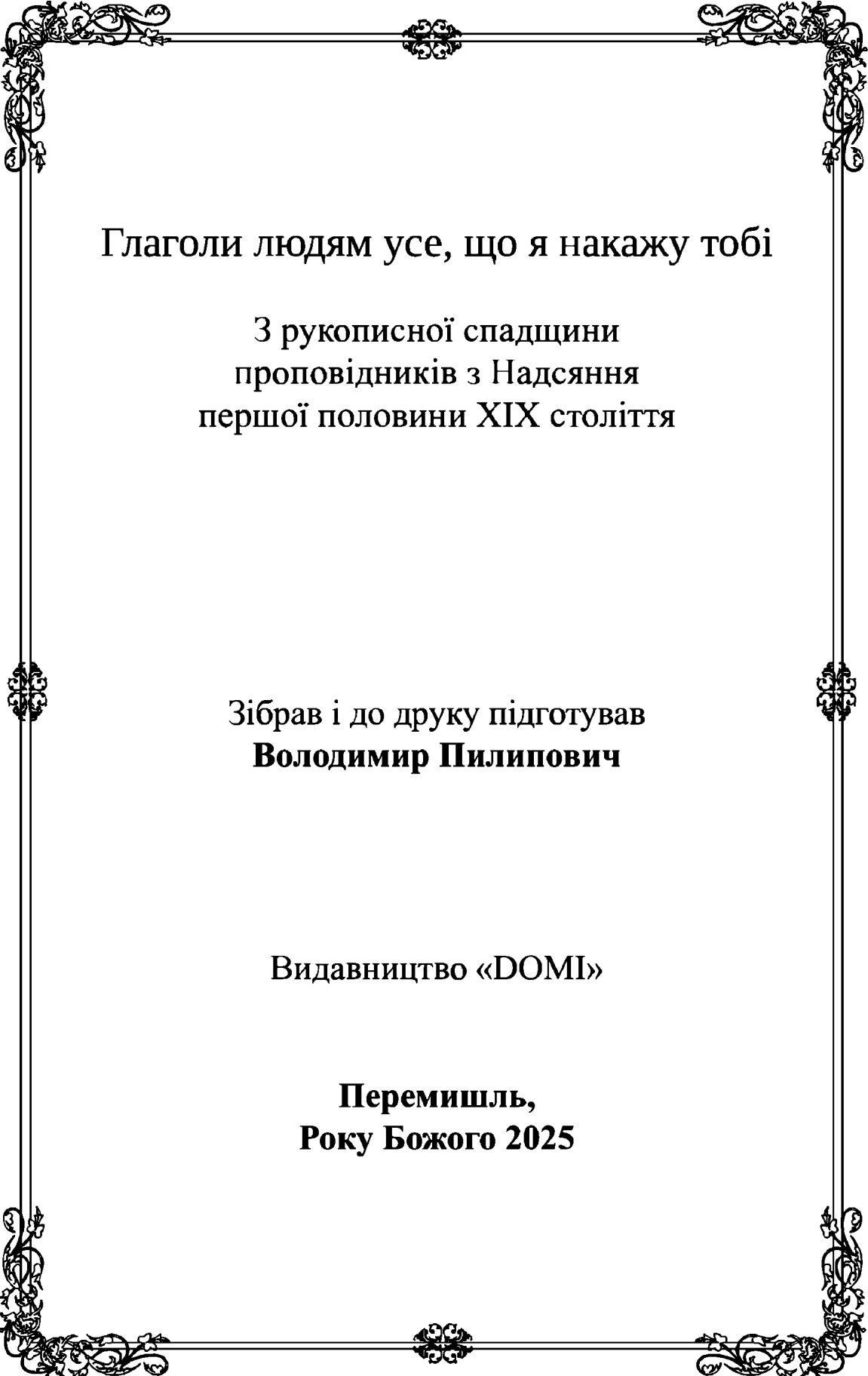
З рукописної **с**падщини
проповідників з **Н**адсяння
першої половини ХІХ століття

Глаголи людям усе, що я накажу тобі

Глаголи людем вса елика заповѣдаю тебѣ

Внимай себѣ и оученію и пребывай в нихъ,
сіа бо творѣи самъ спасешися,
и послушающіи тебѣ.

Глаголи людям усе, що я накажу тобі

З рукописної спадщини
проповідників з Надсяння
першої половини XIX століття

Зібрав і до друку підготував
Володимир Пилипович

Видавництво «DOMI»

**Перемишль,
Року Божого 2025**

Проект обкладинки і художнє оформлення:

ВІПКаляміс

В оформленні обкладинки використано розмальовану гравюру на міді *Ісус гідний любові* німецького художника І. Буша, з рукописного молитовника Михайла Левицького з Улюча (1836 р.). На форзацах графічний елемент з перемиських видань друкарні єп. Івана Снігурського.

Комп'ютерна верстка:

Мацей Журавскі

ISBN 978-83-957479-5-3

Видавництво «DOMI»

e-mail: domi.vydav@gmail.com

Наклад: 50 примірників

№

ЗМІСТ

Володимир Пилипович, <i>Предслого</i>	7
---	---

Проповіді

о. Юрій Глинковський

<i>Проповіді зі збірника «Książka Zamykająca w sobie Różne Narzekania Zawsze Smutnego Wdowca Także Przedmowy z Wierszami Oraz różne Argumenta o Tajemnicach Boskich. Rzecz[ach ostate]cznych I o Rzeczach Naturalnych z przekonanie[m] Rozumu Ludzkiego».</i>	
<i>Predosłowie o obchozdeniu Miłostiwaho Lita.</i>	23
<i>Mowa naypierwsza o Jubileuszu 21 maja 1826 Roku.</i>	27
<i>Obiasnienie względem i kazan.</i>	33
<i>Mowa pod Figurą dnia 19 Nov[embria] [1]826 roku miana</i>	34
<i>Podiakowanie za Miłostiwoie lito, dnia 19 Nov[embria] [1]826.</i>	41

о. Антоній Ляврецкий

<i>Nauki Parafialnyi Czrez Parocha Czertyżiwskoho pysanyi 1838.</i>	
<i>Nauka [Na] Nedilu Po Proswiycenyju.</i>	69
<i>Nauka Na Nedilu O Zakхеи.</i>	73
<i>Nauka Na Nedilu Mytar: Farysei</i>	77
<i>Nauka Na Nedilu Błudn: Syna.</i>	82

о. Йосиф Єдинак

<i>Homilie na całoroczne niedziele napisane w Krakowcu 1839.</i>	
<i>Przemowa</i>	91
<i>Homilia. Na niedziele pierwszą po zjawieniu Panskim.</i>	94
<i>Homilia. Na niedziele O Zacheuszu</i>	100
<i>Homilia. Na niedziele O Celniku i Faryzeuszu</i>	106
<i>Homilia. Na Niedziele Starozapustną</i>	112

Додаток

<i>Послання єп. Івана Снігурського про надання повного відпусту вірянам церкви св. Миколая в містечку Міхова Воля, Перемишль, 20 травня 1826 р.</i>	
Покажчик іменний	125
Покажчик географічний	126
Список ілюстрацій	127

Передслово

Після видання у «сірообкладинковій» серії трьох «барокових» книжок¹, тут же презентую Шановним Читачам першу в цій серії «бідермаєрівську» книжку. Заголовок її – *Глаголи людям усе, що я накажу тобі*, – запозичений мною з епіграфа до VI тому проповідей о. Ляврецького – *Глаголи людєм вса елика заповѣдаю тебѣ*, що є цитатою з Книги пророка Єремії (1:17), а на шмуц-титулі, текст під гравюрою *Ісус Христос* – з епіграфа до IV тому проповідей пароха з Чертежа, що є цитатою з Першого послання апостола Павла до Тимотея (4:16).

Початки українськомовної гомілетики в перемиській єпархії Модерного часу першим досліджував єпископ-мученик Григорій Лакота у статті *Народня мова в проповіді й катехизі в перемиській єпархії на переломі 18. на 19. ст.*² На жаль, знайдені єп. Лакотою проповіді

¹ *Око серця мого до Тебе возношу. Антологія барокової духовної лірики з Надсяння*. Перемишль: Видавництво «DOMI» 2023; *Господу будь нудитель... Духовне насліддя перемиських владик і пресвітерів у добу бароко*. Перемишль: Видавництво «DOMI» 2024; *Єсмо си Братія по Христі Бозі нашім. Особові реєстри церковних братств Надсяння XVII-XVIII століття*. Перемишль: Видавництво «DOMI» 2024.

² Див.: «Перемиські Єпархіяльні Відомости», лютий 1939, ч. II, с. 14-21. Передрук: Блаженний Григорій Лакота перемиський єпископ-помічник. *Зібрані історичні праці*. Зібрав і до друку підготував Володимир Пилипович. [= „Перемиська

перемиських алюмнів 20-30-х років XIX ст., що деякі з них голосилися в перемиському катедральному соборі, не були ним опубліковані й досі чекають в перемиському архіві на свого повторного відкривача й публікатора, та й сама стаття залишилась непомічена дослідниками галицького відродження. Цей культурний почин голосити проповіді народною мовою, що знайшов своїх реалізаторів серед перемиського священства 820-х років, виник в колі ініціаторів заснованого в Перемишлі 1816 року Товариства галицьких пресвітерів греко-католицького обряду (*Societas Presbyterorum ritus graeco-catholici Galiciensium*). В його статуті, що став неформальним програмним документом галицького бідермасру, наголошується на негайній потребі в гомілетичній та катехитичній літературі народною мовою³. Відтак цю вимогу нового часу активно підтримала львівська митрополича консисторія з нагоди Ювілею 1825 року, публікуючи *Чинъ Моленій во время Ювілеа на мѣстѣхъ на сіе опредѣленныхъ*, в якому наказувалося священникам всієї митрополії голосити проповіді *ко оуразумѣнію присутствующихъ своимси азыкомъ російскимъ*.

Презентовану книжку відкриває цикл проповідей о. Юрія Глинковського, складених ним з нагоди

бібліотека” Перемиського відділу Об’єднання українців у Польщі. Том IV]. Перемишль 2003, с. 183-192.

³ Див. параграфи 1 та 2 *Statuta Societatis Presbyterorum Ritus graeco-catholici Galiciensium*. Viennae 1816. Факсимільне відтворення латинського оригіналу та його український переклад Ростислава Паранька опубліковані в книзі *Який хосén з критики?: полеміка галичан на сторінках німецької преси 1843-1846 рр.* Зібрав і до друку підготував Володимир Пилипович. Перемишль: Видавництво «DOMI», 2018, с. 195-223; 224-240.

Ювілейного року. Виголосив їх перед вірними своєї парафії у травні-листопаді 1826 року, під час святкувань проголошеного папою Левом XII Ювілейного року⁴. Вписав їх о. Глинковський до великого рукописного збірника, названого ним *Książka Zamykająca w sobie Różne Narzekania Zawsze Smutnego Wdowca Także Przedmowy z Wierszami Oraz różne Argumenta o Tajemnicach Boskich. Rzecz[ach ostate]cznych I o Rzeczach Naturalnych z przekonanie[m] Rozumu Ludzkiego*⁵. Отже, знайшлися у ньому духовні та скорботні вірші, написані після передчасної смерті його дружини, філософські та богословські міркування, полеміка з критиками одруженого священства тощо. Збірник польськомовний, і тільки одна духовна пісня та публікований тут цикл проповідей написані українською мовою польською латинкою. Проповіді відкриває *Predostówie o obchozdeniu Miłostiwało Lita* (в рукописі на стор. 722-723), *Mowa naupierwsza o Jubileuszu 21 maja 1826 Roku* (стор. 717-719), *Obiasnienie względem i kazan* (стор. 719), *Mowa pod Figurą dnia 19 Nov[embria] [1]826 roku miana* (стор. 719-722) й *Podiakowanie za Miłostiwoie lito, dnia 19 Nov[embria] [1]826* (стор. 723-734)⁶. У цих проповідях о. Глинковський використовує прийоми барокової

⁴ 27 травня 1824 року папа Лев XII (1823-1829) проголосив буллу *Quod hoc ineunte saeculo* (Це на початку цього століття), в якій рік 1825-й названо Святим Роком. Папа закликав вірних до обнови релігійного життя після наполеонівського лихоліття, до свідчення своєї віри незалежно від політичних та соціальних умов.

⁵ Див.: сигнатура Rps 12483 II. Режим доступу: <https://polona.pl/preview/07feeb78-dd66-4efa-a033-a29add296e6d>

⁶ Питання публікації проповідей о. Глинковського підносив я під час промови з нагоди надання мені звання почесного

риторики, що характерне для літератури бідермаєру, втім пробивається в них дух нової гомілетики, зорієнтованої на духовні потреби і можливості простого народу, чого виявом є, наприклад, яскраві приклади вжитку лексичних і граматичних форм надсянського говору.

Згідно з розпорядженням львівської митрополичої консисторії, яке було розіслане й до священників перемиської єпархії, святкування Ювілейного року мали проходити по всій парафії, тобо у всіх святинях, з яких вона складалася:

Въ Недѣлю и инїа дни, якоже потребно будетъ, Сщѣнникъ по Святой Літургїи, ту сущимъ собранимъ Людемъ, начинаеть: Бл҃гословенъ Бг҃ъ нашъ. Трстое. и по Очѣ нїшъ. поють Тропари покаанїа г҃лсѣ ѕ. [...] По совершенїю же сицевыхъ екѣнїй ѿходитъ Сщѣнникъ со всѣми съ процесїєю къ другой Церкви (аще есть) и ко третьей, и четвертой, по разположенїю, или ко олтарю, или кресту рекше фѣгурѣ, или ко иному мѣсту, ко моленїю ѿпредѣленому, поюще со всѣми: Стый Бж҃е, или иную пѣснь приличную, рекше. *Троица Бг҃ъ Отець. Горє мнѣ грѣшнику сущу. Гсди въ животъ мой воззрю глубоко. Прїйдетъ година.*⁷ и прочаа.⁸

доктора Українського католицького університету, що мала місце 11 липня 2021 р. в палаті перемиських владик.

⁷ Усі чотири названі тут пісні, вперше надруковані латинкою у книзі *Katechizm krótko zebrany Przednieysze wiadomości do Zbawienia potrzebne w sobie zawieraiący na Missyach Zakonu S. Bazylego Wielkiego Prowincyi Koronney. Lwów 1768*. Див.: Юрій Медведик. *Українська духовна пісня XVII-XVIII століть*. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2006, с. 133-134.

⁸ *Чинъ Моленїй во время Ювілеа на мѣстѣхъ на сїе ѿпредѣленныхъ*, Львів 1826.

Як видно зі змісту приміток до проповідей, о. Глинковський ці побажання ревно виповнив.

Юрій Глинковський (Jerzy Hlinkowsky) народився 1775 р. в греко-католицькому селі Литманова на Спишу в нинішній Словаччині, яке з XV століття було власністю польських королів, а отже вірні східного обряду в Литмановій вважалися підпорядкованими перемиським єпископам. Єрейські свячення Глинковський прийняв у 1807 році, служив парохом у селі Мишлятичі мостиського деканату, де й помер у 1833⁹. Додам, що зараз у селі Литманова діє греко-католицька парафія, але її мешканці зараховують себе до словацької нації. Зрештою і сам Глинковський згадуючи про місце свого народження, називає себе словаком. Галичину він не любив, бо як сам пише, тут померла його дружина, за якою він сильно тужив. Дорікав теж своєму батькові, що примусив його довго вчитися – висвятили Глинковського, коли йому було 32 роки. Священником був теж його молодший брат, служив він у рідній Литмановій. Парафія Мишлятичі складалася із трох церков: у Мишлятичах, Ханківцях і Конюшках, і в 1831 році нараховувала 588 вірних.

З проповідницького доробку отців Ляврецького та Єдинака, до презентованої книжки вибрав я по чотири проповіді на ті ж самі недільні читання з Євангелія, щоб тим способом читачі отримали можливість порівняння гоміличних обдарувань обох священників. Однак мушу зауважити, що оскільки проповіді о. Ляврецького здаються бути плодом його власної живої

⁹ Див.: Dmytro Blazejowskyj. *Historical šematism of the Eparchy of Peremyśl including the Apostolic Administration of Lemkivščyna (1828-1939)*. Lviv: Kamenyar, 1995, с. 654.

душпастирської діяльності серед сільського люду, так проповіді о. Єдинака складалися ним з прицілом на молодих освічених пастирів, яким він цю книгу адресував як гомілетичний підручник. Якщо отці Глинковський і Ляврецький у своїх проповідях посилаються тільки на авторитет Святого Письма, так о. Єдинак охоче цитує теж і Отців Церкви, особливо латинської. З передмови до першого тому – о. Єдинак склав їх два, – виходить, що планувалися вони бути надрукованими, але так не сталося, хоч в рукописі наявні редакторські правки, зроблені іншою рукою червоним чорилком. Початок 840-х років приніс перші друковані українськомовні гомілетичні збірники, що їх випускала заснована еп. Іваном Снігурським перемиська друкарня¹⁰, отже спроба о. Єдинака оправдати своє рішення публікувати польськомовні проповіді виявилася невдалою, як і його побоювання, що на перешкоді українськомовним гомілетичним виданням стоять діалектні відмінності щоденної мови галицьких вірян. Йосифу Єдинаку були відомі тодішні мовні дебати української галицької інтелігенції, звідти й застережливий тон його передмови: *przewiduię ia wprawdzie zarzut, który mnie przedewszystkiem trafi; dlaczego nie uczyniłem ten zbiór nauki religijney w ięzyku ruskim?*

Збережені до нашого часу три рукописні збірники проповідей о. Ляврецького – том I, IV і VI, та невеличка частина збірника невідомої нумерації, вказують, що їх

¹⁰ Вибрані фрагменти з деяких гомілетичних видань див. у збірнику *Лірвак з-над Сяну: перемиські друки середини XIX століття*. Упор. Володимир Пилипович. [= „Перемиська бібліотека” Перемиського відділу Об’єднання українців у Польщі]. Перемишль 2001, розділ *Богослов’я*, с. 277-331.

було щонайменше шість й складалися вони на проміжку 1838-1843 рр. Здається, що автор списав їх не тільки задля фіксації власного гомілетичного доробку, але й для потреб священників горішнього Надсяння, де вони вживалися до кінця ХІХ століття. І так, том IV з 1840 року, заповів 8 липня 1907 р. капітульній бібліотеці о. Петро Микелита, парох в Прусіку, з цікавими біографічними даними про о. Антонія Ляврецького: народився він у 1786 р., висвячений 1810, сотрудник в Чертежі, але проживав у Костарівцях. У 1813 р. став парохом в Жерниці, а з 1822 парохом в Чертежі, де й помер 27 січня 1879 на 92 році життя і, як пише о. Микелита – «заховавши притомність умислу і гумор до кінця». А. Ляврецький мав 22 дітей, з чого 8 синів і 8 дочок «допровадив до стану»¹¹. Рукопис VI тому з 1841-1843 рр. подарував у 1895 р. перемиській капітульній бібліотеці о. Василь Коциловський, парох в Хирині порошницького деканату¹². Згаданий вище недатований фрагмент збірника проповідей¹³, я опублікував у 2013 р.¹⁴, тоді теж на моє прохання професор Михайло Лесів дослідив мову

¹¹ Див.: Сигнатура Rps 12238 IV, с. 4. Режим доступу: <https://polona.pl/preview/bf843826-c120-4742-8106-ae17aca2448f>

Див. також: Dmytro Blazejowskyj. *Historical šematism of the Eparchy of Peremyśl including the Apostolic Administration of Lemkivščyna (1828-1939)*. Lviv: Kamenyar, 1995, с. 749.

¹² Див.: Сигнатура Rps 12238 IV, с. 1. Режим доступу: <https://polona.pl/preview/bf843826-c120-4742-8106-ae17aca2448f>

¹³ Див.: Сигнатура Rps 12240 IV. Режим доступу: <https://polona.pl/preview/cbc05dd5-30ec-4cf8-9ea4-b23588c4f47b>

¹⁴ Володимир Пилипович. *Проповіді о. Антонія Ляврецького, пароха Чертежа, сяніцького декана (коментар та публікація пам'ятки)*. «Перемиські Архиєпархіяльні Відомості» 2013, ч. 13, с. 297-310.

тих проповідей¹⁵. Згодом, обі ці публікації, разом з факсимільним відтворенням рукопису я включив до моєї книги *Надсянський «ліс речей»*, з додатком ще однієї проповіді о. Ляврецького *Nauka na S. Simeona Stolpnyka filialnoj Cerkwy Kostariwskoj Patrona*¹⁶. Свій збірник о. Антоній Ляврецький назвав *Nauki Parafialnyi Czrez Parocha Czertyżiwskoho pysanyi 1838*¹⁷, з нього публікую чотири проповіді: *Nauka [Na] Nedilu Po Proswiщенују* (в рукописі на стор. 168-171), *Nauka Na Nedilu O Закхеи* (стор. 171-174), *Nauka Na Nedilu Mytar: Farysei* (стор. 175-178), *Nauka Na Nedilu Błudn: Syna* (стор. 179-183).

Новизною в проповідях о. Глинковського та о. Ляврецького є поміщені в них українські переклади перикоп Святого Письма, зроблені самими авторами, адже на той час українського перекладу Біблії ще не було.

Зі збірника о. Йосифа Єдинака *Homilie na całoroczne niedziele napisane w Krakowcu 1839*¹⁸, для публікації вибрав я *Przemowa* (арк. 3-5 зв.) та чотири проповіді: *Homilia. Na niedziele pierwszą po zjawieniu Panskim* (арк. 36-44), *Homilia. Na niedziele O Zacheuszu* (арк. 46-54 зв.), *Homilia. Na niedziele O Celniku i Faryzeuszu* (арк. 55-62 зв.), *Homilia. Na Niedziele Starozapustną* (арк. 63-72 зв.).

¹⁵ Михайло Лесів. *Мова проповідей о. Антонія Ляврецького як приклад українськомовної гомілетики греко-католицького духовенства Галичини першої половини XIX століття*. «Перемиські Архиєпархіяльні Відомості» 2013, ч. 13, с. 310-322.

¹⁶ Володимир Пилипович. *Надсянський «ліс речей»: статті і матеріали*. Перемишль: Видавництво «DOMI», 2020, с. 246-300.

¹⁷ Див.: сигнатура Rps 12237 III. Ружим доступу: <https://polona.pl/preview/50ea3fec-9357-4ebd-9599-223ef5dcbe0f>

¹⁸ Див.: сигнатура Rps 12241 II. Режим доступу: <https://polona.pl/preview/02098cdf-bd5e-4b71-9c0a-0a107d3d0349>

У проповіді на Богоявлення гомілет з Краківця проявив себе як читливий до викликів доби: *Lecz czyliż mogli kiedy przyzwoyciey stosować się do nas takie przestrogi i upomnienia Boskie, jak w tem czasie, gdzie my wszyscy żądamy sprawiedliwości dla polepszenia naszych losów! gdzie opłakujemy nad powszechnym obyczajow zepsuciem, nad zuchwałym praw i zwierzchnosci zdeptaniem! gdzie się nieraz rzewnemi zalewamy łzami, nad głębokim wiary naszej zapomnieniem, i nad oczywistą prawey pobożności pogardą.* Ці питання турбували тодішнього понтифіка папу Григорія XVI, який активно наголошував їх у своїх енцикліках.

Йосиф Єдинак народився 1792 року, висвячений у 1821. З 1833 парох у Краківці яворівського деканату, з 1842 р. парох в Судовій Вишні, де й помер 26 липня 1871 р.¹⁹

*

У Додатку публікую рукописне Послання єп. Івана Снігурського від 20 травня 1826 р., адресоване вірянам парафії св. Миколая з містечка Міхова Воля, добромільського деканату²⁰. Його зміст і дата виникнення вочевидь співпадають з Ювілейним 1825 роком. Дня 9 червня 1826 р., місцеві парафіяни могли отримати повний відпуст на пам'ятку св. Кирила Александрійського (пом. 27 червня 444 р.). Гадаю, що ініціатором цього Послання

¹⁹ Див.: Dmytro Blazejowskyj. *Historical šematism of the Eparchy of Peremyśl including the Apostolic Administration of Lemkivščyna (1828-1939)*. Lviv: Kamienyar, 1995, с. 683.

²⁰ Документ зберігається в Державному архіві в Перемишлі, zespół: Archiwum Greckokatolickiego Biskupstwa w Przemyślu, sygnatura: 56/142/0/0/272D.

міг бути перемиський крилошанин Іван Лаврівський (1773-1846), близький співробітник владики Снігурського і титулярний патрон парафії в Міховій Волі.

Ювілейному рокові присвятив свій рукописний співаник улюцький дяк Іван Левицький, якого складав він з 1829 по 1832 р. Я підготовляю його публікацію.

*

У надрукованих тут текстах виступають правописні особливості, й так у Ю. Глинковського риска над буквою *n*: *utoplenā*, *wozlublenāho*, має читатися як подвоєне *nn*, інколи означає відсутнє *m* – *ludē*, чи скорочення – *Xtā*. У проповідях А. Ляврецького, які також записані польською латинкою, замість сполучення *szcz* виступає кириличне *щ*: *Proswiщенују*, *що*; Ісус Христос записано у скороченій формі *Is' Xs'*, *Is'a Xsta*, християни як *xstyany*. Знаходимо теж пом'якшення у словах *bud'*, *chut'*, *wstremezływist'*, *newynnist'*. В публікації повністю збережено розділові знаки та написання великою буквою, так як вони записані авторами.

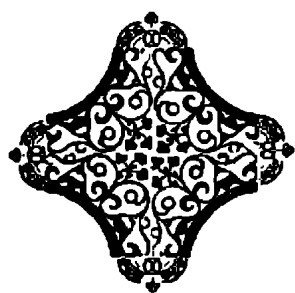
Сподіваюся, що зібрані тут тексти трьох гомілетів дають цінний матеріал дослідникам українського проповідництва того часу, яке в епоху бідермаєру вважалося та й було важливим жанровим складником літератури²¹, але теж і дослідникам історії української мови в Галичині, що витворювалася на діалектній основі та при

²¹ Про жанрове різноманіття української літератури того часу в Галичині, див. тексти зібрані в книзі *Який хосєн з критики?: полеміка галичан на сторінках німецької преси 1843-1846 рр.* Перемишль: Видавництво «DOMI», 2018.

взаємовпливі двох мов – української та польської, адже всі три гомілети володіли ними у щоденному побуті.

Публіковані тексти почерпнуті з оцифрованих рукописів давньої Бібліотеки перемиської капітули, які зараз зберігаються в Національній бібліотеці у Варшаві, й викладені у відкритий доступ на порталі Polona.

Володимир Пилипович

Προνόβιγι

Lepiej niż w innych księgach
Książka (której) nie ma w innych
Lecy. 10. 12. 17. 21.

Żywoty Księcia w sobie
Żywoty Marcejanów
Żywoty Smutnego Wdowca
Żywoty Biednych z Wierzbicy
O różne Argumenta

Nr 61.

O Tajemnicach Boskich, Białych
O Rzeczach Naturalnych i przedmowa
Dane w Myślach dnia 6 Listopada 1770. R. 1770.
Język Kłopotliwy Białych

o. Юрій Глинковський

*Książka
Zamykająca w sobie
Różne Warzekania
Larwsze Smutnego Wdowca
Także Przedmowy z Wierszami
Oraz różne Argumenta o Tajemnicach Boskich.
Rzec(zach ostate)cznych
I o Rzeczach Naturalnych z przekonanie(m) Rozumu
Ludzkiego (?)*

Dan w Myślasticach dnia 5 Listopada 1820 Roku.

Jerzy Glinkowsky Paroch Myślat(ycki). mp.

[illegible][illegible]

Bredastaurio obsoletus Mitostichus Lila

[illegible][illegible]

Predosłowie o obchozdeniu Miłostiwaho Lita

Skoro imiło zaczatisia Miłostiwoie Lito dla wsich prawosławnych Chrystyan lubimoie, kotoioie upowachom istiņo byti w naszych predilech, w sey czas kohda slyszachom iako hoda preszlaho wo Rimi byst sodilannoie. Seho radi wełykoiu radostiiu ukripisia duch moy z takowaho zbawleņaho diła; sice iako imich nuzdu izwistno wosprosiť ludey starych budusczych o obriadech wo predwarszem Miłostiwom Liti, prezde piatdesiat lit sowerszaiusczychsia, no neumiiachu mini dostojno, i iasno ispowisti. Sice rozum czełowika bładit, i pamiat ieho czerez dołhyi lita umaliiet; a wiascze czerez liniwstwo ku Chwali Bozoy iako sol obu-iaiet ize nikoiy imat siły, i wlahy, poneze zywusczyi w takowom sławnom dili na obchodach nebywachu, ili budusczyi duchom drimachu neposłuszaiuszcze pouczenia w takowom czasi: seho radi nicztoze, iły mała risza mini o Miłostiwom Liti. Od tud prinuzdachu mene czustwia moia kako imich obchazdati siie nastoiasczeie Miłostiwoie Lito, a newidach poneze nikoiey imich pisaņoy hramoty, daby um razuma był proswisczeņy sczo imiet diłati w tak wełykō dili spasenia so swoymi owcami. – No pozdi bywszu wremeņy pryide hramota prezde z Rymu od Archyiereja Wsełenskaho Leona;

taze pozdi i naszeho Kir Ioana Episkopa Premyskaho²² daby desiat i piat wo dni naroczytii po Czetyrech Cerkwiach so ustanowleńym mołeniem obchody sowerszati wsi posty starozytnyi zachowati, narody czerez swiaszczeńikow nauczati: lich mołyti hromiti stroffowati da budusze czerez swoych Pastyrey proswisczeńyi, dostoyni były doyti Miłostiwah Lita; kotoŕoie po ispołneńych obchodach skonczati sia imat na ispowidi swiatoy, i priiatiu Preczystaho Tiła, i krowe Spasitela naszeho Isusa Xtā, pri odpuszczaniu winy bliżnim swoym.

Az ubo Ierey nedostoyni, buduczy proswisczeńy pisanem Konsystorskym (:iako prezde reczesia:) da wozwelyczaietsia Chwała Bozaia wiaszcze pridach pomianusze iako umałyti prikazanie nastawnikow naszych chrychom iest a w dobrym wiaszcze pridati słowom iest Welykaho Boha. Taze pomianych słowa Iowa swiatoho, ize sice hłaholet: Kto mozet wozderzati iazyk swoy od błałołania? I paki Syrach hłaholet: Dobroie iest Carskyi tainy kryti, a łuczszce iest diła Bozaia miru iziawiti: dostoyt ubo syia spisati iaze pomocyu Ieho wo wremia Miłostiwah Lita uze ispołnyszasia. Wo wozwelyczanie ubo Boha, i Preczystoy Diwy Maryi swoym pisanem miru sice wozhłaszaui. Czetyry swiatyni znamenani bysza na obchozdenie Miłostiwah Lita, tri Cerkwi a czetwertyi Kość; kotoryi wsehda torzestweńo wo rawnom dostoyanstwi kazdah hoda czerez dwadesiat i szyst dni Swiatyi po czetyry stacyi na den obchodichom. Iakowy obchod perwszaho dne biasze, takowyi wsi posredkowyi, i ku koncu Miłostiwah Lita kazdah razu w kazdoy Swiatyni pri wystawleńiu Swiatiiszaho Kiwota, obchozdeniu koło Cerkwi i Kośća so błałosłoweniem ludey na

²² Мова йде про Івана Снігурського.

czetyry storony Tiłom Isos Xtōwom: taze pitia so ludem mołytw z Konsystoru nam predanych, wo konec suplika-cyi czetyry razy dne ispołudniachusia; prediduszym od-mowłeniam piat razy Otcze nasz, piat Bohorodice Diwo i raz Wiruiu wo Namirenje od Konsystora prepisañoie: na puti biachu neprestaño razlicznia pinia. Wo dwuch ili try-ich miiscech bywachu do ludey hłahołania; pri koncowoy swiatyni sered Słuzby Bozoy z amwony dowszoie zestoko-ie, i sleznoie ku ludem imich pouczenie. Sredy, Piatky ize wsehda sut postom, post Petra i Pawła post Makawey do Uspenia Preswiatoy Bohorodicy; post Usiknowenia Swiat: Ioana, post Wozdwizenia Czestnaho Kresta takze i Poneděl-ky od 21. Maja daze 19 Nov: nikohdaze razorichom. Błaho-darenie od nas da budet Bohu ize nam daiasze siły a wo umi sycewaia nerazornaia czerez ciły czas pomyszenia iaze wsehda ispołniachusia; od naczała Maiowaho daze do zi-mowaho konca: bude Iemu dostoinaia czest, i Chwała wo wiky wikow.

Seho radi az siia pysach łuczszce razumiti moje błaho-darenie zdi słožeñoie pri skonczeniu Miłostiwaho Lita dne 19. Now. w Kosteli iako obiteły czuzdoy kazañoie, i daby bolszaia diała sia Chwała Boha zywaho. Desiat, i piat razy wsi chozdachom so krestom na Nemze było Rospiatyie Isu-sa Xtā, ize byst neseňy w rukach Swiaszczeńika, wsehda wo Feloni, i Epitrachyi ubraňaho, na wozdaianie czesti piat ia-zwam Isusa Xtā try obchody uroczystyi do iedynoy iazwy hwozdeňoy, hde społu sodiłaietsia piatnadesiat. Sedmery-ceiu isprawichom put nasz so Ikoneiu Preczystoy Diwy sedem oruzyia wo Serci imuszczay utopłēna wo uczenie sedem ieia bołesti iaze imiła pid Krestom Syna swojeho wozlubłēňaho. Trizdy obchodichom so Ikoneiu Preswia-tyia Troycy wo uczenie Triiech Osob w Imenach i bytyiu

razdiłēnych, a wo Iedinom Bozestwi. Naypacze wo koniec idochom iedyneiu wo uczenie Iedynaho Boha so so-
diłaniem Iemu błahodarenie za Miłostiwoie Lito onymze
nizaiey podrobnu hłahołati sia bedet. Pri konciu ostatne-
ho dne Try Figury prezdereczeņyi nesomyi biachu po cze-
tyrech stacyach za pomosciu dwuch otrokow sedm lit-
imuschykh, odiianychze wo biłyia odezy iaze predomno-
iu idosza Ikonu Preczystoy Diwy, i Swiatyia Troycy wo
swoych derzaiusche rukach: az wero wo Epitrachyi, i Fe-
loni (:iako byst wsehda:) so Krestom Raspiataho Isusa po
nich hradiach. Sycewym ubo Tryiem Ikonam słozeņym
bywszym na Prestoli Kostēla łatinskaho; predstoiasczym
perwiie swiaszczeņika miscalaho łatinskaho obiadku, wo,
Epitrachyi obok Ołtara, taze Błahorodnych Ktitorey i iņych
Panow Bohu słužasczych: taze nemałaho mnozestwa lu-
dey, z Amwony wo wyrozumienie kazdaho sana Czełowi-
ku; iazykom preprostym Sławenskym nizey nastoiasczaia
syia wsia hłahołach: posem wirno spiwach iaze prezde wo
pamiati słozeņaia, i bez pisanja izreczeņaia biachu – Da
wnemłet Błahorodny Czytelnik, a nedoumiiuszczemu pro-
stit ascze iakowaia obritet błudiasczaia słowa; ibo az iesm
hrysznik pacze wsich hrysznikow; seho radi nizm dostoy-
n imiti w sebi Ducha mudrosti bez Nehoze ne umich łuczscze
pisati iako nyini zde połahaiu.

Mowa naypierwsza o Jubileuszu
Pod Figurą miana, gdzie się Gromady schodzili dla
obchodzenia trzech Cerkwi, a czwartego Kościoła.
Dnia 21. Maja [1]826. Roku

Text

Az iesm Pastyr dobry, owca moia hłasa
słuszaiut i az zywot wiczny daiu im.

Joa: 11 v 27.

A hdez wy sia tu wziały owcy moy wozlubleñyi na tym pustym misci hde zwiry polnyii domowyi sia prechodziat zapewne czuły ste hołos Pastyria dobroho, kotory swym hołosom po ciłym zahyrmił switi do owec swoych bludiasczych po pusczy rozpustow swita toho, abysia do Nioho zhromadiły, i dobruui z Ruk Ieho odbirały paszu. Czohoz wy szukaiete? zeste tu stanuly na tom misci Figury z iakowymis znakami, i tarczami, iakobyste imiły wiinu toczyti z nepriatelami? prawda nastupue welyka potyczka z wowkami ohnia pekelnaho bo to oni dosie z nami vyhrawały: ale niebiite sia bo oto pribył Pastyr Dobry, i silny kotory was znaie, bo ieho słuchaiete hołosu. Czohoz wy sia tu dnes zhromadiły ieszcze raz sia pytaiu? moze dla toho ze po ciłom switi czuiete welyky szum dzwonyw? tak iest bo to oni

nas wabiat abysmy szli za hołosom Pastyria dobroho, katory daie paszu zywota wicznoho, ani dopustit poiati iednu owcu wowkowi ohnistomu katoraia słuchaet hołosu Pastyria swoho. Na dobry czas wy sia tu dnes zhromadiły owcy wozlublēni czoho nihdy w zytii waszym nebywało, oprócz micno starych, ale iak mało, i ridko ich widimo! ba i tii dla słabosti nemohut obchoditi Miłostiwoie Lito. Czo hoz teraz potrebuie od Pastyria dobroho? zapewne musite byti hołodnymi bo takowaia pasza dawno nebyła iakowuiu dnes szukaiete, ktorui nam Pastyr dobry pokazał murawu zeleñuii Miłostiwaho Lita: a pred tym ciłoe zytie ste łaknuły; teraz ia was zaprowadzu na paszu dobruii, na paszu zeleñuii Miłoserdia neprebrañoho pokroplenu sołeiu skarbow mnohociñnych dobroty Jeho, katoraia w inym czas si zwykla sia udilati wedłuch potreby hrychow, i miry za nich ukarania, a dnes zo wsim tak sia rozlała iz kazdy do sytosti zupełnoy z takowoy Dobroty czerpati mozet, perły ciñyi neimusczyi. W pered toho był czas dowhoj posuchy, iakoby za Proroka Ilii hde ani doszcz odpus[c]zenia łatwo zatrymanyh hrychow kazdaho gatunku ani rossa miłaia, odpuszczenia wsich kar ciłoho zytia w budusczom wici znachodiła sia; zamkneñe bo Nebo było, a berło sprawedliwosti w horu wznesene. Az oto Ilia Naywyszy Isos Xtōs swojeiu siłoiu wzbudił obłak wełyky z Dobroti Ducha Swiataho powstały, z ktoroho doszcz gwałtowny swoych skarbow nezmireñych dla nas na zemlu spustił: A Achabowi bezboznomu, owomu kniaziowi pekelnomu pilno utikati do swoych ohnistych pałacow rozkazał, aby nam w zbiranii tak dowho oczekuiuczych skarbow zo swoym obrydliwym wiiskom nicz nepereszkadzował.

Z toy to przyčyny dnes stało sia zbawlinia rodu chrystyanskomu; dnes bramy Nebesnyi sia otwirauiut, a w swoych

skarbach odpust zupełny nam spuszcza;u; dnes z neprebrana-ho Miłoserdia Istoty Naywyszoy Miłostiwoie Lito sia wytycza;e, dnes w hłubini nezgruntowanoy Dobroty Boskoy zbrodni ciłoho swita, i kary za nich ohnistyi na wiky sia pohruzaiut; dnes piatdesiatnoie lito od wsich narodow prawowirnych oczekywa;noie nastaie, ktorych hołosy ustawiczn;e sia wznosiły po pid Nebesa w tii słowa: Iuz czas minuł wełykaho Iuwileusza. A oto owcy wozlublenyi iuz dnes czas priiszoł i nastał welikaho Iuwileusza kotory od dnia dnesniszoho na czest, i sławu Boha wo Troyci zywaho nabozni obchoditi budemo, na czest i chwału mowlu Preczystoy Diwy Maryi Matere Ieho. Widaytez teraz o tym iż to iest rozkaz Pansky z Ieho Dobroty pochodiaczy obchoditi Miłostiwe Lito ieszcze w starym zakoni postanowleny czerez słuhu swoho wirnoho Moyzesza do ktoroho z oblaka tak powidił: Kazesz trubiti w trubu hucznu po wsioy zemli waszoy, i swiatiti budete rik piatdesiatny – Lito miłostiwe imiti budete. Toz samo Lito my prawowirnyi Chrystyiane pri hołosach Dzwonow dnia dniesniszoho obchoditi zaczy-na;emo. I dałey mowit Pan Wszelaka Dusza kotora;aby sia nesmutiła toho dnia wytraczona budet z ludu swoho. Z toy tedy przyczy;ny pamiatayte iz rozrywky ani muzyky uzywati nemozete bo to sut dni pokory a ne utichy, sut to dni płaczu a ne tancu. Iuz czas minuł Miłostiwaho preszlaho Lita piat-desiatnoho: Takii naszymy hołosy czerez kilka lit wstupowa-ły pred Thron straszna-ho, i ohnistaho Boha. A oto nechayze i to teraz wsi lazyky wsiudy wywyszaiut, ze nas wysłuchał, i Miłostiwoie wytyczył. Bo to sudia sprawedliwy czerez ciły czas od perwszoho miłostiwaho Lita az do dnes sidił na Throni swoiey sprawedliwosti, maiuczy mecz napiaty proti;w hrysznikow w karaniu tak na tym iako i na druhy;w switi, peklom wicznym, lub mukami czysciowymi chociaz

doczestnymi ale skusznymi; bo tam newypowidzeņy paļae ohen.

Staie tedy Syn Bozy Spasitel nasz Isos Xtōs pred Otcem swoym a złozywszy na Łoni Ieho Skarbonu tii wyrekł słowa: Otcze moy priiszoł czas Miłostiwaho Lita kotoiezm postanowiły od wikow, bys iuz rozkazał toy skarb z zasłuch moych, i Matery moiey złożeny otworiti, a spustiwszy na zemlu tii perły mnohociņyi ludem prawowirnym krowiiu moieiu odkupłenym zbirati: od dnes iuz nechocz Regestrow dawnych tych kotoryi hriszyły, a tii skarby do skutku zbirati neprestanut. Skoro to iakoby wymowił Syn Bozy pred Otcem swoym, zaraz berło surowosti z Ruk Ieho preswiatych wypało, a preniknuwszy kary czysciowyi, az w propastech bezdeņych polehło. Zamky w skarboni popukały, Iey zapory sia pootwirały, od kudu wełykii i konca nema-iuczyi wybuchły skarby. Tii to preły neoszacowaņyi dnes do nas zstupiły z kotorych chotiaczy w Iewanhelii Swiatoy Hospodar wyrazeņy tylko iednu nabyti, to musił wsio swoje iminie prodati. A oto owcy moi lubimyi darmo nam zbirati pozwoleņo, tylko nezałuyte trudu swoho poki az trwati budet Miłostiwoie Lito: nezałuyte usta swoy wyspiwowati chwałę Tomu kotory dnes nam tile spustił pereł z Neba ze ciłomu switu kazdomu z osibna wirnomu czełowiku wystarczat, a zo skarbony wicznaho Miłoserdia nicz neubudet, w nas zas wełykyi zostanut bohactwa. O! Boze wełikoy Dobroty, i nezgruntowanych skarbow napełneņy z kotorych i nam dnes czerpati do sytosti pozwolyłeś; doday nam ochoty, oraz i siły takowyi zbirati perły, do kotorych piatdesiat lit czekati potreba, ale ktoz tak dowho zyti budet? Staryi i seredni do toho czasu poumiraiut, a czyli dozyiut molodii pewnosti nemaiut, doczekati tak wełykaho, i Łaskawaho Lita. A zatym dnes koły nam czas iest pozwoleny

zo wsich sył kazdoho stanu słuchacze z ochotom zbiray-
te tii perły dorohyi, bo to tile znaczyt ile dostupiti samaho
Boha, ktoroho dostaiut wsi czystym sercem z toho swita
schodiasczyi, a że w Miłostiwom Liti naypewney oczystiti
sia mozna zo wsich hrychow swoych kazdaho gatunku pred
kazdym swiaszczeniķom, a zatym pilnuyte tak ridkoho, i do-
rohoho czasu.

Szczoby za to dały duszy po kilkasot lit w ohniu czyscio-
wym płaczusczyi, azeby pilno mohły sia dostati do Neba,
a nemohut toho dostupiti dopoti poky swoy podłuh de-
kretu newybudut czas, chotaz i my ich dobrymi ratuiemo
uczynkami: A oto my tak staryi, seredni, iako i mołodyi od-
prawiwszy Miłostiwoie Lito iuz sia pozbudemo tych kar
ohnistych kotoryi nas czekały za naszyi hrichy od powzia-
tya razuma az do skonczenia Milostiwaho Lita w mukach
czysciowych. Ach szoz to za skarb nieoszaczowany tako-
wyi tyranstwa bo w okrutnym ohniu, tak iak i w pekelnym,
oraz tak dowhy czas bo i po kilka sot lit w czysciu treba ho-
riti, tak w korotkym czasi małym trudem ze dostupiti mo-
zemo uwolninia od hrichow i kar tak iakobyzmy sia dnes na
swit narodziły: oprucz sczo po zakączeniu Lita popelniati sia
budet, ale w Boha naysylniszaho nadiia ze hdy toie Miłosti-
woie Lito wykonaiemo, netylko wsio nam budet darowane,
ałe nawet stanet sia dla nas tarczom i oboronom protiwo
nepriateley dusz naszych, i poprawom naszego zytia az
do smerti, hde i tu nas ratowati budet pilnuytez teraz owcy
wozlublenyi hołosu Naywyszaho Pastyria czerez nas iako
Ieho Namistnikow ohołoszati maiuczoho, iesli choczete
aby On was poznał po hołosi i abystesia stały prawdiwy-
mi Ieho owcami, i aby wam dał paszu dobruii tu w trudach
a potym w zywoti wiecznom samaho sebe. O! Pastyriu Nay-
wyszy, Pastyriu dobry do Tebe my dnes wsi owcy Twoy na

tom stojasczyi misci z pokorom wołaiemo, i prosimo abys nas w toy dorozi ktoroiu dnes rozczyiniaemo przewodniczył, inaczy ani raz sia z toho miscia bez Tebe neruszymo dopomoz nam to odprawiti sczo dnes w Imia Twoie, i Maryi zawsze Pañy zaczynaiemo. Teraz ze owcy lubimyi mocom i wołeu Wsesilnaho Boha stupaymo w dorohu zbawłenuiu do perszoy Stacyi Domu Bozoho na oddanie temu chwały, do ktoraho poki nepriidemo iduczy tuiu pism zwytiastwa silnaho Isusa X̄ta spiwaymo – Xtōs wskrese iz mertwych smertiu smert popraw, i suszczym wo hrobi zywot darował.

Obiasnienie względem i kazan

Ten początek był pod Figurą mimo czterech stacyi wyznaczonych z ktorych w ostatniey przy Sumie zawsze bywało Kazanie o Miłosciwym Lecie stosujące się podług czasu do wykrocznosci ludu w gwałceniu dni świętych, złamaniu postu, lub uzywania muzyki, opuszczania processyi, z tey tedy przyczyny poniewaz na iednym obchodzie iednego dnia i trzy razy była nauka do słuchaczow odmieńie po stacyach, dla tego nie iestem w stanie to wszystko spisac co się do ludu naywięcey ex abrupto²³ mowiło, a z pisma nigdy, ale mam w Bogu nadzieie tak dalece iz to zostało wyryte na sercach parochyan poniewaz ich oczy świadczyli mokre a skutek poprawy i teraz widac. Więc teraz tylko kładne tu początek mowy (iako wyzey:) dnia dwudziestego pierwszego w Maju maiący, i koniec dnia dziewiętnastego Nowembra to iest podziękowanie pod Figurą i w kosciele co komu było offiarowane iako tu nizey zaczynam, w Imię Boskie, i Maryi Pañy Iego.

²³ з ходу, відразу, прожогом (лат.).

Mowa pod Figurą dnia 19 Nov: [1]826. roku miana

Text. Widoma iest doroha Ludey
sprawedływych, a doroha bezboznych
zahyne

Psal: 1.

Hdez wysia pustily owcy moy wozlublenyi? Wszakze wasza doroha iuz sia zakinczyła; iuz dnes konec priiała a wy ieszcze na ney stoite, chotiaczy dałe iey odprawowati, wszakze skarby nazbiranyi iuz w swoych rukach maiete; ani kto potrafit wam ich wyderti, a zatym czohoz ieszcze szukaiete? Bo to Toy sczo wydał dorohu, bez naymenszaho znaku dorohy na powitaniu oborotom nebesnym ze na Ieho rozkaz nicz ne chybuiut. Bo to Toy kotory zemlu nad propastem w powitriu wisiaszczuiu tak utrimuie iz na ieden moment sia neporuszyt, ałe stoit w miri; Toy to znaie dobre dorohu waszu hdeste sia dnes pustily; waszu Ludey sprawedliwych kotoryiste po ney doptali dla toho abyście w tym Miłostiwym Liti sprawedliwymi zostawszy imily z nauky pobudku do lipszaho zytia. I hdez wy sia pustily iti z tymi mno[ho]cińnymi skarbami, z tymi perłami kotoryiste zbirały

po dorohach, i Swiatyniach czerez szyst Misiacey w czasi Miłostiwaho Lita. Bo to pewny Hospodar o kotorym sam Isos Xtōs wsio swo hospodarstwo az do koszuli poprodał poki iednu nedostał perłu: a wy darmo bez zadnoy utraty tylko za toy mały trud dostałyście tri razy po piat, i wecey pereł. Ach! Szoz to za Łaska Dobrotliwaho Boha; bo sam welyku pracu pidniał na tii perły, a nam ich darmo porozdawał. O! Hospodariu N[a]ywyszy czest Tebi od nas i chwała dabudet, izes nam wytyczył Miłostiwoie Lito czerez słuhy swoy swiaszczeniky, ktoroiezmey na obchodach wecey pilnowały anizeli swoje zdorowla bozmy ho poswiały trudom dla chwały Twoiey. Znaie toy Pan chwały dorohu i waszu lude bezboznyi, Toy kotory ne tylko serca waszyi ałe i w naytemniiszoy hłubokosti zemskoy iasno widit skarby, waszu mowlu dorohu znaie Pan kotoryście sia stały tyranami dla duszy swoiey zeste ley nechotiły uszczasliwiti w obchodach Miłostiwaho Lita; ałeste pilnowały domy diti dobytok a naywecey horcy w piecu zawuszczasz czerewo napońily. O! Boze welykoy Miłosti toc słuhy Twoy swiatyi raz na den o chlibi i wodi do smerti sia obchodiły, a wy łakomcy czerez pił dnia nemohłyście zaczekali tylko zaraz rano pid czas obchodach strawu hotowiti, nechotiłyście uznati ze to czas był swiatoy pokuty ałe neobzarstwa. Stałyście na dorohach bezbozności chodiaczy, po mistach torhach, po za hranicy za swoymi doczestnymi sprawami, popasaiuczy dobytok a dorohu ludey sprawedływych pilnuiuszych Miłostiwaho Lita opuszczalyście: Nechotiłyście porochu z nami zazywati ani pit z tiła toczyti, bo dym szczoste połykały, i pit pri piecu wypuszczały z sebe dawałsia wam smaczniejszy dla napońynia swoho czerewa ktoroie roba-ky rostoczat a kto wykonał Miłostiwoie toy maie zapisane w Kniahch Zywothnych hde zaden robak zaszkoditi nemoze:

Weceyste wy bezboznyi lude ukochały diti i riczy doczestnyi kotoryiste pilnowały anizely samaho Boha w Miłostiwom Liti was szukaiuszczaho.

Dobraia iest doroha wasza owcy moy wozlubleńyi na ktoroy dnia dnesniszoho ostatni raz stoite, na toy konec abyste mohły tii skarby nazbiranyi oddati do schowku Otcu swoiemu, wasza mowlu kotoryiste opustiwszy diti i gospodarstwo pilnowały na obchodach miłostiwaho Lita prece zadnoy szkody w swych neponesliste domach tak iak i tii szco pozbywszy sia Miłostiwaho Lita w domach sidiły. Na iakowoyze my dorozi teraz stoimo owcy wozlubleńyi? oto na dorozi ludey prawednych, kojaia Hospodu Bohu iest widoma, a hdez znaydemo konec toy dorohy? oto u Otca Miłostiwaho na ktoroho rozkaz tii zbirałyśmy skarby do dnia tylko dnesniszaho wyznaczeńyi: tom tedy dorohom pidemo Otca naszego hladati iako my szcozmy własnyi Ieho diti; bo chociaż On na kazdom zostaie misci pritomnym, iednakze po świątyniach hdezmy talenta zbirały wysocko sidit na throni w Preynayswiatiszom sakramenti utaieiny: tam pred Maiestatom Ieho wpadnemo na twary swoy az do zemły, i reknemo słowa: Otcze nasz wozlubleńy, spizri na diti swoy kotoryi z dalekoy powernuły dorohy a skarby w swoych trimaiut rukach. Tys nam kazał czerez Namistniki swoy tri razy po piat zbirati talentow, a my daleko wecey maємо mało ne tilo druhie, kotoryi tu pred Toboiu pokorni składaємо bys ich raczył do wicznoy priiati skarbony. Szcoz na to odpowist Otec Nebesny, ba barzo sia utiszyt z takowoy welykoy nowiny, i tii z Iewanhelii swiatoy rekneta słowa: dobre diti moi dobryi, i wirnyi w małych riczach byłyste mini wirnyi i posłusznyi nad wekszymi was postawlu wnidete do radosti Otca swoiego, szcoz to dla nas za uticha sia uczynit; iuz nam wsio czerez tii słowa darował, ani

mozemo wecey sczo od Neho wymahati: – A wy bezboznyi i liniwyi lude kotoryiste nestupały po dorohach ludey sprawedływych w tym miłostiwiom Liti, tylko stałyste na dorozu ludey hrysznych, i bezboznych swita toho: bo to Toy kotory, i w naytemniyszoy komirci piznaie zbrodni ludzkyi, Toy mowlu znaie, i dorohy waszyi zeste mało sobi wazyły Miłostiwe Lito, a talenta w nim nezibrały sczoz Mu powiste? z szymze sia teraz pokazete do Otca swoiego o! wy diti liniwyi? Sczoz Mu za offiru daste, aby sia z was potiszył? Sczoz Mu za pracu pokazete, aby was pochwałył? moze Mu budete swoy diti offirowati pry kotorychste sia pestyły pid czas obchodach moze dobytok lub sczo ińoho? Nit Boch z toho wsioho od was nicz nepotrebuie, bo to wsio Ieho, i od Neho maiete owszem tym bardziey ze wa[m] to dał z Łasky swoiey do ruk waszych toc powińybyłyste Iemu chwałę za to oddaw[at]i, a w tym Miłostiwiom Liti na Nebo sobi skarbiti: a wy to wsioie opuszczały sczo należało do szczastywosti dusz waszych. I sczoz Otcu swoiemu powiste? hdy sia was dnes zapytaie o talentach? bo to dnes porachunok z nami czyniti budet. Pewno zamruzywszy oczy swoy zo wstydom tii reknete słowa: nemohłyzmy diti i domy odstupati: ach! prawdiwaia wymowka prawdiwaho liniwstwa, bo to domy i diti waszyi w iasny den niktobysia krasti neodwazył: sczoz wam na toie odpowist Otec Nebesny? oto tii słowa z Iewanhelyi swiatoy: Złe diti złyi, i newirnyi, w małych riczach nebyłyste mini wirnyi boste zakopały tak dorohyi i ridkyi talenta, a zatym, i nad wekszymi was nepostanowlu, newnidete w tym razi do radosti Otca swoiego katoraia imiła wam wypływati z Miłostiwaho Lita a tak zo wstydom odyite musite od Twary Otca swoho.

Pytaiu ia sia diti liniwyi ku Otcu Nebesnomu; dla czohoz na tom misci pid Figurom stanowały, a z nami sia złuczysz

dorohu czotete [!] odprawowati, koły nemaiete pozyskanych talentow? Bo to wsio usłyszycie od Otca swoho szom wam wyższe opowidił? z dwoch priczyn z nami iti musite, persza aby wysłuchati Słuzbu Bozu podłuh prykazania i oddati rachunok Otcu swoiemu z liniwstwa w zbiraniu talentow w Miłostiwom Liti, w kotorymste neoszacowańi skarby opuszczaly. Druha abystesia diwiły i słuchały iak my Panstwu Nebesnomu, kazdy z osibna osobi swoy talenta zdawati budemo, a to z wełykym podiakowaniem za Łasky neoszacowani, iz miłostiiu nadzwyczajnoiu ku nam sia rozławszy w tym umyslni dla nas wytyczońom Liti, dopomohły nam tak cińyi i ridkyi bo raz w piatdesiat lit skarby zbirati. Abyste mowlu diti liniwyi ku Otcu swoiemu, czuły, i widiły iak my sia tiszyti budemo pri zdawaniu tych skarbow, ze iuz dnes koniec nasza praca priimuie: i abysia serce wasze od zalu kraiało i zeste ieho liniwstwom po domach lub inszych dorohach tuczyli, a dusza prez skarbow schła, zeste na obchody nohy swoy załowały. Szczoz w waszych rukach zostało? ba toie samo sczo i owomu czelowiku kotory maiuczy ptaszka prekrasnaho w rukach swoch raptowni mu ułetił; ani hodniste wecey dohoniti Miłostiwe Lito, tak iak ow ptaszka złapati. O! Boze Naywyszy, hłubino mudrosti nezgruntowańoy kotoryz tak sławnoie likarstwo wydał dla oczyszczenia dusz naszych; Bohaczu wsi skarby w sobi zamykaiuczyi, skarbono wicznosti chwała Tebi od nas, zes nas takowymi obdarował skarbami iakowych iuz nema wyszych osmotri diti swoy liniwyi kotoryi opuszczali Miłostiwe Lito z ińoy storony a szczokolwek w nim pracowały priimi to w ich zasłuhach azeby i sia wniwec neobertało, a tak z wekszom to budet dla Tebe chwałom.

Prawdu mini priznati musite Owcy liniwyi izem wam ustawiczni na wsich naukach tłumaczył sczo to znaczyt

Miłostiwe Lito oraz zo wsich sył surowo pobudzał aby-
ste Ieho neopuszczały dodaiuczy zawsze iz po piatnaydcet
uczynieñych obchodow wasza praca kinczyti sia budet pred
terminom wyznaczonym na swiatoy spowidi i priiatiu do
swoho serca Prenayswiatiszoho sakramentu, a wy to wsio
opuszczały małoste sobi wazyli Słowa Boskyi, sczo sia po-
kazało w toy czas kołym spowid Iubileuszowu zaczął, a po-
stawiwszy krest podorozny perlami na stągach piatnaycet
pryozdobłeny piatnaycet processyi oznaczaiuczyi maiuczy
czornu stułu Isus na szyii swoiey oznaczaiuczuiu pokutu
i spowid swiatuiiu a to czerez dwa misiaczy iako zacząłem
spowidati a nechotiliste wychoditi liniwyi lude ko koncu
czerez tri nedili sczo den spowidałem a mało było koho.
Toy mowlu krest Iubileuszowy kotory na processyach no-
siłem postawiłem Ieho na Ołtari pred Preczystom Diwom
tii do was mowluczy słowa: Toy Rospiaty nam przewodni-
czył na wsich obchodach, i znaie skrytosti serca waszyi iak
wam widomo; zatym kto odbył tri razy po piat obchodow
nechay sam pid krest potiahne po kartku, inacey sud i smert
potiahne. Widati było publiczni ze bardzo duzo cofnuło sia
nazad azeby w kłamstwi spowid swiatuiiu neodprawlały i tii
słowa to sprawiły ze duzo chodiło w powszednyi dni po
stacyach wyznaczonych: a potym pristupały do spowidi ale
ieszcze ne wsi. Pomerkuytez teraz wy hnusznyi lude o węzy-
koy waszoy straty i szkodi bo wsiohoste sia pozbyły nahy-
miste zostały az do smerti: A wy lude bezboznyi kotoryiste
wecey iak po dwaycet obchodow uroczystych imiłi a spo-
widste opustiły w wyznaczeñom czasi, wszak znaiete dobre
ze ani ieden od mene neodyiszoł bez spowidi wykonaw-
szy miłostiwoie Lito, a iesli komu po kilka niedostawało
toc wedłuch sił iñu wyznaczałem pokutu a z moiey przyczy-
ny nikt neutrałił Miłostiwoie Lito. Chodim iuz owcy moy

wozłubłēñyi w dorohu na ktoroy stoimo i tuiu Figuru ko-
tora tu ciły czas oznaczała Iubileusz, a nam była iako oboz
woieñy bo tuzmy sia schodziły i witały oraz odbirałyzmy
hasło z ktoroy storony zaczremo potyczku z pekłom. Cho-
dim mowlu obaczyti Otca naszeho w swiatyniach Ieho tam
hdezmy perły zbirały, a wpadszy na Twary swoy pred nim
to wykonały sczo iuz hotowoie maiemo w rukach swoych.

A teraz w toy to ostatnioy dorozi poki nepriidemo pred
Obłyce Otca naszeho na wekszu Ieho chwałę spiwaymo
tuiu pism Lubowi naszoy ku Nemu znak prawdiwy swym
hołosom pokazuiuczy – Boze lublu Tia, Boze lublu Tia ci-
łym sercem lublu Tia ciłym sercem lublu Tia – Sczo iest na
zemły stworinia – Zminiaiu w miłości piinia, Da Tia chwa-
lat wysławiaiu – Mini do uszy podaiut – Boze lublu Tia –
Boze lublu Tia, ciłym sercem lublu Tia.

**Podiakowanie za Miłostiwoie lito.
Bohu, i wsim ludē
dnia 29 Nov: [1]826**

Text: Iam iest Pastyr dobry, Pastyr dobry
duszu kłade za owcu; a naiemnik utikaie.
Ioa: 10 v 13.

Słowa sut Pastyria Naywyszaho Isusa Xtā
prawdiwaho Didycza Owec swoich krowiu
odkupionych.

NB: To się działo w Kościele

Witam was owcy moy wozlublēni, hdez wy sia tak do-
who bawiły, od wesny az do zimowoy pory? zapewne mu-
siłyście byti w dałekoy dorozi ze tak pizno powertaiete: ałe
diakuiu Bohu Naywyszomu ze was wsich zdrowych ohla-
daiu. Witam was powtorni owcy moy wozlublenyi, z tak
dałekoy i dowhoy dorohy; bo to wēłykoie mnostwo zydw
wyszło z Iehyptu chotiaczy czerez pusczu doyti do Zemły
Swiatoy od Boha im obicianoy, a oto na toyze pusczy wsi
pohynuły, tylko dwi osoby z nich doszli do toy Zemły Io-
zue i Kaleb; a wy wsi dnia dnesnizoho zdrowyi stanęły na
koncu Miłostiwaho Lita. Dla czohoz to? bo zydy bluzniły

Boha dla toho w skałach i wertepach wsi pohynuły, nehodni były doyti do konca didictwa obicañaho; a wy w swych dorohach na kazdom misci ste Ieho wychwaliały, z toy to przyczyny nicz sia wam złoho nepritrafiło. Oddaitez Bohu Chwału kotory na kazdom misci priimował waszyi hołosy, bo to powitria szumiło, duch sia naszadował, diawoł ustupował, a Boh nam hotowił koronu. – Na was to sia spoñiły słowa Ducha Swiataho kotory mowit w psalmi perszom w tii słowa: Błahosłoweñy czelownik kotory newchodit w radu ludey bezbożnych, ani wstupuie na dorohu hrisznikow. Błahosłoweñy rozumy waszyi w kotorychste ułożyły nechoditi za marnostiu swita toho, tak iak tii sczo dla riczey doczestnych pohordiły Miłostiwym litom, ałe dopokyste chodiły pokiste Ieho newykonały. Błahosłowenyi usta i iazyky waszyi zeste neradiły złe na bliznich swoych, ałeste na kazdom misci wyspiwowały Chwału Naywyszomu Bohu. Błahosłowenyi nohy waszyi, kotorymiste nestupały po dorohach hrisznikow, sczo zdradu stelut bliznim swoym, po dorohach szyrokyh, i hładkyh z rozpustow swita toho śladko wysłañych kotoryi wprost tiahnut w ohen wiczny, ałeste chodiły po steszkach uskyh terniom postow, i kolcami trudow wysłañych, kotoryi prowadiat do Carstwii. Bo to wy na obchodach owcy wozlubłenyi toczyły pit z tila swoho, bo to wy połykały poroch do sprahninia duszy, bo to wy w nohah, i sercem osłabiały, a znosiwszy horiaczyst słonecznuiu zadychałystesia: bo to wy terpiły hołod w iidzyniu, a prahninia w pitii, a sczoz mowiti o dozdzowi z Myłostiwaho Neba ze zemlu dla urodzaiu skrapiał, i my to w dorozi znosiły. Wsio to było ternina wysłana na tych steszkach kudyste chodiły, i tii neoszacowañyi skarby zbirały. Oddaitez czest Pastyriowy Naywyszomu, wychwailayte tak dobrotływoho Pana kotory wam dopomih uskymi,

i ostrymi steszkami az do konca odprawowati Miłostiwoie lito albowim tymi trudami zahasiłyste połomin kotory nas czekał w mukach czysciowych na dowhy czas. A wam bezbozni lude kotoryiste neobchodiły Miłostiwe lito ieszcze wes ohen w mukach czysciowych pałaie, a może i w pekli za wzhardu Miłostiwaho lita, ktoroie łatwo dostupiti mohły a z liniwstwa nechotiły.

Ktoz to sprawił pytaiu sia was Owcy moi lubimyi zezmy dnes zdrowo stały na tom swiatom miski pri koncu Miłostiwaho lita? Oto Pastyr dobry sprawił ktorohozmy hołosu słuchały z Iewanhelyi swiatoy, toy do nas zahyrmił po ciłom switi, a w osobach pidrucznych Pastyrej swoych po dorohach Miłostiwaho lita az do konca prowadził. Toy to Pastyr dobry, spizryitez na Neho, iak ruky swoy roztiahnął na kresti, a hołowu swoiu schyływszy tii wyrekł słowa: Otcze! w ruci Twoy oddaiu Ducha moiego. To wyrekłszy skonał. O! zywote bezsmertny iuz zostałeś bez ducha? tak iest owcy wozlubieńyi iuz toy sczo zywot daie, sam skonał. A za kohoz to skonał? oto za nas owcy swoy. Toy to Pastyr dobry położył duszu swoiu za owca, a wowka pekelnaho siłu smertiiu swoieiu pokruszył. Toy to Pastyr dobry zostawił owcy swoy w szałasach spokoynosti, a sam wyiszoł za parkan murow Ierozołymskych, i stanął na czeli bitwy, a sam sia potykał za nas z wowkami pekelnymi, ale ne tom syłom ktorom sotworzył Nebo, i Zemlu z niczoho ne tom, tylko wełykom pokorom. Tak sam o sobi mowit w Iewanhelyi swiatoy w tii słowa: Iam nepriiszoł na toy swit aby mini służyły, tylko abym ia wsim wysłuhował. Dumay tez nad pokorom toho Pastyria Dobroho Monarchy nad Monarchami owcy wozlubieńyi. Bo to On sia stał słuhom dla wsich nas, bo to On w swoym tili po miastach, i sełach obchodił a opowiadał Iewanhelyiu Carstwiia Nebesnaho, slipyh iak na tili, iako i na duszy widusczymi

uczynił; umerłych woskreszał: chorych na wsi słabosti słowom uzdorawiał dyawołów z opętanych swom siłom wyhaniał; chlibom, i rybami cudowni na puszczu narody karmił. Toy to Pastyr dobry, i pokorny ale silny wziął na sebe rucznik, i wodu do mydnicy, a sidusczym Uczniom swoym na kresłach poklaknuwszy na kolinka nohy im umywał a ruczni-
kom wtirał. O! cud wełyky wekszyi anizely toy ze wsio z niczoho sotworył. O! Boze wełyky sotworytelu Neba, i Zemły, toc Twoie stworinia na kresłach sidit a Ty sia na kolinkach po zemły zsuwaiesz? tak to sprawiła miłost Twoia ku nam zes nas nezmireñi ukochał. Toy to Pastyr dobry takowom pokorom kruszył siłu, i pychu dyawoła proklataho, aby nas nauczył zawsze byti pokornymi, pokora sia Panu spodobała, bo iey hardy kniaz temnicy pidzemnoy nenawidit.

Toy to Pastyr dobry widił zezmy do newoli dyawoła proklataho owaho wowka nenasyczeñaho ieszcze w Raju były zaprodañyi czerez hrych perwszych Rodyczow z kotorych narod rozplodzeny ustawiczni iako w newoli stohnał czeka-
iuczy Messyasza wybawitela: Toy priiszoł w ludzkomu tili Ruky swoy na kresti rostiahnuł, Krow do naymenszoy Kropli z sebe wypustyl bo az na ostatku woda wyszła z boku; daiuczy znati ze tam iuz nicz nezostało z Kyrwi a na ostatku po strasznych tyranstwach skonął, azeby swojeiu smertiu newiñoiu, wicznuiu naszu skruszył, i zwytiazył smert. Toy to Pastyr dobry swojeiu mukoiu, i smertiu wydobył nas z newoli dyawoła proklataho. Oddaytez Pastyriowi dobro-
mu Chwałę owcy wozlubłēñyi, i tii somnoiu mowte słowa: Chwała Tebi Pastyriu dobry od nas w niskosti na zemły; cho-
tiaz hrysznych ale owec Twoych. Chwała Tebi budi Pastyriu dobry w wysokosti od obrotow powitrynych, i wsioho stwo-
rinia. Chwałaz Tebi budi Pastyriu dobry od wsich Anhełow, i Swiatych wybranych w Nebi. Bo ktoz Tebe newychwałyt,

koły Ty sam nas wychwalaiesz że mało mensze znaczymo od Anhełow, zes nas czestiu, i sławoju priozdobił ku nesmertelnosti Obrazu Twoiego. Ktoz Tebe newozlubit koły Ty sam z natury iestes wozlubleńym, a naywecey ku nam, bo pred Toboiu Anheły, i Archanheły trepesczut zo starchu a my Tebe smiło priimuemo do serca swoho w Prenayswiatizom Sakramenti utaienoho. Toy to Pastyr dobry hdy po woskreseniu swoym do Otca swoho sia zabirał, zostawił nam Pastyrey pidrucznych Swiaszczeńikow kotoryiby pašli słowom i Tiłom oraz Krowiiu stada Ieho, oraz wystawił kupil kresczenia Swiatoho w ktoroy omywaiut sia owcy na toy swit prichodiasczyi i od hrychu perworodnaho. Toy to Pastyr dobry dał Pastyrem swoym tuiu samu mic, i władzu oczyszczati owcy zbrukańyi zbrodniami swita toho ktorui sam maie czerez spowid swiatuiu. Dał im striłu z łukom napiatym Iewanheliia Swiatoho by neiu od wertepow pohuby rozpustow switowych owcy odwertały, aby sia nastawały pokarmō wowkow pekelných, kotoryi na czelowika tak zastawiaiut iak wuz w wełykoy trawi: by mowlu toiu striłoiu słowa Bozaho prenikały serca owec swoch, oraz ich pobudzały do pokuty, zalu, i płaczu za hrychy. Toy to Pastyr dobry zostawił, i paszu dla owec swoch ale ne zemskuiu tylko samaho Sebe: bo za pokarm daie nam Tiło swoje spozywati, a za napoy Krow swoiu piti. Toy to Pastyr dobry zabył o tym ze hrychy naszymi okropnym, i okrutnym sposobom na smert Ieho zamordowały, niby zabył o tym, zezmy Ieho od małosti az do dnes obrażały, i hrychami swoymi rany Ieho iakoby na nowo otwirały, ale ieszcze zo swoiey Dobroty newypowidzeńoy stupił do nas z wysokosti pownu skarbonu pereł dorohych swoch, i Preczystoy Diwy Maryi z zasłuch nosiasczy rozsypał, i wytyczył nam Miłostwoie lito daiuczy czas netylko do zbirania, ale i sam nam

dopomahał, tak daiuczy zdorowla iako tez ochotu, i czas pohidny: do toho sam swojeiu Osoboiu w Prenayswiatiszom Sakramenti utaienioiu zawsze nam przewodniczył. O! hłubino nezgruntowanoy Dobroty iakzes sia wylał miłostiui swojeiu ku nam owcom swoym, nechay Tebe chwałyt wsio stworinia, i my z nim na wiky wikow.

Ktoz tu teraz nepriznat owcy moy wozlubleñyi aby to nebył Pastyr dobry kotory tak mnoho koło nas pracował, i do szczastywosti priprowadył. Iuz maiemo z Łasky Ieho skarby pozbirañyi w rukach swoych, teraz ich budemo rozdawati do schowku wicznoho Nayiasnyszomu Panstwu Nebesnomu, ale proszu was wdiazni o uwahu komu sia sczo dostane, i iak mnoho pereł kazdoy Osobi prawni sia dostane. O! Pastyriu dobry Synu Otca predwicznaho Synu Maryi z pred wiky wybranoy, na Kresti za nas Rospiaty, spizri bolna i troskływa za nas Osobo, oto owcy Twoy powernuwszy z dorohy tak dowhoy bo od wesny az do zimy tu stały na placu swiatom pred Obliczem Twoym i prinesły Tebi piatnyacet pereł na obchodach nazbirañych, priimize ich nazad do skarbony swojey, by ich ow złodii pidzemny rozpustami swita toho nezahładił lub nepoczernił. Tys piat Ran wełykych z miłosti ku nam z wełykym bolom otworył; oto my Tebi za to daiemo do kazdoy Rany dla ich uszanowania po try perły szozmy w Miłostiwym nazbirały liti, ale prosiemo Tebe my owcy Twoy abys nam był Miłostiw w toy czas koły budesz dekret wydawati dla duszy naszoy ku wicznosti, hdyz Tebi dana iest mic suditi kazdaho konaiuszczaho Czełowika, tak dalece że ani ieden z zyiuczych boday i heretykow nemozetsia wykrutiti od sudu Twoho. Diakuiemo Tebi za to zes nam przewodniczył w zbiraniu tych neoszaczanych skarbow, kotoryizmy dnes Tobo do schowania oddały, ze Tebi za to budet czest, i sława wo wiky wikow.

Do was sia obertaiu wy Tryie Radnyi Panowe, Otcze Synu, i Duchu Swiatyi, w welykuste radu zayszli pri Stworiniu Swita w tii słowa: Uczynmy Czełowika na obraz, i podobienstwo Nasze. Welyka Rada poczała sia medzy wami Predwicznymi Panowe, boste welykoie diło wydały na toy swit Czełowika nesmertelnaho. Bo to owcy wozlybłenyi dusza nasza prawdywym iest obrazom Bozym. Boch iest duchom sczyrym, i dusza nasza iest duchom sczyrym: Boch iest nesmertelnym nihdy konca nemaiuszczym, i dusza nasza iest Iemu podobna w nesmertelnosti, bo nigdy konca imiti nebudet, takii toz samo, i tiła naszyi stanut nesmertelnyi, ale w pered musiatsia za hrichy perespati w hrobach swoych; z kotorych Boch toiu samoiu siłoiu ich wzbudit ktoruiiu nas z niczoho na swit sotworył; a tak złuczywszy sia tiło so duszeniu nesmertelnei u iuz na wiky oboie zyti musiat, bo oboie złe lub dobroie zytie prowadziwszy rozkoszowati lub płakati na wiky budut. Ach! okropna to nowina na wiky zyti owcy wozlubłenyi: strasznaia to ricz i tiłom newmirati na wiky, hdyby to choc w dobroy wicznosti, toby nicz nebyło lipszaho nicz priiemniiszaho nicz wesilszaho, iak tylko zyti Bohu, iz Bohom, a na Ieho diwiti sia Twar prerozkosznuui: ale iak w lochach pid zemleiu ohnistych, w toy czas okropna dla naszoy nesmertelnosti nowina bo bez konca tyranskoie potreba prowaditi zytyie, a to w płaczu i zgrytaniu zubow w wicznoy temnosti bez widiniia Twari Boskoy. Diakuiemo Tebi Otcze zes nas na swit wydał, a iñych tisiaczami ieszcze w zywoti materynskom w nicost obernutisia dopustił. Diakuiemo Tebi Otcze nebesny, zes nas od wsioho pripadku smerti hodnoho od samych peluszok boronił, i az do konca Miłostiwaholita pri zdorowlu utrimował. O! iakze sia mnogo ludey tiszyló w poczatku Miłostiwaholita że ieho doczekały, i iuz iednyi poczały obchoditi, dryhyi kynczyti, a oto iak perwszyi tak

druhyi iuz w hrobach spoczywaiut, a my dnia dnesniszaho zdrowyi stanuly na koncu Miłostiwahō lita, aby Panu hodny pokłyn oddati: ze Tebi Otcze Predwiczny za toie budet czest, i sława wo wiky wikow.

A ty Likariu naydoskonalszy, Likariu bezsrebny, Synu Bozy, bo darmo liczysz nas wsich owcy swoy, uliczyłeś nas z wetykoy choroby duszewnoy dwa razy: raz od hrychu perworodnaho druhy raz od newoli dyawoła proklataho a to czerez Kresczenie, i neznosnyie morderstwa, z kotoroy to przyczyny widiaczy Tebe Oblubeñica Twoia Skrywawlenaho, i iuz nepodobnaho do Czelowika so skruchō w tii zawołała słowy: A szoz to za rany i sinci sut po Tili Twoiem, szoz to za Krow po Tebi znaiduie sia? dla czohoz to sut rumeñyi szaty Twoi? A Ty Iey załosnym, i bołesnym odpowidił hołosom. Prassu tisułem sam, sam prassu doptałem a nebyło pomocnika, krow moia bryskała na mocarstwa, i kruszyła siłu ich. Synu bołesti iakzes szyroko rozdwoił serce swoje pewno dla toho abys nas w nim pomistył; na Tobi za offiru serca naszyi, a chociaż sut zbrukañyi Ty ich sam oczistiti potrafisz, dla toho to wytyczyłeś nam Miłostiwoie lito abys nas w nim oczyszczoñych wsich zamknuł. Ach a szoz sia dostane kniazowi pekelnomu? ba weksza połowa anizely Pastyrewi Naszomu dobromu; rachuyemo tylko tych szo pohordily Miłostiwym litō, toc Panu Nebesnomu prowizyia sia dostane a dyawołu proklatomu ciły kapitał, a szoz mowiti o newirnych. Nechayze Tobi Hospodine hoyny szoz nam wytyczył Miłostiwoie lito od nas budet czest i chwała wo wiky wikow. A ty Hospodi Miłoserdiia neprebranaho, Ty hłubokosti bezdeñoy Dobroty Duchu Swiatyi, bo w ney pohruzałysia wsi hrichy naszyi, od powziatyia razuma naszeho az do dnes, my Tebe ustawiczni obrażały, a Tys nam na spowidech zawsze darował, bozmy

Tebe z pokorom prosiły o to, a Tys zawsze skuteczni nadstawiał do nas ucha swoy, zes prozby wysłuchował: teraz zas takies sia ku nam swojeiu Miłostiiu zrozłał; że wytyczywszy Miłostiwoie ne tylko lito, ale i kary iuzes nam darował. Bo to owcy wozlublenyi, iesli syn tiazko obrazył Otca swoiego, toc Otec sia ieho wyrikaie, a iesły Otca preprosit, toc priimuie ieho nazad do łasky perwszoy, ale karom tiësnom iemu hrozyt ze iey pidniati musit za prestupstwo swoje. Tak toy Pan, Otec nasz, Pan Miłoserdia nezmirenoho ciłoie zytie nam darował winy ale kary w mukach czysciowych na dowhy czas nam hotował: tak mowit Syn Bozy w Iewanhelii Swiatoy: ze nicz neczystoho newniidet do Carstwiia Nebesnaho. I daley mowit: ze iak złoto, i srebro w ohniu sia poleruie, tak duszy wybranych ludey w mukach czysciowych; az oto tii trudy naszyi w miłostiwom liti odprawleñyi iuz stały sia mukami czysciowymi z Łasky Ducha Prenayswiatiszaho, bo szosmy miły dowho horiti, w owych strasznych czysciowych połomeniach tozmy w Miłostiwom liti czerez korotky czas wsio zahasły, i karu za ciłoie zytia tu odbyły. Nechayze Tebi Duchu Miłostiwy za toie budet od nas czest, i sława wo wiky wikow. – Diekuiemo wam teraz wy Tryie radnyi Panowe, Otcze Synu, i Duchu Swiatyi za toie zeste nam przewodniczyły na obchodach w zbiraniu troich pereł dla uszanowania Troich Osob waszych rawnych w bytnosti; priimiitez tii perły od nas, ale budtez nam miłostiwyi pri skonczaniu zytyia naszego koły zasiadete do rady w Kancellaryi sprawedlywosti dla podpisania wyroku dusz naszych, wspomniitez na perły naszyi, a zstupte do Kancellaryi Miłoserdiia waszego, i podpisuyte dekret dla nas do szczasływosti wicznoy, hdebyzmy mohły was Tryiech Osob, a w Iednom Bostwi wychwalati; a teraz nechay wam budet czest, i sława wo wiky wikow.

A Ty Caryce Neba i Zemły Mati Miłostiwaia, szoz to maiesz za spiszy w Serdcu Twoym utopłēnyi, pewno to sut meczy boleści, kotoryi sia wpinały do Tebe czerez Sedm Słiw Syna Twoho wymowłēnyi w toy czas koły na Kresti konał, a Tys z wēlykoho bolu omdliwała; słowa bo Ieho ostatnyi pretworiały sia w striły aby Twoie raniły Serce, a to dla toho aby sia społniły słowa prorocky Symeona Swiataho kotory Tebi na wywodi tak powidił trimaiuczy ditia Twoie na rukach: ze i Tebi mecz boleści preniknet duszu Twoiu, aby sia odkryły skrytosti z serc ludzkych. Bo to Owcy lubimy Symeon swiaty był kapłanom w Cerkwi Ierozołymiskoy pred narodzyniom Syna Bozoho, a Kril Babilonsky założył Bibliotheku do kotoroy zgromadzał knihy z ciłoho swita, medzy kotorymi znayszła sia, i Kniha zydowska Swiataia to iest Biblia, ktorui i my teraz w rukach maiemo, i neiu sia tiszy-mo, oraz boronimo protiwo heretykom, i bluznircom. Toy Kril czytaiuczy tui Swiatui Knihu iako pohaninom buduczy nemohł iey razumiti, dla toho prosił Arcykapłana Zydiw-skoho aby mu prisał doktoryw to iest Kapłaniw mudrych kotoryiby mohły Pismo Swiatoie tłumaczyti; ale ze Cerkow Ierozołymska w takowych osobach obfitowała, pisał mu za sprawu Ducha Swiatoho sedemdesiat tłumaczyw, kotorych Kril Babilonsky z nemałym priiawszy uszanowaniem, kazdomu z osobna wyznaczył pokoy aby sia z soboiu nezłuczaly; hde Duch Swiaty tak im na rozumach switił iz sia na iedno w tajemnicach zhodiły, ze konieczni Boch ludzku naturu priime i w ney wēlykyi terpiti muky budet, azeby tym sposobom nas wybawił z newoli diawoła proklataho. Medzy tymi tłumaczami znaydował sia i Symeon Swiaty kotory czytaiuczy Proroka Izaiasza wo hławi 7. tii nayszoł słowa: Oto Paņa zaczne, i porodit Syna. Zastanowiwszy sia nad tym Symeon myślił w sobi iakby to mohło byti aby Paņa rodila Syna,

a tak hdy chotił tii słowa Paña wyskrobati a napisati Newista, az oto Anhel Pansky zatrimawszy mu ruku tii słowa do neho rekł: nepoprawlay bo dopoty newkuszisz smerti, dopoky neuzrisz Paņu katoraia maie poroditi Syna. Z toy przyczyny Symeon Swiaty musil czekati trista lit do rozdestwa Chrystowa ktoroho hdy Paña do Cerkwi na wywid prinesła, iznaymil Duch Swiaty, i Symeonowi aby sia pokwapil widii tuii Paņu sczo Boha w ludzkom porodila Tili; i widil i Ditia wziął na ruky swoy od Pañy, i tyi z pokorom wyrekl słowa: Teraz iuz Hospodi wypusti duszu sluchy twoho, bo iuz widily oczy moy zbawlenie katoroies prihotowal pred oblyczom Izraila. I dalej rekl: Oto toy lekylt ku powstanyiu, i upadku mnoho ludey, ku powstanyiu tym sczo w neho wiruiut, iako my Chrestyiane, ku upadku newirnym iako zydney i inyi. A oddawszy Ditia Pañi wyrekl tyi słowa: I Tebi samoy mecz bolesti preydet duszu Twoiu, aby sia odkryly skrytosti serc ludzkych, to wyreklszy sklonil sia bok, Bohu ducha oddal. O! szczaslywaia dusza ktoroy tilo tak piekni umiralo tak to sia diie ludem sprawedlywym ze lipsze prahnul smerti azebysia pilno z Bohom zluczylti anizeły toy snu kotory cily den micno sia spracowal. – O! cukru i syrope nepresmakowany Iediny Boze bo w Tebi wsi swiatyi takowy diwny smak czuly, iz wydawszy tila swoy na tyranstwa dla toho azeby Tebe iak nayskorey duszewnymi oczyma widii mohly smert pidnialy.

Toho to Symeona Swiatoho sprawdily sia na sercu Twoym. O! Preczystai Diwo, a to z Łasky Syna Twoho wozlublenoho, kotory tak Tia ulibil; iz słowami swoymi konaiuszczymi wtapiál strily w sercu Twoym: bo iakkolwek Syn Twoy chwalylt sia i tiszylt ze iest Chrystom raspiatym od nas nazywanym, tak z welykoy lubwi ku Tebi chotił aby zmy Tebe nazywaly Mati bolesti: Bo iak Syn Twoy lubimyi ze dusu polozyl na kresti stal sia Pastyrem dobrym owec

swoych: tak Ty Carice izes takowiy strily, i boli pry mukach
znosyla stalas sia Mati nasza prawdiwaia, a my diti Twoy.
Z toy tedy waszoy przyczyny O! Synu Bozyi, i Preczystas-
ia Diwo wyrosła skarbona zasłuch neskinczenych, kotoryi
nam Cerkow Swiataia rozsypawszy w tym od was wyty-
czenom Miłostiwom liti iuzezmy pozbirały, i dnes skinczy-
ły. Teraz że spizry O Mati Miłostiwaia łaskawym Swoym
okom na nas, otozmy diti Twoy dnes stały pred Toboiu oraz
prinesły na offiru sedem pereł kotoryizmy zbirały na sedem
obchodach dla uszanowania sedem Twoych boleści, priim-
ze ich i schoway do hirnoy skarbone aby nas w przyszłym
zytiiu czekały. Ale posłuchay nas Miłostiwaia Mati, po-
słuchay diety swoych bos nas duchowni spłodiła i swojeiu
nabyła bolestyiu, oto od Tebe teraz naywekszoy potrebuie-
mo łasky, abys nam raczyła na pomoc pribyti pry skoncza-
niu zytyia naszeho w toy czas koły oczy tiłesnyi zamykati
sia budut, a duszdewnyi otwiriati do wicznosti: w toy czas
dyawoł proklaty do serca czełowika konaiuszczaho sztur-
mowati budet; na toy koniec by ieho w bład wprowadził,
powątpiwaniom w Miłoserdiu Syna Twoho, nicz bo Tebi
newozmozno. W toy czas pribud sama, dyawoła zhrom, du-
szy naszymi priimi w swoi Ruky, a swomu odday Synowi,
i uczyn Ieho Miłostiwym w wydawaniu dekretu dla dusz
naszych do wicznosti bo nikt neuyde Ieho sudu, hdyz Iemu
dana iest włast od Otca Nebesnaho wsioie sudit i tło. Na
Tebi nadiia o Mati wsemiłostywaia; a teraz diakuiemo Tebi
za to izes nam przewodniczyła na obchodach w zbiraniu tych
sedem pereł na ucztenie sedem Twoych boleści; nechayze
Tebi od nas budet czest, i sława wo wiky wikow.

Leonie Oycze Rzymzsky dziękujemy Tobie zato zes nam
tego roku lato Miłosciwe wytyczył, zyize w długoletne cza-
sy, a potym niechay Cie w pokoju Bóg przyimie do wieczney

Swey Chwały. – Nayiasnieyszy Monarcho Cesarzu nasz Franciszku, dziękuiemy Tobie za to izes swym mandatem zamknął heretykom usta które zwykli bluznić wiare, i wysmiewac ceremonie nabozenstwa naszego. Dziękujemy Tobie za to zes nas orężem swego woyska bronił od wszelkiey przeskody złosliwych ludzi tak dalece izezmy spokojnie obchodzili Miłosciwe lato; panuy w czerstwym zdrowiu lata setne, a potym niech Cię Bóg obdaruię koroną Swietłacey w Niebie chwały. – Wielmozny Mosci Xięze Czaszynsky Pasterzu owiec tuteyszych obrządku łacinskiego, o których zbawienie tak stoysz iak o własne swą dusze: nikt Ci tego przeczyć niebędzie, izes pasterzem dobrym; owszem kazdy przyznac musi ze wiernie pasiesz swe owieczky. Dzięki Tobie składam z memi owcami, za to izes nam pozwolił tego Domu Świętego dla zbierania tych nieoszacowanych skarbow które niechay i tobie służą. Nich Ci Bóg pozwoli długoletniego zycia a po szczęśliwie odprawionej śmierci, niech Cię uwięczy koroną z Niebieskich rozkoszow tkaną: którą pilnie opowiadałeś owcom swoym. *Et quidcunq inter nos binos sacerdotes qua vicinos, per istos omnes Años mali contingerit, vi, et ratione Iubilei parcere dognens*²⁴. Do was się obracam Przeswiętne, i Wielmozne Panstwo pokornie składaiąc dzięki, izescie raczyli bydz dobrym przykładem owieczkam naszym w obchodzeniu po świątyniach Panskich dla otrzymania Miłosciwego lata, dodaiąc im ochoty w zbieraniu tych nieoszacowanych pereł. Niechay Was Bóg błogosławi długoletnie na wszelkich zamysłach waszych, i niechay raczy przyiąć do radosci Niebieskiey.

²⁴ І будь-яке зло, яке спіткало нас двох священників і сусідів протягом усіх цих років, він вирішив пощадити, силою та з причини Ювілею (лат.).

Do Was sia odzywaiu, wy pracowityi, i pobożnyi Paribky, kotoryiste wirni czerez ciły czas Miłostiwaho lita krizy i choruhwy na swoich dwihały plecach, mocowałystesia po dorohach z witrom że z wami wykruczował, nicz to ińoho neznaczyło, iak tylko wiina z horiaczym pekłom. I wy Diwky poctywyi, i cnotływyi kotoryiste neodstupwały od Obrazow Preczystoy Diwy, aleste ich z ochotom na swych nosiły rukach. Krizy Choruhwi, i obrazy czerez was nosymyi wsio to oznaczało zwytiastwo Syna Bozaho, Ieho Matere i ińych swiatych kotoryisia w zytyi boroły z pekłom, a dla nas to było tarczō protiwo duchom proklatym, bo im weceyzmy pid tymi Swiatymi znakami hołos w horu puszczały, tym wecey pekło ryczało: i im wysze hołosy naszymi w powitriu wystupowały tym hłubsze Nepriyiatele pekelnymi w ohniu sia kryły. Ryczało pekło czerez ciły toy czas Miłostiwaho lita: ałe miło za sczo, bo to neiedem hrysznik wernuł sia od bram pekelnich, a czerez pokutu prihuczył do wybranych Panskyh: bo to rozpustniki switowyi wzięły sia do cnoty; sczo predtym neprawost płodiły; a potym pobożnymi sia stały; złysniki do łaskawosti; nałohowyi do wstremezływosti; hniwnyky do darowania win; surowyi nad bliźnimi do miłoserdia. Alboz neimiło pekło za sczo plakati, i ryczati tile utratywszy dusz kotoryi dla zbrodni iuz własni w pekelnich stoiały porohach. Nechayze wam Paribkam, i Diwkam Boskyi znaky i tarczy w rukach nosiasczym dast Hospod Boch wszelku obfitost zemskuiu, a potym wicznuiu sławu wo Carstwi nebesnom.

Do was sia teraz obertaiu Owcy moy wozlublenyi, diakuiu wam za to zeste mini wsiudy na obchodach towarzyszyły, i moho słuchały hołosu; budtez mini teraz zdrowyi, bo iuz mene wecey neuwidite na obchodach Miłostiwaho lita; budtez mini zdrowyi, bo iuz ustała nasza doroha,

iam was na kozdom miskiu błohosłowił błahosłowieniem swiaszczeńichestwa moho, a teraz ostatnoie wam daiu blagosło+wenie, nechay was Boch na kazdom miskiu błoho+sławit na mnohyi lita abyste mohły doczekati druho Miłostiwa-ho lita. W toy czas wspimniitez na duszu moi, na duszu kapłana nesczasliwa, ktoroho tiło iuz w hrobi spoczywati bude. Iuz czas sia nam pozehnati owcy miły, i rozstaty z Miłostiwym litom. Ale posłuchaitez no sczo to po nas wytiahaie Miłostiwe lito, oto lubwi i miłosti, zatym ieslym was w czym obrazył czerez tii wsi lita buduczy Iereiem czy to priwatni lub publiczni na naukach lub iakym bud inym sposobom daruytez mini bo tak Miłostiwoie lito rozkazuie, iezely wy mene czerez tii wsi lita w czym obrażyły, ia wam z ciłoho swoho serca darui, bo tak Miłostiwe lito po nas wytiahaie. Teraz wy staryi wy serednii, i młodsza czelad, wy susidy, wy krewnyi, i znaiomyi, wy priiatele, i małzonkowe, daruytez sobi urazy daruyte bo tak miłostiwe lito pozadaie, abyzmy tu żyły w miłosti i zhodi, a w doskonalszoy miłosti abyzmy w Nebi Boha społu na wiky wychwalały, czoho w hniwi zadnym nedostupimo sposobom.

Spizryitez wy sporyi do hniwu, i zawziaty lude spizryitez na raspiataho Pastyria naszoho Isusa Xtā kotory iuz konał w złostywych rukach, a ieszcze wołał do Otca Nebesnaho w tii słowa: Otcze odpusti im bo newidaiut sczo tworiat. Nechotiły bezboznyi tyrane znati Syna Bozoho, kotory w ich oczach tak strasznyi wyrabliał cuda. Takowoiu dorohoiu idut wsi leniwniki kotoryi nechoczut urazy darowati bliznim swoym, bo iak tii sczo Syna Bozoho muczyły nechotiły priznati ze to im szkoditi bude na wiky, tak i tii sczo nechoczut bliznim odpustiti sobi szkodiat tak na tili iak i na duszy, na tili ukoroczaiut zytiie swoje, bo taia w nich złyst ktoruii sia srozat ku bliznym chotiaczy

sia mstiti nad nimi, a nemohut paŷyt iich krow, a tym samym szkodit i zdorowlu zatym ukoroczaie sia iich zytyia. Bo to dyawoŷ proklaty, iako sam otec pychy buduczy, prichodit do serca hniwnikow, i nadymaie ich aby o sobi duzo rozumiy do toho stawit im w pamiaty ustawiczni owy sŷowa kotorymi ich protiwniky znewazaŷy, a ŷe sut dumny nehoczut darowati. Szkodit hniwnikom i na duszy bo takowy nemohut byti oczyszceny dla toho ze sut zawsze w hniwi Boskom z toy pryczyny bez zadnoho dekretu prosto stupuiut w ohen wiczny, dla czohoz to? prosto? bo oni sami w swoych na sebe ustach nesut dekret na druhy swit w tii sŷowa: Otcze neodpuskay nam hrychy naszy iako nehodnym Twoiego miŷoserdiia, bo i my na tamtym switi nechotiŷy odpuszczati urazy bliznim naszym, dotohozmy sczo den w Otczenaszu kŷamaŷy pred Toboiu mowiaczy: odpusti nam winy naszy, iako i my odpuszczaiemo winowaycŷo naszym a to neprawda byŷa, ieszczemy w hniwi po swiatokradzkoy spowidy, i Tebe do ust skwernych priimowaŷy. Iakkolwek tedy potupŷeny na straszno sudi sami na sebe wydadut dekret mowiaczy do Krila w tii sŷowa: prawda zemy Tebi Hospodi w niczym neposŷuzyli, tak i hniwnyky musiat sami na sebe priznati w tii sŷowa: prawda Hospodi nehodnizmy odpuszczenia hrychow naszych bo i my neodpuszczaŷy bliznim naszym: w toy czas zahuczat w studni ohnistoy za zatwerdiŷoie serce. Ale hdyby hniwniky pripustiŷy do serca swoho pokoru Baranka newiŷoho, kotory sia w tak weŷykych bolach, za nepriiateŷey molyŷ toczy Duch Swiaty w momŷty stanŷ w ich pamiaty zeby sami w sobi wziawszy na uwahu tak mowiŷy: oto ia weŷyky hrysznik buduczy, ciŷoie zytye, a zawsze otrimaŷem od Ducha Swiatoho odpuszczenie, nezliczoŷnych hrychow swoych od tak weŷykaho Pana, a dla czohoz ia nemaui darowati riwnomu

swojemu bratu małyi urazy? Podruhe mowilby w nim pri pokori Duch Swiaty w tii słowa: oto, i ia obrazaiu bliznich swoych oraz potrebuu od nich odpuszczenia, tak iak i iñyi od mene, zatym powinien iestem urazy darowati iako i mini daruiut. I dałe by mowił sam w sobi oto toy hniw mini szkodit, bo czynit preponu do Neba a tym nicz na ktorých sia hniwaiu. A zatym ieszcze raz powtariaiu owcy wozlubleñyi daruyte sobi urazy daruyte iako i nam wsio Hospod Boch darował w Miłostiwō liti, i zawsze.

Juz czas nam sia rostati owcy wozlubleñyi, bo konec priiało Miłostiwe lito, ale poki sia nepozehnaïemo ieszcze wam na pamiatku troie lekarstwa zostawlu, ktorými byste w swoym zytiu mohły triocho nepryiateley zwytiázowati, to iest Dyawoła, Swit, i Tiło. Bo dyawoł swojeiu chytrostiu iako wuz starodawny poduszczaie czelowika do prestupienia prikazan Boskich. Swit złyi lude, towarzystwo ich i obłudnyi presmaky switowyi tiahnut czelowika do hrychow nałohowych. Tiło z natury prahne vyhody, i nabyti to sczo oczami widit, a prawom Boskym zakazano, do toho nad swoy stan wymahaie uszanowania od wsich ludey bo zrodło w nim iest pycha nayobrydlywsza Bohu. Tych triocho nepryiateley tymi trioma sposobami zwytiazyte, to iest pokorom, Miłostiwym litom, i uticzkom. Pokora nechay nihdy newychodit od serc waszych, bo ona nenawidit pychy a płodit miłost ku bliznim swoym, wsio znosyt terpływo wsio daruie, ona zamykaie usta ku obrazi Pana Boha naywyszaho, a to takowym sposobom: hdy protivnik imet was łaiati, wyzywati, prokłynati nesczasciom potykati to pokora prawdiwaia w sercach waszych buduczai nedopustit usta do neho rozniati bo wsio sterpit: czelowik zas swarływy to widiuczy ze nikto sia do neho neodzywaie tylko sam do sebe kriczyt, i bluznit, zawstydiwszy sia

pidet na bik i budet załowati to sczo niedawno na prozno wykłykował, i ieszcze starati sia budet o preprosinia, otoz to sprawuie pokora w sercu czelowika. Druhe lekarstwo Miłościwe lito nechay nihdy wam z pamiaty newychodit, a tak stane hdy was pobudka budet brati do obrazy Pana Boha, w toiczas zastanowte sia nad tym, i tak sami w sobi pomysłyte mowiaczy: Iam w Miłostiwō liti został oczyszczeñy od wsich hrychow moych, i od kar ohnystych czysciowych uwolneny, na szoz ia maiu na nowo Boha obrazowati, i na straszny ohen w czysciu, a może i w pekli zarabiat, a tak mocoju Miłostiwaho lita wozmete wstręt od złamania Prykazan Panskich. Tretoie likarstwo Uticzka w nohach. Bo hde sia swariat, prokłynaiut, na sebe wzywaiut, o pomstu prosiat Boha, hde sia biiut, kaliczat, prozywaiut; utikayte z toho miisca ucha swoy zatkawszy; azeby dyawoł proklaty kotory mezdy nimi to sprawił, i smiło w nich panuie nezakynuł łańczuch ohnisty na szyiu waszu, i nepritiahnuł was do takowaho proklataho zhromadzynia, abyłybyste wiñyi razem z nimi wicznaho potuplinia. – Hde hraiut nad to piiut tancuiut zo szkodom zdrowla, osobływe w dni zakazañyi hde brytko spiwaiut, utikaite z toho misca na iñoie azeby muriny proklatyi newtiahnuły i was do ich koła, a stałybystesia spilnikami wsich hrychow ich, a dyawołby sia smiiał ze wami ich towaristwo powekszył – Hde w pistnyi dni, masnymi potrawami sia hostiat, utikayte z toho miscia, by was nenamowiły azebyste takowym łakomstwom ne oddały pokłyn Bachusowi pekelnomu, tomuto Boszkowi kotory lubit kto posty łame a swoje zarłactwo w posti masnymi potrawami iemu sia na offiru oddaie – Hde dowhoiazycznyi swoch bliznych obmawlaiut (:chocby, i wiñych:), ich wysmiwaiut, na sławi szarpaiut, czerniat; utikayte z toho miscia, zeby, i waszyi iazyky razem z iich neobernuły sia

w połomin w pered ohnysty kotory prerazaie sławu bli-
znych, a potym w dym smerdiaczy kotory kałyt w oczach
ludzkich ich czest, i tak ich brukaie ze pred ludmi nema-
iut wiry, ani iasnoho czela dla nehodiwych ludey obmowy.
I tak wo wsich ińnych hrychach utikayte z neczystaho misca
na iñoie, a tak łatwo za pomocom Naywyszaho, i uticzky
zwytiayte swoych nepriiateley i uniknete hrychu. Trimay-
tez sia owcy wozlubłenyi tych triocho likarstw az do smerti,
to iest: Nechay pokora nihdy z serca newychodit; Miłosti-
woie lito z pamiaty, a uticzka od noh waszych, a maiu nadiiu
w Bozi że wam dopome zwoiowaty tych nepriiateley triiech
to iest dyawoła, swit, i tiło.

Poky sia nerozstanemo owcy lubimyi ieszcze wam pripo-
minaiu słowa Spasitela Isusa Xtā Pastyria naszeho dobra-
ho kotory tak mowit w Iewanhelyi Swiatoy: Błahosłowenyi
ubohyi bo to ich Carstwiie Nebesnoie, zatym iak na was prii-
det ubostwo nędza, zdirstwo, nesmutitsia bo to sia oberne
w perły dorohyi i poprowadiat was do Carstwiia Nebesnaho,
az pred Thron ubohoho na zemły, i okrutni zbitaho Isusa Xtā.
Kto z oczyi waszych słyzy wytyskuie budtez w duchu weso-
łyi, bo mowit nasz Pastyr: ze kto tu płacze toj sia w hirnych
pomeszkaniach radowati bude. Nełaytez tym kotoryi was do
płaczu priwodziat, bo to dla was dorohyi stanut sia skarby: bo
to ieszcze nikt newidił azeby kto na druhy swit swoje brał di-
dictwo, i bohactwo; a oto wy wsi kotoryi płaczete wozme-
te swoiu didicznu nędzu, ubostwo, utraplinia preslidowania,
słyzy na druhyi swit nikt wam toho neodbere i tu i po smerti,
bo to wsio budet towarisztyi duszy waszoy, az do Thronu su-
dii Sprawedływaho, kotory hdy uzrit pri boku waszom sczo-
ste z pokorom i w terpływosti na tom switi preterpiły; obfiti
zmiłuie sia nad wami, bo wpustit do radosti newypowidze-
noy, hde na wiky zaden was smutok ani smert nepostihne.

O! Pastyriu dobry prawny nasz Pastyriu bos nas doroho na-
był czerez muku, i smert, ze za riczy doczestnyi sczo tu terpi-
mo obicujesz nam wiczny radosti, nechay Tebi budet od nas
czest i sława wo wiky wikow.

Iuz sia z wami zehnaiu owcy moy wozlublēnyi, ne-
chay was Naywyszy Mocar utrimuie w swoiey opicy; byste
mohły doczekati druhaho Miłostiwaho lita, zyite dołholitni
w błahosłowenii Bozom; a teraz mini sia potreba obernu-
ti do toho Hospodina wēlykaho ktoromu dnes iednu pri-
nosimo perłu iako Iedynomu wo Triocho Osobach Bohu. Do
Tebe sia odzywaiu O! straszno, i nepristupno Majestatu
Wēlyky Boze tu w Preynaswiatishom Sakramenti utaieny:
iakes sia barzo nisko spust il na Prestil do kawalka chliba,
hde iuz ne iest chlib ale Tiło Twoie ktoroie naraz skwer-
nymi ustami wazymo sia pozywati. Diakuiemo Tebi za toie
O! Boze nedostihły izes nas z niczoho na swit wydał, i do
bytnosti priprowadil, ale ieszcze wecey Tebi diakuiemo zes
nas w prawoslawnoy kattołyckeskoj wiri sotworył w koto-
roy mozemo sebi zarablati na Nebo, i Tebe odidiczyti cze-
rez zytye dobroie, na tak iak iñyi wsi heretycy, kotoryi sami
chodiat błudno po zahrancy a neznaiut czoho? i szczo szu-
kaiut, i czekaiut a neznaiut koho? a to my z Łasky Twoiey
maimo swych Pastyrey, a w ich osobach słuchaiemo ho-
łosu Twoho kotorys był oczekywaniom narodow iuz ma-
iemo Tebe Messyiaszu, i piistuiemo w rukach swych, ba
i w sercu swoym do ktoraho sia spuszczaiesz pid Osobom
chliba, i wina. Diakuiemo Tebi za to izes sia nam pozwo-
łył dotykati, i koło Swych Swiatych Domow na obcho-
dach nositi a to kazdaho razu oraz zes nas błogosławił na
czetery storony domu Twoho, tak izezmy z tud wēlyku ra-
dist, i wesēlye na swych czuły sercach. Diakuiemo Tebi za
to zes nā pozwołył zdorowla, i dopomohł toie dokonczati

Miłostiwoie lito. Dnes Tebi ostatniu oddaємо perłu, z wyznaniem ze Ieden sam iestes w Bostwi a ne wecey, upadaємо pred Thron Majestatu Twoho a z pokorom prosimo bys nam był Miłostyw pri skonczeniu zytyia naszeho w toy czas iak budesz wydawati dekret dla duszy naszoy do wicznosti. Nedopuszczay Miłostiwy Boze azeby obraz Twoy iakowyi sut duszy naszeji imił sia ponewiirati po ulicach podzemnych, i nedopuszczay o! Welyky Boze by sia imił ow kniaz pekelný mstiti nad obrazom Twoym dusz naszych; ale osudi nas miłostiwno do własnoho swoho pribytku, hdebyzmy Tebe doskonalsze chwałyły anizely teraz w miłostiwom liti. Teraz ze zatoie izes nam przewodniczył, a to własnom swoiom Osobom O! Baranku terplywy nechay Tebi budet czest, i chwała wo wiky wikow.

Iuz po Miłostiwom liti owcy moy wozlebleñyi, iuz skonało Miłostiwe lito, iuz ho wecey neuzryte, wsio konec priiało, iuz nebudete w dni Panskyi iak nayrañi ucha nadstawiaty za ktorom horom wyspiwuiut Miłostiwe lito, a wy do usłuch Boskych spisno bizały aby razem z nimi Chwałę oddati Bohowi. Iuz sia wecey w miłosti po dorohach nebudemo witały z obrazami. Iuz sia wecey nebudete diwiły czy daleko od was Krizy i Obrazy sia oddałyły, a wy za nimi tak iak kuriały za kwoczkom bizały byste razem z nami wyspiwowały chwałę Naszomu Panu. Brmiły hołosy naszeji w powitriu tak dalece iz poroch kotory od noch w horu wystupował odbiwał sia hołosom nazad od ust naszych. O! iakze to było Bohu priiemno bo to i On Sam chodiaczy po zemły koły nauczał bywał w takowom porosi z miłosti ku nam, toc i my z prawdiwoy miłosti ku nemu tak robiły. Moze napelnił smutok serca waszyi ze sia iuz wecey neuzrymo w tak prekrasnych Bohu poswiasczeniých kompaniach, ze ius ustały miłyi hołosy Boha wychwalaiusczyi po polach hranicach i na kozdom

misci hdezmy wsiudy potykaiusczy sia z ciłym peklō trato-
wały siłu ieho, tak nam Boch poszczastił zezmy zawsze wy-
hrały a kniaz temnicy ani iednoy nemaie zwutiazeñoy z nami
potyczky; bozmy doptały nohami chytrist ieho; słowa z ust
naszych tak iak kartaczy z naywekszych armat kruszyły pi-
dzemnyi Mocarstwa: a słyzy naszyi kotoryi omaczowały
lica były dla duchow proklatych naywekszym tyranstwom
ze nas odwertały skrucnom od horiaczoho pekla, a priso-
sobiały do Carstwii Nebesnaho. Nesmutitsia owcy lubimyi
zem wam ohołosył koniec Miłostiwaho lita, ale tylko wy lude
poboznyi, kotoryiste pozyskały Miłostiwe lito wy sia raduy-
te, i diakuyte Bohu ze wam dopomahał tak wełykyi zbiraty
skarby: wy sia utiszayte kotoryi nazbirawszy pietnaycet pereł
czerez tile dni lub wecey kazda składaiucza sia zo czetyrech
stacych, w swoiom czasi spowidste so skrucnom odprawi-
ły, i priczastiiu pryiały. Utiszayte sia kotoryiste swoje bohac-
two podłuh przykazania nazbirañoie Dworowi Nebesnomu do
zapisu w knihy zywoťnya oddały, a upewniai u was iak nie-
omylna prawda iż tu Boch znayduie sia w Prenayswiatishym
Sakramenti; tak nieomylna prawda iz skarby waszyi sut pry-
iatyi tam podłuh sliw Syna Bozoho hde ani złodi, wkrade,
ani robak roztoczyt.

Ale wy nesczasływyi lude wy lezuchy, kotoryiste mało
sobi wazyły Miłostiwoie lito, i niczohoste w nim nepozyska-
ły! płacztez az do smerti za tak nieoszacowanym skarbom
kotoryiste łechkomysłni utraťiły, na was sia spolniły słowa
samaho Spasitela Isusa Xtā kotory tak mowit: kto wecey lu-
bit diti anizeły mene ne iest mene hoden; a ze wy linywyi we-
ceyste ulubiły diti boste newyszły ku nam na obchid chwału
Bohu oddati, i perły zbirati zatym neiestezte hodni Isusa Xtā.
Koło waszych porohyw ba i po pid wikna waszyi wyspiwo-
wałyzmy w Miłostywym liti Chwału Naywyszomu; a wy sia

czerez wikna i dweri tak na nas diwiły, iak wowky z iamy a newyszliste do nas Miłostiwe lito wyspiwowaty; dla czo-
hoz? boste wecey ukochały diti i swoy briuchy dla kotorych-
ste wariły iysti a to pid czas obchodu, anizeły Miłostiwe lito,
wsiošte stratiły ani maiete zysku z Miłostiwaho lita, i de za-
tym zeste nahymi zistały, a zatym waszy połomeni w czy-
sciu horiat. O Boze w Dobroti nezmireńy szczo to było w ich
umysłach ze Tebe necztiły w tym wytyczeńom i dla nich mi-
łostiwom liti! Pewna ricz ze to była sprawa dyawoła prokla-
taho, kotory im oczy zasłonił tak doczestnymi riczami ze
newidiły dla sebe skarby rozsypańi, nohy ich zwiazał ze ne-
mohły preyti za porych na obchody, a usta zamкнуł by newy-
chwałały Boha rozmaitymi pisniami tylko w domu z ditmi
sia bawiły pieszczonymi słowami, na to iazyk rozwiazańy. O!
hłupi ich rozum iuz ho opisati nepotraflu bo słuchały nauky
a hłupiimi zostały, tak iak i tii szczo odprawiwszy Iubileusz
spowid opustiły. Załuytez teraz pruzniaky az do smerti szczo-
ste na obchodach nebywały, i wy szczošte pracowały a spo-
wid opustiły. Zadna storona nemaie zysku z Miłostiwaho lita,
ktoz ho wam druhy raz wytczyt? ne ma takowoy osoby, iuz
upłynęła woda z Łask Boskich rozlana, taia kotoiaia płynie
tylko w Miłostiwym liti. Postawtez sobi pred wiknami sami
tyku, a dywiazczy sia na neiu prypominayte sobi szczo den Mi-
łostiwe lito zeste w nym wełykyi skarby utraćiły. Podływay-
tez szczo den tuiu tyku swoimy szezami moze na nei wyroste
ruza, ale iak z wierchu tyky neuzryte kwitka tak wecey neu-
zryte to szczo minulo to iest: Miłostiwaho lita, w kotorym czas
dorozyi nadaremnoste puszczały. – O nezgruntowanaho Mi-
łoserdya Boze wdiaky Tebi składaemo zes nam dodawał
ochoty, Miłostiwoie lito ciły czas obchodity a linywym szczo
neobchodily nesprotiwiles sia, nechay Tebi bude czest i sła-
wa wo wiky wikow.

Teraz iuz czas nam pryszol pozehnati sia owcy moy wozlublenyi z Miłostiwym litom a naywece z wami kotoryiste dostupily Miłostiwaho lita iest to pochwała dla was na zemly zeste byly prykladom dobrym dla małoy czeladi kojaia sobi prypomne hdy druhoie nastane ze oto naszyi peredkowe odbywały lito a zatym i my neopuszczaymo ieho. Iest to pochwała i zysk wekszy dla was w Carstwi Nebesnom, bo tam na wiky dla toho zeste posłuchały w poczatkach słowa Bozoho, i neopuszczałyste az do kęca dnesniszo, a kotoryi wzhardily tym hołosom nechayze tuzyt az do smerti, bo zhuby swojey iuz nihdy neodzyskaie. Utiszaytesia i wykrykuyte wy wsi kotoryiste dostupily Miłostiwe lito z łasky Ducha Miłoserdia: wychwalaytez Ieho den a nicz na kazdom misci ze wam wsi hrichy odpustil, i ohen czysciowy zahasil. Opowidaytez na kazdom misci sprawy Ieho, że to Pan Dobry, Pan Miłostiwy, Pan nezgruntowaňaho Miłoserdia, Pan dolhoterpelywy w hrychach naszych kotory neprahne karati; ani sia tiszyt zo smerti hrysznaho, tylko czekaie pokuty, i poprawy. Opowidaytez Otcowsku litost Ieho, ze ne iest poriwczywy do hniwu i zomsty, ale ciłoie zytia terpil nam wykrocznosti, i ieszcze nam dal doczekati i skonczati Miłostiwoie lito dla zmazania wsioho złoho sczo nas czekało. Opowidaytez cudownyi sprawy Jeho ditem, i wnukom swoym, ze w tych dniach diwnyi riczy z nami porobil. Opowidaytez, i mensznym swoym, i sami hłuboko ustawiczni rozmyslayte ze nad to sia Pan rozlal ku nam w tym Miłostiwym liti, bo chotiasz zawsze iest dla nas miłoserdny, ale teraz naywecey bo i kary darował, a to i naywekszym zbrodniarom hdyby tylko odprawiwszy lito spowid uczynily.

O! Synu Bozy, Synu okropni zmuczeny, tos newspimnul na to ze to naszyi hrichy tyransko Tebe na smert

zamordowały, ale ieszcze nam wytyczył Miłostiwoie lito!
Dobroto bezdeńa nechayze Tebi budet za to od słuch swoych
czest, sława wo wiky. Uczynmez iuz koniec Miłostiwomu
litu owcy wozlybleńyi, podiakuyemo iuz Pastyriu dobromu
za takoie Miłoserdie, bo to daleko do nioho czekati zeby az
kary darował, a oto dał nā doczekati! szoz mu zato damo
koły nicz swoho nemaiemo opocz pereł szo nam darmo
dał i serce ale i to od Neho, iednakze iak perszoie tak i dru-
hoie priimuimo za nasze własne, ale my ieszcze pryczynimo
pokoru i słowa naszyi na pochwału Iemu iako toho hoden.
Upadnitez teraz Owcy lubimy na kolina pred Miłostiwym
Bohom i mowte so mnoiu tii słowa: – O straszneho, i Ne-
pristupnaho Majestatu Boze, Iediny, a w Trioch buduczey
Osobach, odobrales od nas do schowku perły nazbirańyi na
Tebi do nich za offiru Trohraniastyi, i serca naszyi, bo dla
waszych Osob od was zbudowany, iesli sia koły zbrukaiut
wy ich Hospodinowe naszyi pełnomocnyi oczystiti potrafi-
te: Nechayze Wam teraz pri koncu Miłostiwaho lita, i na za-
wsze budet od nas, i od wsioho stworinia, czesc, i chwala
wo wiky wikow Amen.

Teraz za tymi szo z liniwstwa nicz nezyskały
z Miłostiwaho lita bo nim pohordiły,
azeby ich Boch z inōy storony nam nedostihłoy osmotrił
poklaknuwszy na kolina mowmy za nich
Anhel Pansky & &.

NAUKI
Parafialnyzi

Czez
M: L: Parocha
Cierutyiurskoho.
pysany: i - A 838.

Wydrukowano w Warszawie 1838

о. Антоній Ляврецький

*I
Mauki
Parafialnyi
Czrez
M. L. Parocha
Czertyziuskiego.
Pysany 1828.*

Jeż mowyl, że nigdzie heini na kaidy den. Za co pohrebenyji
w Sekli, chad pytnius czy wlebo q wolaw do thoraawa. Oże
thorawie zmyty sia nadomnow a pysaly Siana, aby umocny
w wodi kocz palca swche. y spastyw kropli wody na jazyk
myj. Taz any toho neuproszo. Stahar to za to wyslupch Ma-
ha ie any kropli wody ne dadut zprahucenomu? Tak Adyanc
tak tak nas perchynowat Iwanhalyje Sioz Howe barke,
sam Thawyl el, nyhuty y wnyczym neomylnaja prawda - Za-
czym leper iwe mojezo hac oeknaly sia, rexmystaly, y zaho-
chaly sia wemolach krawoty y wotremetywoty, azebynie w
tych knolach zypucz, mohly sobi zaslużyty na rozkazy wi-
cznyj wladstwy nebesnym. ipo aby na tak slato, doj do Bo-
ze Amen. - Zopowisty Swiato -

~~~~~

47. Nauka Meditu Po Prosawieniu.

Na Czesl y Chwatu Boha w Trojcy. Sioz jednocho, czyl nam Cer-
kow. Sioz na Dziwopazyn Meditu, Iwanhalyje Sioz. Kieruje opo-
widat nam, iż Sioz zaczynajucz Alriad swyj Nauczylcstwy, wy-
opewidania Pokuty zaczaw; to jest wroch ludu wzywaw y upomny-
naw, aby pokuta czynny, jezeli by wstahnyet wiecznu wladstwy
nebesnem ostrahnaty chity. Tym kincem wyjzow Alriadu, y in-
tozyc mierzkanie swoje wmieli kapernum, w dalcie kwanyc,
Zawoulonu y Neftalymu, ipo sia slato Alriadu do Proreka I-
saii Proreka mowiaczcho: To lud, ktorzy do tych czas byw wle-
mnosly y newidomosly, leper dylaw Nauczylca welykoho, kolo-
roho Nauki hdy sia dymnaty bude, wieczny dostapyl wstahnosly.
Takoz y tak zaczaw Sioz opowidaty y nauczaly mowiaczy.

Pokuta

47. Nauka [Na] Nedilu Po ProswiŃenyju

Na Czest y Chwału Boha w Trojcy S^{twi} jednoho, czytāt nam Cerkow S^{taja} na dzisiejszujū Nedilu, Iewanhelyje S^{toje}, kotoŖoje opowidat nam, iŹ Iś Xś zaczynajuczy Uriad swyj Nauczytelskiy, wyd opowiadania Pokuty zaczaw; to jest wsich ludy wzywaw y upomynaw, aby pokutu czynyły, jeŹeliby Ńaśływysit wicznū w Carstwyi nebesnom osiahnuty chtiły. Tym kincem wyjšow z Nazaretu, y załōŹył meszkanie swoje w misti Kapernaum, ne dałeko hranyc, Zawułonu y Neftałymu, Ńco sia stało stosowni do Proroctwa Isaii ProŖoka mowiaczoho: Toj lud, kotoryj dotychczas byw w temnosty y neswidomosty, teŖer distaw Nauczytela wełykoho, kotoŖoho Nauki hdy sia trymaty bude, wicznoy dostupyt Ńaśływosty. IakoŹ y tak zaczaw Iś Xś opowidaty i naucza-ty mowiaczy: Pokutu czyńte, albowim przybłyŹyło sia Carstwyje nebesnoje, do kotoŖoho nycz zmazanoho hrichamy ne wnyjde...

Hdysmo Xñe w dzisiejszyj Iewanhelyi S^{twi} czuły, Źe Iś Xś Nauku swoju bosku opowidajuczy, zaczaw ju wyd opowidania pokuty, to powynnysmo sia nad newypowidzenom dobrotiow Iśa Xśta Zbawytela naszoho zastanowyty, iŹ ne

chce any prahne toho, ażeby lude z toho Swita zchodiaczy, po Smerty wiczni hynuły, ale żeby pokil żyjut, ta na tym Switi za swoi hrichy pokutowały, y spokutowawszy sia ich, spasenija wicznoho dostupyły, bo tak znowu daliy mowyt: Ieżeli pokuty czynity ne budete, wsi razem zhyneće. Ne mowyt tu Iś Xś toty słowa swoji do nekotorych tylko, lecz do wsich ludy mowyt, kotoryi z tych chotiat y prahnut maty uczesnyctwo z Isusom w Carstwyi nebesnom; Sam Iś Xś ne wpered wojszow do Chwały swojej, aż uterpiwszy, pokutujuczy do krestnoj Smerty – Ne maw Spasytel Iś swoho własnoho w tym interesu, tylo, ile ponosyw, ponosyty, tak nendznoie Zytia prowadyty, jakoje prowadyw; tylo krywd na sławi, żytiu y wsim terpity, kotoryi uterpiw, bez wszelakoho takowoho nakładu należała Isusowy Chwała wiczna, tylko aby nam sposyb z prykładu swoho zistawyw, jak do Carstwa nebesnoho pryjty majemo y możemo; dla toho wsio toje Iś uo ponis, ponosyw, aby nas Ludy słowamy y własnym prykładom nawczyw, jako S. apostoł Petr mowyt: iż na toje Iś Xś uterpiw, aby nam zistawyw prykład, abysmo w slidy Ieho wstupowały – a zaczym pokutowaw Iś, y my pokutowaty obowiazany jestesmo, już z nauki Iśa Xśta, już z Prykładu Jeho własnoho; Ieżeli wspyw terpymo, wspyw y uwelyczony z Isusom zistanemo, tak mowyt S. apostoł Paweł –

Mylat sia więc w tym lude, kotoryji powidajut że ostroje y pokutnoje żytia prowadyty, należyć tylko do ludy wyd Swita widdałych, to jest do samych tylko osyb Zakonnych, y pustelnych. Ne tak jest, każdyj czełowik xstyanskiy ktoroho bud’ stanu y kondycyi do pokutnoho żytia jest obowiazanyj; Wszakże nas wira o tym perekonywat, Wira nasza Xstyansko-kaftołyczeskaja, Swiata Iewanhełyja, ktoruju za regułu żytia naszoho majemo y maty

powynnysmo, pryklad Zbawytela samoho, y swiatych Ieho, kotoryi pryklady y dla nas sluzat, y nam sposob pokutnoho prowadzynia zytia podajut y nakazujut – w tym to sposobi jeden z Otcyw Swiatych mowiaczy do wirnych X'styan, pyta w tymy slowamy: znajete wy uco to jest X'styanyn? uco to jest wyznawaty I'sa X'sta, y Imia Ieho na sobi nosyty? jest to mowyt jedno, byty X'styanynom uco byty Muczenykom, – I toje to jest samoje uco Zbawytel nasz I's X'stos hdy stanowyw Prawo Iewanhelyi powiw: wid czasu Ioanna Krestytela Carstwo Nebesnoje gwałt terpyt, y tylko toty ho osiahnut, kotoryi sobi gwałt zadajut, to jest, kotoryi sia wid toho wstrymujut, do czoho ich zła chut' wede, y swoim skłonnostiam złym sprotywiajut sia. Toho zaś złym swoim požadływostiam, ne wmijut, any ne mohut sprotywenia sia znesty, miahkoho y roskosznoho zytia lude, albowim lada protywnist, widstruczat ich, wid dobroho postupku; byle pist naykorotszyj wnet im sia neznosnym stane; uokolwiek prydownsza mołytwia tesknotow nabawiat ich, naboženstwo prykryt sia im – a dla czoho? bo ne chotiat perezwytiažyty swoich namijetnosity, bo ne majut upodobania w tym uco jest, swiatoje, do ich duszy zbawinia požytecznoje, y uco do doskonałosty X'styanskoj prowadyt; słowom mowiaczy, ne majut dobroj Wiry –

Wira S^{taja} kaftołyczeska nikoły ne poblažat tiłu, łecz mu sia zawsze sprotywiat, y przykazuje žeby czełowik sam zo sobow walczył, skłonnosity swoi y chut swoju do zło-
ho, zwytiažaw, y mycno o Carstwo nebesnoje staraty sia kaže, a toho lude miahkoho y rozpustnoho zytia dokazaty ne potrafiat – Wienc hdy nam X'styane wsim Duszu zbawyty potreba, kotora to sprawa nad wsi innyi sprawy naszyi jest najwažniysza; y hdy znajemo žeśmo wsi hrisznyi, y konieczni potreba nam hrichy naszy czrez pokutu zmazaty,

proto za hrichy naszy pokutujmo, to jest: czynmy pokutu, bo do toho wzywaj, y upomynaj nas Zbawitel nasz Is Xs w dzisiejszyj Iewanheli S^{tyj} mowiaczy do nas: Czyńte pokutu, albowim przybliżyło się Carstwo nebesnoje, bo jeżeli pokuty czynyły nie będziecie wsi razem zahynete; Otoż tu hroży nam Is Xs karow wiecznow, jeżeli się pokuty nie chwytymy – Chwytajmy się pokuty, jako najbezpieczniejszego środka do Zbawienia Duszy naszej; pokutujmy za grzechy nasze, abysmy otrzymały to, o co nam najbardziej idzie – wczesnie majmy się do Boga, przepraszajmy go, y poidnajmy się z Bogiem tutaj za życia, abysmy go po Śmierci miały na siebie łaskawość, to jest żeby przez łaskę swoją przyjął nas do Carstwa nebesnego. I co aby się tak stało. Daj to Boże. Amen.

48. Nauka Na Nedilu O Закхєи.

Na czest y chwałę Boha w Trojcy S^{twi} jednoho, czytati nam Cerkow S^{taja} Na dzisiejszuję Nedilu, Iewanhelyje S^{to-}
^{ie} w tyi słowa: Iednoho razu pryszow Iś Xś do mista zwano-
noho Ierycho, tam byw czełowik jeden imenem Zakchej, kotoryj byw najstarszym z mytnykiw, to jest byw prełożonym nad mytamy, a byw bohatym, czuw wyn o Isusi Xśti: ze nadzwyczajni czyniw czuda; wienc hdy Iś Xś zbłyżyw sia do toho mista, Zakchej buduczy ciekawym wydity ho, wyliz na derewo, bo dla tłumu luda, y dla małego wzrostu swoho, inaczej ne mih ho wydity. Iś perechodiaczy tamtudyj, y zobaczywszy ho na derewi, kazaw mu zlisty z derewa, y oswidczyw mu, że w domu jeha dneś bude. Zakchej natychmist zliz z derewa, y z węzykow radostiow y ukontetnowaniom pryjaw Iśa w domu swoim. Lude wydiaczy toje, poczały szemraty na protyw tomu, że Iś Xś tak zacna y znakomyta Osoba, wojszow do Domu hrisznogo czełowika, a Zakchej stanuw rekszy do Iśa toty słowa: Pane! ne jestem ja już owym niesprawedlywym czełowikom, jakim persze bywjem, już ja teper inaczej myslu y czyniu, jak pered tym: oto ja połowynu majetku moho rozdaui na

ubohych, a jeslim koho wczym ukrywdyw, cztery razy tylo nazad powernu – a Iś mu wydpowiw: Dneś spasenyje stało sia tomu Domowy, dla toho że gospodar toho Domu z hrisznyka nawernuw sia na dorohu sprawedływosty y Cnoty; dla toho Syn czelowiczeskij pryszow, aby hladaw y zbawyw што было zhynuło. Tak sia kinczyt dzisiejoje Iewanhełyje S^{toie}. –

Wszelakii niesprawedływosty, jakoto: krywdy, oszukaństwa, y jakii bud’ innyi niesprawedływosty szkodiat towarystwu ludzkomu, y u ludy Boha sia bojaczych, w jawiekszyj sut nenawysty. Kto kolwek z takoho nehodywoho zbohaczał sia dorobku, to jest kto z krywdy, oszukaństwa y zdirstwa ludzkoho pryjde do bohactwa y majetku, na takowoho czelowika, szemrajut lude, palcem ho wytykajut, a nawet y na Oczy mu wymitujut, mowiaczy: że nehodywym sposobom, niesprawedływi, y z krywdow ludzkow zbohatyw sia – Takoho kazdyj maje za pidłoho Czelowika, ne rad z nym prystaje, choronyt sia ho, unykati wyd neho, y żadnoho z nym towarystwa any społeczeństwa nechce tryматы. – Takim byw w dzisieyszyj Iewanhełyji S^{wi} wspomnienyj Zakchej. Wyn buduczy mytnikom, kotoryj wyd pereizdzajuczych cło wyberaw, z toho sia zbohatyw, że większu brow należytyst nyżeli prawom ustanowiena była, dla toho to lude złe o nim mowyły, bo znały jakim sposobom do welykoho bohactwa pryszow; dla toho y w toj czas poczały szemraty, hdy Iś do jeho Domu wojszow, mowiaczy: że do hrisznyka Domu zawytaw. Ależ Iś Xś zaraz na toje wydpowiw mowiaczy: ne pryszowjem wzywaty sprawedływych, ale hrisznych do pokuty – Pryszow Syn czelowiczeskij hladaty y zbawyty, што было zahynuło. Zhynuw już byw Zakchej, hdy sia w krywdi y oszukaństwi kochaw, a skoro tylko Zbawytel do neho wyrik: Zakcheje dneś potreba my w domu twoim byty, zaraz w toj moment pospisyw sia,

bo tow jałmużnow hrichiw swoich ne zhładysz. Iezlis prodajuczy lub kupujuczy oszukaw koho, z toho zysku, ile ne-sprawedływoho y jakby wkradzenoho, ne czyn ofiry Bohu, any jałmużny ne dawaj, bo toje ne jest Bohu pryjemnoje. Dla takoho to y Zakchej zo swoho dobra, zo swoho własno-ho majetku daje ubohym, a ōo maw z krywdow nabytoho, toje wo czwyrnasyb powernuw, inaczij hdyby tak ne wczynyw, to i Xś Spasytel bywby jeho postupu ne pochwaływ.

Proto y my podobni czynmo, y podłuh dzisiejszoi Ie-wanhełyi S^{to}i Nauki sobi postupujmo, żebyśmo sia tym tyl-ko majetkom kontentowały, kotoryj z pracy ruk naszych nabudemo; a czudzoho ne prahnuły, any požadały, y uctywi sia dorabiały, żebysmy z dostatkiw naszych mohły y ubo-homu daty –

Tak wienc spravujmo sia, abyśmo sia tak, jak dzisiejszy Zakchej pered Bohom usprawedływyły, y Spasenyja wicz-noho dostupyły. ōo abysia tak stało. Daj to Boże – Amin.

49. Nauka Na Nedilu Mytar: Farysei

Na czest y Chwału Bohu w Trojcy S^{tti} jednemu, czytali nam Cerkow S^{taja} na dzisiejszemu Nedilu Iewanhelyje S^{toje} w ty słowa: Jednoho razu przyszło dwie Luda do Cerkwy na mołytwu, jeden farysej, a druhyj Mytar. Farysej stawszy sobi pred wyłtarem, tak sia mołyty poczaw: djakuju Tobo Boże, że ne jestem takim jak innyi lude, że ne jestem any zdzirca, any czudzołożnykom, any pijakom, any też żdnym oszukańcem y drapiżnykom, jako ot toj Mytar, dwa razy poszczu w tyzdniu, desiatynu daju zo wsioho ico maju – A mytar stojacy z daleka, ne smiw oczyw swoich w nebo pidnesty, bo sia poczuwaw do swoich hrichiw, ale tylko byw sia w persy swoi mowiaczy: Boże budy myłosernej myni hrisznomu, zmyłuj sia nadomnoju hrisznym czełowikom.

Opowydawszy Is' Xs' totu prypowist zhromadzenomu Ludowy, tak dalij mowiw: ico myslyte? kotryj z tych dwoch otrymaw łasku wyd Boha? oto was zapewniaju, że Mytar wyszow z Cerkwy usprawedływlenyj, Farysej zaś ne otrymaw usprawedływienia wyd Boha, bo kto sia wynosyt bude ponyżenyj, a kto sia unyżat y upokariat, bude

wywyższenyj. Tak sia kinczyt dzisiejszoje Iewanhełyje Stoje. —

Że dzisiejszyj Iewanhełyycznyj Farysej, tak wysoko o sobi trymaw, tak sia zo swoich czynyw wynosyw, a o innych ludziach bardzo pydło sudyw, pryczyna toho jest wyniosłyst, pycha. Wniosłyst jest najdawnijszym na Switi wystupkom y hrichom; jest zridłom inszych wystupkiw, y poczatkom innych hrichiw — Wyniosłyst do toho pryweła owych anheływ, kotoryi pidnesszy sia w pychu, riwnaty sia chtiły samomu Bohu, za uo wid Boha z Neba do propasty pekelnoj ztruczeny zistały. — Prez wyniosłyst perszyj czełowik z Raju zemnoho wyhnanyj zistaw, albowim chtiw nabyty widomosty złocho y dobrocho, aby sia staw jako Boh. Pycha jest hrichom perszym z semych hołownych hrichiw. Wyniosły czełowik zbytni szacuje samoho sebe, uokolwiek w sobi dobrocho zpostereże, to nezmirni powienkszat, pryznaje sobi doskonałosty, do wsioho zdatnosty, polihat na swoim zdaniu, na swojej syli, na swojej prezornosty, ne mysłyt udawaty sia do Boha z proźbow o pomycz w pokuśach, y w innych rozmaitych żytia potrzebach; ne maje sia za hrisznyka, a zatym ne upokariat sia pred Bohom dla otrymania myłoserdia Ieho. —

Pysznyj Czełowik pohardzat wsimy; a sebe nad inszych perekładat y wywyższat, druhych ludy za pidłych maje, sobi zaś samomu pydchlibiat, y nyczoho w sobi złocho ne wydyt. Taki byw dzisiejszyj Iewanhełyycznyj farysej — Wyn bowim pryszowszy do Cerkwy Sto^{to}i na mołytwu ne z pokory any z pobożnosty, ale z wyniosłosty, aby sia pered ludmy wysławyw, jakim jest — Obraw sobi misce tskoję, hdeby ho wsi wydiły y słyszały; zaczaw tedy zuchwali y z wełykow wyniosłostiow w hołos mowyty: Djakuju tobi Boże, że ne jestem takim, jak innyi lude, niesprawedływyi,

złodije, czudołożnyki, drapiżnyki, any też takim, jak y toj jawnohryshnyk mytar, – A zkond że to, o tym znajesz faryseju, że ne jesteś takim jak inni lude? czyliś to ty skrytosty Sercia wsich ludy perenyknuw y perehlanuw? koły jestes Czelowikom, toć jesteś pidłehłym wszelkim upadkom y rozmaitym hrichom, tak jak i inni Lude; jesteś smertelnym, jestes pryypadku y neschestiu pidłehłym, toć już jestes jak y inni Lude. – Wszak welykich cnot były S^{ty} Patriarchowe, Proroki, Apostołowe, muczenyki y inni Swiaty, a precy żaden z tych tak wysoko o sobi ne trykaw, łecz wsi innym ludiom, riwnymy sebe uznawali mowiaczy: *zhryshylysmo pred Toboju Boże, y neprawosty popownylysmo*²⁵. Czy byw kto (:oprócz Najswiatijshoy Maryi Diwy:) tak dobrym, cnotlywym y swiatoblywym na Zemły czelowikom, jak byw S: Ioan Krestytel; win wsi cnoty w sobi maw; w nim była łaskawist, wstremezlywist', o chrest' bosku welyka horlywist', w nim była newynnist', terpeływist, jednym słowom mowiaczy: win wsimy cnotamy, wsich prorokiw, patriarchiw, apostoływ, muczenykiw y nauczyceliw perewyższyw, jako sam Zbawytel Isus Xstos daw o nim swidocstwo mowiaczy: *Ne powstaw zpomedzy narodzenymy z Newist żaden wienkszyj nad Ioanna Krestytela*, a precy win o sobi tak ne trykaw, y nad innych sia ne wnosyw, łecz sia upokariaw, y meńszym nad wsich innych sia poczytaw, chociaj wsich innych Swiatych cnotamy perewyższyw. Z toho wienc prykładu okazuje sia, iż im kto jest cnotlywyszyj, y swiatoblywyszyj, tym sia bardziy unyzaty y upokoriaty powynen – Chociaj byś czelowicze sam jeden tak byw dobrym y sprawedlywym, jak były wsi Swiaty, jednak

---

²⁵ Тут і далі курсивом подано текст записаний в рукописі червоним чорнилом.

majesz sia za pydliyszoho rozumity nad toho, kotoryj nykoły żadnoj cnoty ne wczynyw, uważajuczy sobi toje: że ne trudno jest u Boha wsemohuŭoho, czełowika hrisznoho z neprawosty podwyhnuty y Swiatym ho zrobyty; y kotoryj teraz w oczach ludzkich jest jawnym hrisznykom, tot w jednej hodyni za pomocą boską medzy wybranych boskich może byty policzenyj, y w nebi umiszczenyj; Iako o tym jeden z Otcyw S^{tych} powidat: *Łatwo jest u Boha uctyty y wzbohatyty nendznoho*. Pysmo zaś S^{toje} powidat: *Im większy y cnotływszyj jesteś, tym barziy sia upokoriaj, a pred Bohom znajdziesz łasku* – a S^{wi} znowu apostoł Petr powidat: *Pysznym Boh protywyt sia, a pokornym łasku daje* – Zaden tedy Czełowik ne maje sia z czoho wynosyty, bo ŭokolwik w sobi maje, zcyli to cnoty, czyli jakii doskonałosty, lub narezhti bohactwo, wsio toje wid Boha maje; jako o tym S: Prorok powidat: *Ne chwały sia mudry mudrostiow, bohatyj bohactwom, rozumnyj rozumom, sylnyj syłow, albowim to wszystko wid Boha pochodyt*. – A wienc hdy jesteś mudrym, ne pohordzaj neukom; hdy jesteś bohatym, ne pohordzaj ubohym y bidnym mizerakom; hdy jesteś szlachetnym, ne pohordzaj prostoho urodźynia Czełowikom; hdy jesteś cnotływym, ne pohordzaj necnotow, y hrisznym czełowikom, ale owszem staraj sia ile możnosty naprowadyty ho na dobru dorohu, abyś sia wraz z nym zbawyty mich.

Tak tedy majemo sia w pożytiu naszym zachowaty, abyśmy nykoły z cnot naszych sia ne wynosyły, y innymy ne pohordzały, bo w tym pobłudyw dzisiejszyj Iewanhełycznyj farysej, a toho każe nam sia Zbawytel Iś Xś wysteryhaty, iż bysmo nykoho ne posudzały jakim kto jest, any też samych sebe na chwałyły, ale tak sia pred Bohom upokoriały, jak dzisiejszyj Iewanhełycznyj mytar, korotyj dla hrichiw swoich ne smiw any oczyw swoich w Nebo pydnesty,

tylko sia byw w persy mowiaczy: *Boże, myłostyw budy mni hrisznomu*. Tak y my podobni uodenni tyi słowa powtorajmo, prosiaczy Boha, aby sia nad namy hrisznymy zmyłowaw, y raczyw nam wsi hrichy naszymy widpustyty, y udiływ nam łaski swojej, abyśmy ho tu na Zemły ctyły, wełyczały, wirni mu służyły, a potym ohladały ho zo wsimy Swiatymy w Carstwiy nebesnym.

ицо aby sia tak stało. Daj to Boże. Amin.

Zapowisty Strytenyje – także w tym Tyżdniu. Sereda y Piatnycia zahalna – to jest zahalnyj Tyżdeń.

50. Nauka Na Nedilu Błudn: Syna

Na Czest y Chwału Bohu w Trojcy S^{ti} jedynomu czytat nam Cerkow S^{taja} na dzisiejszaju Nedilu Iewanhelyje S^{toje} o błudnem Syni, w nastupujuczyi słowa:

Czełowik pewnyj maw dwóch Syniw, z kotorych młodszyj prosyw Wytcia aby ho podiływ Majetkom, rekszy toty słowa do Wytcia swoho: Otcze! daj my Czast' majetku na mene spadajuczaju, abym iu pogłuh woli mojej mich używaty, na takowoie nalihanie Syna, zrobyw Otec dił między bratiami, y daw młodszomu czastku ieho didyctwa. Starszyj brat zistaw zo sojow czastkow majetku pry wytcy, młodszyj zaś wziaw swoju czast', y wydichaw w daleku krainu, hde żyjucy w neładi y rozpusti, w korotkim czasi, ciłyj swyj majetok zmarnował – wtym powstała w owym kraju hde perebywaw, wełyka dorożyzna y hołod, y z tojej pryczyny do największaj pryszow nendzy, tak dałeci iż dla utrymania żytia, zmuszenym byw pryjaty u gospodaria najpydliyszu służbu; toj pysław ho z bezrohymy w połe, mało iu dawszy mu żywnosty; hdy ne jakiy czas perebywaw w tyj służbi, y rozważaw swoju nendzu, że nahyj, bosyj a do toho iuc y hołod terpiw, pryszow mu na mysl otec

jeho, y pomysływ sobi: o jak ne jeden zarobnyk maje u wicia moho podostatkom chliba, a ja tutaj z hołodu nezabawom budu musiw hynuty, zaczym pidu do Wytcia y powim mu: Otcze myj zhriszywjem prez lehkomyślnyst y własnu wolu, protyw Bohu, y protyw Tobi, piznaju: iż ne jestem więcej hoden nazywaty sia Synom Twoim; o jedno tylko Tia proszu: pryjmy mia już ne za Syna, ale za jednoho za njemnykiw Twoich – Z takow myślow pustyw sia w dorohu, y prybłyżyw sia już ku domowy, skoro ho Otec posterich, piznaw ho, a wzruszenyj myłoserdiem. Oraz y radostiow, wyszow na protyw nioho, objaw ho za szyju, y pocіłowaw ho; a Syn odozwaw sia y riuk: Otcze myj! zhriszywjem protyw Bohu y protyw Tobi, ne jestem hoden więcej nazywaty sia Synom Twoim; y iіc więcej chti w mowyty, lecz Otec wzruszenyj wyznaniom winy syna pererwaw mowu, y riuk do słuh: czym prendzyj prineście najpredniyszyi Sukni, y wberte ho, a na znak honoru, kosztownyj perstiń, włoże na ruku jeho, y obuwie na bosyi nohy jeho – toż wyprowad’te tłustoho wołu, y sprawte ucztu, a to na znak radosty, iż toj Syn myj, kotoryj w największyj byw nendzi, perestaw byty moim Synom, teraz zaś, z tojej nendzy wydobytyj, jest znowu moim. – W tym czasi hdy sia toje dijało, starszyj brat byw iіc w polu, nycz o tym ne znaje, iіc sia w domu dijało, aż zbłyżat sia ku domowy, słyszyt muzyku y tanci; zwiduje sia służebnoho iіc to sia znaczyt, toj mu oznajmuje: że Brat jeho pryszow, że otec ho pryjaw, że kazaw woła zabyty, y ucztu sprawiat – Rozhniwanyj tow widomostiow starszyj brat, ne chti wynyty do Domu, ale otec neperestaw ho namawiaty aby wojszow, win zas neukontentowanie swoje w nastupujuczych wynuriw słowach: Jak ja ne maju hniwaty sia na toje, koły ja tylo już lit wirnyj jestem Tobi Otcze w powynnosty mojej, y nykołym ty

sia w nyczym ne sprotywyw, a precy myni takoho bankietu nyhdy ne sprawywjeś, abym sia z moimy pryjatelamy pohostyw; dla toho zaś, kotoryj ciłyj majetok na rozpusti strwonyw y zmarnotrawyw, kazawjes tłustoho woła zabyty, y tak wełykiy bańkiet mu sprawiasz, jak że ja mohu na toje, spokiynym pozyraty okom? A otec widpowiw mu na to: Synu myj kochanyj! wszkże tobi przez toje nycz sia złocho ne dije, hdy sia wid mene ne widhuczajesz, y zawsze pry mni jestes, toje wsioje uo ja maju y posidaju, już jest twoją własnością, y czyliż ne powynenejes sia wraz zo mnow tiszty y radowaty, że twyj brat, a myj Syn, z tak wełykoj nendzy wyratowanym zistaw. Tak sia kinczyt dzisiejszoje Iewanhelyje Stoje —

Pered Pryszestwujem na toj Swit Zbawytela Iśa Xśta, nykt z ludy ne mih rozumom swoim dyjty y dosiahnuty toho, jakim Boh jest wzhladom hrisznych ludy. Pered objawiniom wiry Xśtyjańskoj, były czasy, koły najmudryjszyi Lude, naturalnym rozumom dochodyły, jakiy jest Boh wzhladom ludy, a lude jakii powynny byty wzhladom Boga; I uoż diszły, y jak daleko rozumom swoim postupyły? oto uo najlpszoho rozumom diszły było to: że piznawały, iż musyt byty Boh, a tot, dobryj, sprawedływyj. Hdy sia zaś zastanawiały nad sobow, uważały: że jak każdyj czelownik, tak y ony sut wiencyj skłonny do złocho, nyzely do dobrocho, y dla toho dużo hrichyw popowniajut.

Wyobrażały sobi Boha dobrotływoho, myłosernoho y sprawedływoho. Dobrot' y myłoserdie Boha, prynosyła im potichu, że im Boh hrichy wydpustyt y daruje, ale hdy o sprawedływosty Boha myślały, ne mohły ne myślały toho, że Boh jako sprawedływyj, za złyi uczynky, za hrichy karaty bude; y tak medzy nadiiow y bojaźniow budczy, zaspokoity sia zapewni ne mohły, tak bowim sobi

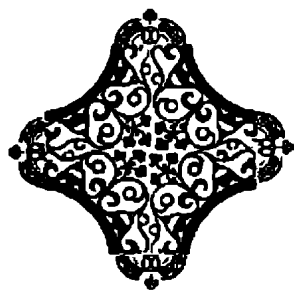
rozumowały mowiaczy: może czelownik popowny jako-
wyj hrich, kotoryj Boh jako sprawedływyj Sendzia kara-
ty bude, mimo myłoserdyja swoho – I moż sia ztond djało?
oto na prebłahanie za hrichy Boha, wymysłyły rížnyi ofi-
ry błahalnyi – zabywały što najdoroższoho, nawet własnyi
dity, y pałyły na ofiru Bohu za hichy, myslaczy czy tym
sposobom ne perebłahajut Boha; preci y tak ište ne były
spokiynymy, bo ne mały żadnoj pewnocy, czyli już pere-
błahały Boha obrażenoho. – Otoż to rozum ludzki, jak jest
nedoskonałyj w okołychnostiach stanu hrisznoho czelo-
wika. Otoż z tond sia pokazuje konieczna y nezbyta potre-
ba objawinia boskoho; ne mih toho rozum ludzkiy dyity, y
znaty dostateczni, jak, y czym może czelownik hrisznyj pe-
rebłahaty Boha, aż sam Is Xstos Zbawytel Swita, prynius
z Neba totu pewnyst’, y udowodnyw cudamy, y innymy ta-
kimy dıłamy, kotorych żaden innyj uczynyty ne mih. Taja
Isusowa nebesnaja Nauka, ne jest że Xne dla nas skarbom
najdoroższym? że my teper znajemo, y to dostateczni znaje-
mo, w koho wirymo, dla czoho, y dla jakoho kińcia dobro-
je czynymo, a złocho sia wysterihajemo. My teper znajemo
z najdostateczniyszow pewnostiow, że Boh hotyw jest za-
pomnity nam naszyi winy, y zdrożnocy, oto toho nas wczyt
dzisiejszoje Iewanhelyje St^{oie}. – Is: Xtos, nebesnyj Naucz-
tel w dzisiejszyj Iewanhelycznoj prypowisty powidaje nam,
nauczaje nas, y zapewniat nas: że Boh wsemohuŭyj Otec
nasz nebesnyj, jest ku nam hrisznym ludem, dobrotływym,
myłosernym; oto nam wystawiat Boha wsemohuŭchoho pid
wyobrażeniom Otca Iewanhelycznoho, a w wyobrażeniu
marnotrawnnoho Syna, rozumije každyho hrisznyka, koto-
ryj prykazania, y prawa boskii perestupaje, dary, kotoryi
mu Boh daw, jak najdoroższyj majetok, rozum, pamiat’,
wolu, marnotrawyt; to jest używat na sprośnyi czynnocy,

dopuŝajuczy ŝia: nesprawedływosty, oŝukańŝtwa, kradi-
ży, czuđoŝoŝtwa, pijańŝtwa, y tyŝiacznych innych zbrodni
y wykrocznosty. Iak ow Otec Iewanhełyecznyj radowaw ŝia
z powrotu Syna, kotoryj piŝnaw ŝwoi wykrocznosty, bry-
dyw ŝia nymy, z ŝalom y proŝbow o perebaczenie wpaw do
nych wytciwŝkich, y pryriuk poprawu ŝytia ŝwoho; tak Boh
najdobrotływŝyjt tyŝyt ŝia z nawernenia hriŝznyka, pere-
baczaje mu, y pryjmuje ho do łaski ŝwojej, jeŝeli wyznał
hriŝchy ŝwoi, brydyt ŝia nymy, y ŝarat ŝia poprawyty ŝwoi
obyczai.

Nepotribuje Boh, abysmy mu pałyły ofiry, ne potrebuja
rozliwu krwy ludzkoj, jak dawniy bałwochwalci czynyły;
Serce tylko skruszenoje y smirennoje, ŝtaje mu za najmyl-
ŝu ofiru. Iŝ Xŝtos Syn boŝki prinius nam toje zapewnienie,
y udowodnyw ho czuđamy nesłaychanymy – a moŝesz
byty ııo doroŝszoho? moŝemoŝ większu nad totu maty po-
tichu? – My Xŝtiane utwerdŝeny w wiri Iŝa Xŝta majemo
nadiju w Boŝi, ne bez gruntownoj pryczyny, albowim Zba-
wytel Iŝus nam ju zapewnyw. Proto w upadkach hriŝchow-
nych prynoŝmy Bohu ııyru wolu powŝtania z hriŝchu, przez
S. Sakrament pokuty; utikajmo ŝia do Sakramentu Ołtaria,
hde widberemo łasku, ktorow wzmycnenyi wŝzelkii trud-
nosty zwytyaŝymo, y diydemo tam hde preŝnaczenyi jeste-
ŝmo do wiczoj ııaŝływosty w Carŝtwii nebesnom. ııo aby
ŝia tak ŝało, daj to Boŝe. Amiń –

Zapowisty Strytenyje, y Subotu za ycoбıı.

Caloroczne niedziele.

według porządku Ewangelii i:
w obrzędzie grecko-katolickim
przypadających, z przytaczaniem
siedmiu przemów pasyjnych,
dla wygody porządkowych kapłanów
różnych ażeby komitujących
autorów zebrane i napisane

przez
X. Józefa Jedynaka.

parocha obrzędku grecko-katol. w Rze-
kowie.

Tom I.

1859.

o. Йосиф Єдинак

Homilie.

Na

Całoroczne niedziele.

Według porządku Ewangelii S:

*w obrządku grecko-katolickim przypadających,
z przyłączeniem siedmiu przemów pasyjnych,
dla wygody początkowych Kapłanów z różnych
a znakomitych autorów zebrane i napisane*

przez

X: Józefa Jedynaka.

Parocha obrządku grecko-kat: w Krakowie.

Tom I.

1839.

Homilia.

На неділю, річущу
про з'явленні ранокит.

або: ВЪ НЕСЛІЮ ПЕРВУЮ
ПО БГОАВЛЕНІИ.

УТОЛІ НАЧАТЪ ІІСЪ ПРО
ПОВѢДАНІИ И ГЛАГОЛАТИ

ПОКЛИТЕСЯ ПРИБЛИЖИ

БОГА БЛАМУ ЦРЬСТВО НЕБНОЕ.

Od tego prośba Jezus Kazał
i mówi: Pokuta czyni, al-
bowiem przybliżyła się wam
Królestwo Niebieskie.

Słowa z Dzisiejszego Ewangelii s:
u Matheus. 3. w Rozdz. 4. od 12-18.

Przemowa

Podając to szczupłe dziełko na widok publiczny, z obcych a znakomitszych autorów pracowicie zebrane, tą dobrą tuszyć się mogę nadzieją, że ofiara i praca moja niniejsza, którą dla uskutecznienia nauk homiletycznych na całoroczne niedziele według porządku Ewangelii S: w obrządku grecko katolickim przypadających z przyłączeniem siedmiu przemów passyonalnych poświęciłem z tem pobłażeniem przyiętą będzie; z jaką skromnością daleki od uprzedzenia wydawca z nią występuje.

Szczera wszakże tylko chęć ułatwienia drogi młodszym i początkowym współpracownikom moim w winnicy Chrystusa Pana w wyszukiwaniu już wypracowanych nauk homiletycznych w porządku przypadających, na dnie niedzielnie perykop Ewangelii S: – czego wszakże w żadnem iesze dziele kaznodzieyskiem w pomienionem następstwie nieuskutecznilo, dała mi do tego pierwszy popęd.

Przytem iednakowoż przewiduję ia wprawdzie zarzut, który mnie przedewszystkiem trafi; dlaczego nie uczyniłem ten zbiór nauki religijney w ięzyku ruskim? Nato ieżeli mi wolno odpowiadam w ten sposób: Albo uczynić to byłem

powinien w języku liturgicznym, albo popularnym czyli prowincjonalnym. Pierwszego nieuczyniłem, ponieważ pragnąłem by dzieła popularno religijne, iakem iest właśnie niniejsze, posłużyły Kapłanom ku ułatwieniu wymowy kaznodziejskiej, a oświeceniu i zbudowaniu ludu parafialnego. A że ten nieprzywłaszczył sobie ieszcze języka w zupełney mocy i sile; przeto pisać w tem języku było by to przyszło i mnie samemu nie z małą trudnością, i był bym na każdy sposób tak dla kapłanów iako i dla ludu tymże podręcznego nie odpowiedział z przyzwroitem pożytkiem.

Lecz nie uczyniłem tego i w języku popularno ruskim, z powodu: ponieważz gdyby i z tey strony w tem przedmiocie naukowym przyszło zastosować się do języka popularno ruskiego, trzeba by wiedzieć zwyczaj prawie w każdym miejscu wpośród ludu pospolitego mowy, słów i sposobu wyrażenia się; a ten iak wiadomo każdemu, iest w cale w pośród nich różny; dla tego i w tem razie, nie byłbym w stanie zastosować się do upodobania każdemu, według zwyczaju wymowy, i słów które lud podręczny ma już wrodzoną i pospolitą.

Dlatego w tem przedmiocie naukowym, sami współ Bracia w Chrystusie, iako pasterze ludu sobie podręcznego, którzy z niemi właśnie mieszkacie, obcuiecie, rozmawiać się, i znać dobrze ich sposób wymowy, słów i wyrażenia się, mając przy ręku w niedostatku dzieł lepszych, niniejsze, i oraz czytając go łatwo w języku ruskim zwyczajnym i pospolitym, ludowi podręcznemu do ich obięcia i zrozumienia, w naukach im przedstawiać się mających, z korzyścią zbawienną zastosować się potraficie.

Zresztą że przytoczone przyczyny na obrone moją mogą być i zasłabe w tem względzie; chętnie i nato przystaie, lecz pobudką tey ofiary dla mnie był wyż wytknięty zamiar, i ten

do skutku pracowicie przywieść usiłowałem; – a lubo i tu czerpiąc po naywiększey części z obcych autorów w utkaniu wątki całości samey może niedołężności moiey wypiętnie znamię; iednakowoż spokoynym zostane na to, bom się nauczył zawsze być skromnym, i obcą przyimował chętnie naukę.

Homilia.
Na niedziele pierwszą po zjawieniu Panskim
albo:
въ Неделю первую по Бѣоавленіи.

*Ътолѣ начатъ Іисъ проповѣдати и глаголати,
покайтесь и приближи бо сѧ Вамъ Цр҃ство Нб҃снѡе.
Odtąd począł Jezus Kazać i mówić: Pokutę Czyńcie,
albowiem przybliżyło się wam Królestwo Niebieskie²⁶.*

Słowa z dzisiejszey Ewangelii S:
u Mateusza S^o w Rozd: 4, od w: 12-18.

Naymilši Chrzescianie! Ewangelia dzisieysza na początku samym wspomina o Janie w więzieniu, z porządku mowy wypada wiedzieć kto był ów Jan; i dlaczego zostawał w więzieniu? – A tak mówię do was Naymilsi! Jan, o którym zmankuje dzisieysza Ewangelia S: był to syn pobożnych i bogoboynych rodziców, Zachariasza i Elżbiety, późnym wieku w łonie matki poczęty. Był poprzednikiem

---

²⁶ Тут і далі курсивом подано текст записаний в рукописі червоним чорнилом.

Chrystusa Pana nauczając lud nad brzegami Jordanu, polewając tych wodą, którzy nad poprawą życia swego pracowali. Jak poprzedniczy niedzieli w nauce opowiadanej słyszeliście, a dla sprawionego chrztu na Chrystusie, Chrzcicielem jest nazwany. – Lecz dlaczego w więzieniu? Kiedy ten mąż był tak świętym w całym życiu swoim, i tak gorliwy w Zawodzie Nauczyciela? – Oto jasna temu przyczyna; że świat nienawistny i występny, który nienawidzi prawdy, nie cierpi i tych, którzy mówią prawdę. I ten ci to był powód więzienia tego Cnotliwego i pobożnego męża. Krol albowiem Herod, gdy pojął żonę Filipa brata swojego, prowadząc z nią bezbożne, i cielesne życie; Jan Chrzciciel jako mąż pełen Cnoty i Świętobliwosci życia, strofował go, o uczyniony występki; a za prawdę, i gorliwość swoją, uwięzionym został. Dlatego tedy po złosliwym oddaniu go do więzienia, aby Chrystus Pan uniknął jeszcze większej złości i zazdrości Faryzeuszów, którym sprzyjał sam Krol Herod, i którym uniesieniem byli złosliwie przeciwko innym Uczniom Chrystusa Pana – Więc stego powodu opuścił Zbawiciel miasto Nazareth, i udał się do Galiley między pogany; i mieszkał w Kaphernaum nad morzem na granicach Zabulon i Nephtalim, aby się wypełniło, co jest wyznaczono przez Izaiasza Proroka: *Ziemia Zabulon, i Ziemia Nephtalim: droga morska, za Jordanem poganów: lud który siedział w Ciemności; Ujrzał światłość wielką, i siedzącym w krajinie Cienia Śmierci weszła im Światłość*. Którym to przed powiadomieniem Izaiasz Prorok ogłaszał uwolnienie, spod przemocy Seynachirima Krola Assirynskiego, za czasu panowania Jezekiasza Króla Żydowskiego i wszystkich mieszkanców Jerozolimskich. A to była obietnica Boska, dla narodu Całego Izraela; dla tego jedynie, że z ich pokolenia miał przyść na świat przedwiecznie od Boga

objecany Messyas; za którego przysciem na ten swiat, cały naród ludzki miał bydz oswieconym w ciemnosciach niedowiarstwa, wybawiony zpod władzy złego ducha, któremu wszyscy dla grzechu pierworodnego zaprzędani byli. Słowem: że Chrystus Pan miał się stać odkupicielem całego rodzaju ludzkiego; dlatego to Matheusz S: Ewangelista, dodał owe Proroctwo o Swiatłosci Chrystusa Pana, który ze przysciem swoim, wszystkim ludziom podróżonym w Ciemnosciach niedowiarstwa, łaskawie Zajaśniał; a jako, według przedpowiedzenia Izaiasa Proroka, jak Matheusz S; Ewangelista rozumi: pokolenia Ziemi Zabulonu, i Nepthalimy, pierwey, niżli inne od niewoli, i przemocy Assiaryskiey uwolnione zostało: tak też mieszkańcom Galiley pierwey Zajasniało swiatło prawdziwe, nieomyłnoy nauki Ewangelicznej, ogłaszanej przez Chrystusa Pana, i Zbawiciela Świata. – Tak jest Naymilsi chrzecianie! Spełniła się bowiem owa łaska Boska wposrod mieszkancow Galiley, podróżonych w Ciemnosciach Niedowiarstwa, pogańskich, za przysciem do Nich Chrystusa Pana. Odtąd bowiem Zbawiciel począł nauczać w Galiley; oswiecać swiatłem swim Niebieskim owe Narody; nakłaniać je do pokuty, poprawy życia, i do wypełnienia wszelkich obowiązków ku prawdziwemu Bogu; bliznim; i sobie samym. Głośno do nich wołał Zbawiciel Swiata w swoich zbawiennych naukach mówiąc: *Poprawcie się, i czynćcie pokutę, albowiem przyblizyło się wam Królestwo Niebieskie.*

Takey to nauki i przestrogi używał Zbawiciel swiata do mieszkancow Galiley, ile pogan, na ten czas; gdy zostawali w Ciemnosciach Niedowiarstwa, gdy ich obyczaje zupełnie popsute były; aby się stać mogli godnemi ozyskania Krolestwa Bożego; przez pokutę, i poprawę zycia swego, która jest kluczem niezawodnym, i otwierającym bramy Niebios,

tem wszystkim; którzy ią szczerze, i zawczasie w życiu swoim czynią. Lecz czyliż mogli kiedy przyzwoyciey stosować się do nas takie przestrogi i upomnienia Boskie, jak w tem czasie, gdzie my wszyscy żądamy sprawiedliwości dla polepszenia naszych losów! gdzie opłakujemy nad powszechnym obyczajow zepsuciem, nad zuchwałym praw i zwierzchnosci zdeptaniem! gdzie się nieraz rzewnemi zalewamy łzami, nad głębokim wiary naszej zapomnieniem, i nad oczywistą prawey pobożności pogardą; nad zgubą na koniec własną, coraz bardziej do nas zbliżającą się. – Jednakże Chrzescianie niemyslemy o poprawie życia naszego. Tu prawdziwie, i wiara, i rozum, i Bog, i sumienie; i własna każdego szczęśliwość powtarzać się zdaje do serc naszych: ten głos upomnienia Chrystusa Pana, i Boga Prawdziwego, gdy mówi: *Poprawcie się, i czyncie pokutę, albowiem przybliży się wam Krolestwo Niebieskie*. Wszakże sam Bog zapewnia nas o tey prawdzie przez Ezeliasha Proroka w (Roz: 39) tak mówiącego: *W którym kolwiek momencie grzesznik z dróg nayniegodziwszych do mnie się nawroci, nie będzie mu więcey jego nieprawość szkodzić!* Pytam się was teraz Chrzescianie: któż z nas jest bez zmazy grzechowej? łatwa na to odpowiedz: Bo jedni obrazamy Boga przez wiarołomstwo, Drudzy przez bluźnirstwo; i zniewagę Imieniu Boskiemu poczynioną – inni przezdni Świętocznych, i Niedzielnych, ku Czci, i chwale Boga poświęconych; – Drudzy przez krnob[r]ność i nieuszanowanie ku rodzicom, zwierzchnosci, i starszym. – Inni przez złe życia swego przykłady, gorszą i drugich, stają się im zaboycami na duszy. Inni obrażają Boga przez nierządy, i nałóg cielesnego życia; inni przez uczynioną krzywdę bliznim swoim na fortunie i majątku. Inni prucz zdrady i oszukania, gniew, i nienawiści, stają się przestępcami prawa Boskiego. A wszyscy

jednak chcieli by zbawić dusze i odziedzyczyć Niebo; a nie pamiętni na to: *że nie zmazanego, i grzesznego nie może wejsc do Królestwa Bozego.* (według słów Chrystusa Pana:) Dlatego więc Naymilsi Chrzescianie! Zawczasie potrzeba nam zastanowić się nad stanem Sumienia naszego, i zawsze oney poczuwać się prawdziwey i szczerey pokuty, za przewinnienia nasze, – Bo nas otem obowiązku przestrzega Sam Bóg, przez Eklezyastyka Panskiego w Roz: 5. mówiąc: *Nie odkładay nawrócenia twego od dnia do dnia,* Bo czas kazdy nie jest w rękach naszych, kto wie czyli nam go Bog pozwoli na tyle, a byśmy się mogli usprawiedliwić w Oczach Jego. – Chrzescianie Naymilsi! Dobry jest i miłosierny wprowadzie Bóg; objezał tego dnia, którego się nawróci grzesznik, przebaczyć mu, i nieprawosci jego odpuścić, ale odpowiada na to Augustyn S: *Bóg ci odpusci grzechy tey godziny w którą się nawrócisz; to obiecał: ale da ci Bóg czas i godzinę w którą będziesz chciał się nawrócić tegoż nieprzyrzekł nigdzie.* – Odpuszczenia tedy grzechów od własnego naszego Chrzescianie! nawrócenia zależy, do którego grzesznikom nie zawodnie i wcześniej poczuwać się potrzeba. Naymilsci Chrzescianie! upadku życia naszego jesteśmy pewnemi lecz czas dla nas zawsze ukryty, w którym bedziem musieli wypłacić dług smierci. Dlatego czuwać scisle nad sobą mamy, bo niewiemy czasu i godziny smiertelnego naszego upadku; a czuwać mamy poten czas, dopoki miłosierdzie Boskie jasnieje nad nami, dopoki jest dzien, aby ciemna noc nie ogarnęła nasze nieprawosci, a tak czyli to jestesmy w wieku młodym, czyli w podeszłym, czyli iuż w zgrzybiałym, czuwaymy scisle nad zbawieniem naszym, a czynmy godne owoce pokuty; bo od tegoż zawisło nasze istotne zbawienie; w kazdym bowiem prawie momencie, to koło wiecznosci obraca się z nami; dokie

smiertelna lepianka ciała naszego o nie rozbitą skałę uderzona, w proch i popiół obrocić się musi; a duch niesmiertelny, który ożywiał ciało, żyć na wieki nie przestanie, który w grzechu, bez pokuty, nie może stać się uczestnikiem Nieba; dla tego więc słuchajmyż głosu Zbawiciela Chrystusa Pana tak do nas przemawiającego: *Poprawcie się i czyncie pokutę zbliży się wam albowiem Krolestwo Niebieskie.*

Оувага

Поневашъ по першой по Бгѡавленіи Недѣлѣ, потреба часомъ пріймати Апслы и Еѡгліа зъ недѣль перешлыхъ по Сошествіи Сѣаго Дхѣа, ажъ до Недѣлѣ ѡ Закхеи, для того въ томъ прійимованю познати найперше потреба, ѡлеглость Пасхи, котора, ежели найдалша буде, натои час ѡ Закхеи Недѣла пѣта по Бгѡавленіи припадаеъ, а затимъ на недѣлю другу по Бгѡавленіи, третю и четверту, Еѡгліа тимъ пріймаются порадокомъ.

Для того въ недѣлю другу по Бгѡавленіи читатисѣ повинно Еѡгліе зъ Недѣлѣ кѡ [29] по Сошествіи Сѣаго Дхѣа, зъ которого Еѡгліа, и науку въ томъ же раду недѣлноиъ знаидешъ.

Въ Недѣлю засъ третю по Бгѡавленіи Еѡгліе зъ Недѣлѣ л [30] по Сошествіи Сѣаго Дхѣа и наука там же.

Въ Недѣлю засъ четверту по Бгѡавленіи, Еѡгліе зъ Недѣлѣ лѣ [31] по Сошествіи Сѣаго Дхѣа и наука там же.

Ежели засъ блишша буде ѡлеглость Пасхи, такъ же Закхеи Недѣла четверта по Бгѡавленіи припадаеъ, на той часъ ѡ Недѣлѣ л [30] а ежели трета, то ѡ лѣ [31] по Сошествіи Сѣаго Дхѣа Еѡгліе и науки маются прійимовати.

Homilia.
Na niedzielę O Zacheuszu.
albo
ω Ζακхеи.

*Прїиде Іісѣ къ Ієрихонѣ се мужъ Нарицаемый Закхеи,
и сеи бѣ Старѣи Мытаремъ, и тои бѣ богатъ:
и искаше видѣти Іісу, кто естъ, и неможаши ѿ
народа,
ѣкѡ возрастомъ малъ бѣ.*

*Jezus szedł przez Jerycho, a oto mąż imieniem Zacheusz,
który był przednieyszym Celnikiem, a k temu bogatym,
starał się, aby widział Jezusa, co by zać był, a nie mógł
przed rzeszą, bo był mały wzrostem.*

Są to słowa wyjęte z dzisiejszej Ewangelii S:
zapisane u Łukasza S: w Roz: 19. – od W. 1° – do 11°.

Pobożni Chrzescianie! Każdy człowiek żyjący wpośród zgiełkow świata, zajęty jedynie zbieraniem dóbr doczesnych, żadney, albo małej, niemający wiary, jest podobny do Zacheusza, niskiego będącego wzrostu, niemogącego dla natłoku ludu widzieć Jezusa; – żeby więc Jezusa Chrystusa Zbawiciela naszego, i w przenajświętszym Sakramencie

Ołtarza na Ziemi, a niegdyś na tronie Majestatu, poprawi-
cy Oycy Niebieskiego, widzieć mogliśmy, niskosć wiary
wzrastać powinna; a od gminu zajętego doczesnością, co-
raz bardziej oddalać się należy, bo w oddalaniu, i samot-
ności, więcej oddamy się pobożnemu rozpamiętywaniu.
– Myśl oderwana od poziomu przedrze się łatwo poza la-
zurowie sklepienia, dusza zdumiwać się będzie nad działa-
mi Stwórcy, wejdzie w siebie, pozna swoją godność, swoje
przeznaczenie; a dołączając do wyroków zdrowego rozsąd-
ku wiarę objawioną, uwielbiać będzie wielkość, świętość,
i miłosierdzie Boga; że nie dał zginąć Człowiekowi w pie-
kle otchłani, ale miłując świat, jednorodzonego Syna, dla
Okupu ofiarując; jak więc pożyteczna zapominać czasami
o Ziemi; by nazawsze do Ziemi nieprzyłgnąć, i po świato-
wemu nie myśleć. – Jak korzystna oderwać się niekiedy od
zatrudnień w zbiorach doczesnych, a przed siebrać prace
wieczne; – tego przykładem są święci, i wybrani w Niebie,
wiedzieli Oni dostatecznie jaką przeszkodą do wiecznego
życia, jest życie Cieleśne, dlatego objerali pustynie aby roz-
pamiętyjąc dzieła Stwórcy, i Zbawiciela, niegdyś swojego
Boga oglądać mogli. – Czyliż by nam tak piękne wzory na-
śladować nienależało? Niemamy wprawdzie pustyni, ale
mamy miejsca osobne, Cerkwi, na część i chwałę Boga po-
święcone – gdzieś więcej, i łatwiej, gdzie skromniej, jak
w nich, w czasie nabożeństwa, nauk udzielanych, myśli,
serca, i dusze Bogu poświęcać możemy, abyśmy siebie, na
przybytek Boski poświęcili. Jak więc leniwy w odwiedza-
niu Cerkwi, i nabożeństwa, ubliżają Czci Boskiej, i swo-
je ruynują zbawienie; tak wstydzić się powinni, których
lada przeszkodawstrzymuje w dnie świąteczne od bywania
na Nabożeństwie, kropla deszczu, łyszka błota, udana sła-
bość, robią pustki w świątyniach Panskich; a na zabawy,

tygodniowa słota, i błotnista nie wstrzymała by ich przepaści – Pragnienie tedy widzenia Jezusa ochocze dla każdego okazuje Zacheusz: *Bieżawszy nayprzód, wstąpił na drzewo płomney figi, aby go ujrzał bo tamtedy iść miał.*

Krotkie życie Człowieka, krotsze, gdy go łożemy na dostatki i zbiory doczesne, niczem w porównaniu z wiecznością.

Życie nie jest naszym, i należy do Stwórcy, z którego rąk wyszło, nie wolno go ukrócić – jest nam dane za środek nabywania szczęśliwości. – Pilność życia, czas krotki, wynagradzać powinna; przeto: zaniedbany w Cnotach Zacheusz nie idzie zwolna, ale bieży nayprzód, aby ujrzał Jezusa – i nam Naymilsi! zapewne niemało zaniedbanych w religii, i Cnocie, bierzeć potrzeba; aby spiesząc pilnością nadgrodziliśmy czas, sam w sobie tak krotki, a jeszcze czas, bardziey swiatowym zyciem skrucony. – Nie zawiódł się Zacheusz, bo ścigaiący cnotami Chrystusa Pana, dobiegnie i zobaczy: Gdyż gdy przyszedł na miejsce pojrzawszy w górę Jezus, ujrzał go, i rzekł do Niego: *Zacheuszu zstąp prędko, albowiem dziś potrzeba mi mieszkać w domu twoim.*

Naymilsi Chrzescianie! jako nowy owoc wiary Zacheusz został przez Chrystusa Pana, siedzący na drzewie religii zaszczeptionym w ogrodzie serc ludzkich; – bo jak mówi Ambrozy S: Nato Chrystus Pan na Ziemię zstąpił, aby religii drzewo nie jabłka, lecz ludzi wiary pełnych rodziło. A gdy Jezus ujrzał Zacheusza, wołał pełen radości, cieszy się z nawrócenia Zacheuszowego, mówiąc: *Zacheuszu zstąp prędko, albowiem dziś potrzeba mi mieszkać w domu twoim.* – Chrzescianie pobożni! pospiesza Zbawiciel do tego, kto go mieć pragnie; i nic go nie wstrzyma do dania się temu, który go żąda. – Chrystus Pan na każde

wołanie, czyli to chorego na duszy, czyli chorego na ciele, wstępuje w progi, jak wstąpił do domu Zacheusza. – Jestli więc Chrzescianie, w jakiej zostajecie potrzebie; gdy wydadacie z uczynków dobre owoce; usłyszycie przemawiający do siebie głos Chrystusów: zstąp prędko, dziś mi potrzeba mieszkać w domu twoim, abym Cię pocieszył, poratował, ulgę przyniosł, troski oddalił, bole uśmierzył, serce nadzieją napęłnił, duszę oczyścił z grzechu, ciało, i choroby uliczył, nakarmił, napoił, i przyodział.

Postuluszny Zacheusz, prędko zstąpił, i przyioł Jezusa, ... z radością. – Bo już wedle upewnienia S^o Augustina mieszkał w sercu, nim zaczął mieszkać w jego domu. – Zaiste Naymilsi Chrzescianie! kto Chrystusa Pana z radością w domu swoim przyjmuje; już go ma w swoim sercu; – przytoczmy tu mowę Szanownego Bedy Kapłana: Widział Jezus widzącego siebie, wybrał wybierającego siebie; umiłował miłującego siebie. A nam nam należy Jezusa przyjmować z radością, i widzieć Go wiarą, by nas użył, – wybrać uczynkami, by nas wybrał, umiłować zaprzeniem siebie, by nas umiłował. *A widząc wstępującego Jezusa, wszyscy szemrali, mówiąc: Iż wstąpił do człowieka grzesznego.* – Złość i nienawiść, szemrali, bo gdyby nie byli nawisnemi, należało było cieszyć się, że Jezus do grzesznika wstąpił, bo przyszedł do grzeszników, i znaleźć to, co zgubionem było. – Jak mówi sam Chrystus o sobie w dzisiejszej Ewangelii S: *Bo przyszedł Syn Człowieczy, szukać i zbawić, co było zgineło.*

Ostrożność jednak należy zachować z grzesznikami, aby w ich sidła nie zostać ułowanym; jednakże nie pogardzać niemi, i omijać. Obowiązkiem bowiem jest każdego, ile w jego siłach, błędnego, do dobrego naprowadzać, zwłaszcza tam wpływa nauka do serca, gdzie ją przyjazne,

udzielaia słowa, usta. – Faryzeuszowie szemrali na Jezusa, wstępującego w dom Zacheusza, jednakże Jezus, nie wstrzymywali ich szemrania. Tak my, jestli w odwiedzaniu mamy zamiar poprawy, i uzyskanie Zbawienia; nie słuchaymy szemrań złośliwych, bierzmy się do dzieła; bo lubo zachowanie sławy naszej jest wielkim obowiązkiem; nie równie ważniejszym ozyskania Zbawienia – a języki szarpaiące honor, czas, lub sąd ostateczny zawstydzą; gdy iawnie czystość zamiarów odsłoni. – Tam; nie można wątpić, o poprawie; gdzie jest zyczenie zbawienia; skutek to okazał na Zacheuszu, którzy rzekł do Jezusa: *Oto Panie, połowę dóbr moich dawam ubogim, a jeśli kogom w czem oszukał, wracam we czwórnasób.* – Do poprawy Naymils! należy poznać swój błąd, grzech, występki, lub zbrodnie – wyznać swoje błędy, grzechy, przewinienia, występki, i zbrodnie; należy, i potrzeba poczynione krzywdy zwrócić, szkody stąd wyniknione wynadgrodzić, żal i skrucha, mają towarzyszyć pokucie. Tę kondycję widzimy na Zacheuszu, poznał on grzechy, i występki wołając, i mówiąc do Jezusa: *Oto Panie! Połowice dóbr moich dawam ubogim, uczynione szkody im wynadgrodził – a jeśli kogom oszukał, wracam we czwornasób.* – Czego by nie uczynił, gdyby w nim nie byli, żal, i skrucha, i gdyby zadosić uczynić za nie nie zamysłał. – A zatym Naymils! Chrzescianie! uznaymy nasze błędy, przewinienia, grzechy, występki, i zbrodnie, spowiadaymy się w pokorze, zwróćmy poczynione krzywdy, i wynadgrodzmy szkody, – uczuymy żal mocny w miłosierdziu; odprawiaymy pokutę, w modlitwie, i w ostrych postach – na ten czas, podobnie, jak do Zacheusza, przemowi Chrystus Pan do nas: *Juz, dzisiay stało się zbawienie temu domowi, że On jest Synem Abrahamowym.* – Takim zbawieniem poświęcamy serca nasze Bogu przy poprawie

zycia naszego, naydobrotliwszy bowiem nasz Zbawiciel dla tego pszyszedł jedynie na ten swiat, aby nawrócił grzeszników, i tych którzy byli zgineli; – nas podobni wszystkich, któryśmy przez grzechy nasze zgineliśmy byli, naydrozszą swoją krwią odkupił; i oraz wymaga od nas tego, abyśmy w zyciu, i w dolegliwościach naszych naśladowali Chrystusa Pana; zgodnie z wola Boga, przez pobożne i chrześcijańskie życie nasze. – Niechce bowiem Bóg zguby żadnego grzesznika, tylko, aby się do niego szczerze nawrócił, i z nim żył na wieki. – Otoż staraymyż się za przykładem Zacheusza, zawsze Chrystusa wiedzieć, znać przez zachowanie praw świętej religii Jego, gdzie po ukonczonym życiu doczesnym oglądać Go będziemy w twarz w twarz w rozkoszch Nieba. Amen.

Homilia.
Na niedziele O Celniku i Faryzeuszu –
albo:
ω Мытарѣ, и Фарїсеи.

*Всакъ возносаѣ ся смиритсѣ:
Смирѣѣ же себѣ вознесетсѣ.
Ктѣры колвѣк алbowiem сїѣ podwyższa,
бѣdzie uniżony, а кто сїѣ uniża,
бѣdzie podwyższony.*

Są słowa wyjęte z dziś: Ewangelii S: zapisane u
Łukasza S^o w Roz: 18. – od Wier: 9 – do 15°

Pobożni Chrześciane! doswaidczenie uczy; że jak z jedney strony małowierność w siły ciała, i ducha, złę za sobą pociąga skutki; tak też rownie zbyteczne siłom fizycznym i rozumowym zaufanie wprowadza w błędy, i w występki. – Więc rzeczywista jest rzecz, że ani zbytecznie się uniżać, ani też zbytecznie się wynosić nienależy; – gdyż pierwsze: jest podłością, a drugie będzie pychą, i wynosłością. –

Podłość Naymilsi! jest to ów niegodziwy charakter, który do naysprośniejszych uczynków za narzędzie używać

się daje; i bez względu samego nawet na religię, sumienie, godność wrodzoną, dobro ogólne Kraju, i towarzyskie; lub szczególnych Osob; dla niejakich zysków doczesnych, przynosi upadek Cnocie, zaburza spokojność domową, i Królestwom ruiną grozi. – Podły zapomina na wrodzoną godność – jest wszędzie gdzie go niepotrzeba, odpowie choć go niepytają, – wie to, oczem wiedzieć nienależało, – za zyskiem poydzie wszędzie, zdradzi żonę, byle zyskał, uwiednie Cnotę, byle zyskał, zradzi naypoufalszych przyjaciół, byle zyskał, stanie się przyjacielem naygłówniejszego nieprzyjaciela, byle zyskał, wyprze się oyca, matki, byle zyskał, pochlebia gdzieby ganić potrzeba, – oszukać, podeysć jest u niego drobnostką, okłamać zwyczajem, tisię wykręarów ma na dorędziu, jestli go o oczywisty fałsz przekonywają. Słowem, jest człowiek bez czci, i wiary. – Człowiek niegodziwy, godny wyrzutkiem bydz nazwany. – Jak więc z jedney strony podłość; tak z drugiey wyniosłość, i pycha, jest nagana, a dlaczego? – odpowiada Chrystus Pan, malując obraz pysznego, i dumnego Faryzeusza, gdy mowi: *Dwojka ludzi wstąpiło do Cerkwi, aby się modlili, jeden Faryzeusz, a drugi Celnik, – Faryzeusz stojąc tak się sam u siebie modlił: Boże dziękuję Tobie, że niejest jak inni ludzie drapieżni, niesprawiedliwi, cudzołóżnicy, jako i ten Celnik; – poszczę dwakroć w tydzień, dawam dziesięciny, ze wszystkiego co mam.* – W tem obrazie pysznego, odbija się zupełnie przeciwny charakter podłości – podły bez honoru, i przyzwiotey ambicji, co chcesz powiedz, niczem go nie obrazisz, przyjmie wszystko za dobry towar, i monete. – Za zyskiem pojdzie choćby mu przyszło i krzywo przysiedz. – Do nayniegodziwszych posług sam się natręca, postawa jego niska, czołgaiąca, na tisię ukłony gotowy. –

Pyszny zaś i wyniosły, jest zbyt wysokiey ambicij, naymnieyszem słowkiem nieuważnie wymówionem, częstokroć jest obrazony, mówiąc trzeba wazyć słowa, bo na kazdy wyraz uważa, znaczenia dochodzi, tłumaczy, i roz-biera. Urazi się, gdy mu grzecznością grzeczność odpła-cają, niechce widzieć nad siebie wyższego w rozumie, i cnocie, gardzi ubogiem, chętny wytykać innym błędy, wyliczać popełnione zdrożności, stroni od bezbożnych, napozór będąc pobożnym, lubi się pochwalić co komu wy-swiańczył, i wszystkie czynności swoim przypisuje śląom. – Postawa jego prosta, rzadko kiedy głowy nachyli. – Jak więc podłość nie może się prawdziwie, uczciwie myślące-mu podobać; tak pycha i wynosłość są równie smieszne. – A zatem Naymilsi Chrzescianie! strzeżmy się, tak podłości; jako i pychy; – bo pierwsza, wzgardzi cnotliwego, druga smiechu roztropnego jest godna. – Ani nam się zbyt nisko kłaniać, ani zbyt wysoko głowę nosić nienależy, – nisko się kłaniając, możemy zawadzić o ziemię głową – wysoko zaś nosząc nie postrzezemy dołu, i łatwo weń wpadnąć się przytrafi. – Ale potrzeba nam iść srodkiem, między podło-scią i pychą, a ten środek nazywamy pokorą; którą Chry-stus Pan, tak maluje, mówiąc: *A celnik stojąc zdaleka, nie chciał ani oczu podnieść w Niebo, ale się bił w pierśi swoje mówiąc; Boże bądź miłościw mnie grzesznemu.* – Pokorny Celnik czując się niegodnym z powodu swych ułomności, opodal stał w Cerkwi, niesmiał się przysbliżyć do stóp Ołta-rza, równie i w nas, gdy chcemy do rzędu pokornych nale-żyć, z powodu niegodności naszej u drzwi Pana, nad pany, stać powinniśmy, i żebrać Jego litości, i miłosierdzia. – Po-korny sam swym ostrym jest sędzią, wchodzi w siebie, aby poznał jaki stan jest jego duszy, i serca; a gdy się widzi zdrożnym, zarumieniony wstydem, do Oyca najlepszego

w Niebie nie odważa się podnosić oka, widząc jak dalece go obraził; równie i nas Chrzescianie! wstyd ogartać powinień, i w świątyni Panskiej nie podnosić wzroku, dopoki dopoki przebaczenia nie uzyskamy, poczuwać się bowiem do grzechu, a bez wstydu wchodzić [w] miejsca święte jest bez czelnością, i zuchwalstwem. Upokorzony celnik bije się w piersi, i usiłuje iskrę miłości, z dna skalistego serca wykrzesać, i nadstawia łuczywo do zapalenia w słowach pokornie wyrzeczonych: *Boże bądź miłościw mnie grzesznemu*. – Taka pokora godna była miłosierdzia Boskiego, przyioł grzesznika na łono, wyznającego swoje przewinienia. – O gdybyśmy także przychodząc do Sakramentalnej spowiedzi, stą pokorą Celnika przystępowali, na ten czas oskarżylibysmy siebie nie innych, nie wymawialibyśmy się od nadużycia przykazania Boskiego, ale wine wykroczeń z pokorą przyjmując na siebie, znaleźlibyśmy miłosierdzie u Tronu Naywyższego Sędziego. – Tak o pokornym Celniku odezwał się Zbawiciel mówiąc: *Powiadam wam, ten zstąpił usprawiedliwionym do domu od niego*. – Zawarł Chrystus Pan w tych słowach korzyści pokory. – Bernard S^{ty} nad nią się zastanawiając mówi: *Pokora inne sprowadza Cnoty, sprowadzone utrzymuje; zatrzymane dopełnia*. – I tak cierpliwości ci potrzeba, człowiecze miew pokore – a zyskasz cierpliwość – łagodności pragniesz, w pokorze ją znaydziesz, przebaczenia pragniesz; i pokornemu Bóg go udziela – chcesz gniew usmierzyć, uzbrój się w pokorę, a zapomniesz urazy, przy pokorze łatwo ci będzie ozyskanie cnoty utrzymać, i wydoskonalić. Augustin S: powiada: *Myslisz o wielkości zaczynay od małego; chcesz wielki stawiać budynek, myśl pierwey o głębokim fundamencie*. (: pokory :) – Ktoś pełny do ziemi się nachyla, drzewo owocem ciężarne, zniża gałęzi do ziemi – dla tego więc pamiętay

Chrzescianie! że gdy nabędziesz Owoców Cnoty, pokora niech Cie nie odstępuje, bo nabyte utracisz.

W dalszey mowie odzywa się Zbawiciel gdy mowi: *Albowiem który kolwiek się podwyższa, będzie uniżony, a kto się uniża, będzie podwyższony.* – Mowi tu o karze dla pysznych, a nadgrodzie dla pokornych. Zdaje się, że dla człowieka przyzwoitey ambicji, już jest dosić kary, jestli spadnie na niższy stopień. – Wyniosłym często to się przytrafiać zwykło; niż sam wstyd naturalną zostaje karą. Nie wzbijajmyż się Chrzescianie! w dumę, rachując nasz majątek – rozum – urode, a nie będziemy się obawiać upadku. Tak Bóg ukarał pysznych buntowniczych wieży Babilońskiej, Nabuchodonozora, i pysznych Aniołów – Jeremiasz Prorok powiada w Roz: 50. w 32 – *Powali się hardy, upadnie, a nie będzie ktoby zwiódł.* – Bo pysznych nie cierpi Bóg, ani ludzie. – Przeciwnie nadgroda czeka pokornych, już mają wielką łaskę u Boga, jak czytamy u Izaiasza proroka w Roz: 66. w 2. – *Na kogóż wejrzę, jeno na ubożiuchnego, (pokornego) i na skruszonego duchem, a drżącego na słowo moje.* – Marię pokorną wyniosł Bóg do godności Macierzyńskiej Synowi swojemu, Bog spoczywa w sercu pokornym, i uzycza spokojności sumienia, mowi Zbawiciel u Math: S: w Roz: 11 – w 24 – *Uczcie się ode mnie, że jestem cichy, i pokornego serca, a naydziecie odpoczynek duszom waszym.*

Pokornych wieczna czeka nadgroda, upewnia nas otem w porównaniu pokornych z dziećmi, Zbawiciel gdy mowi u Math: S^o w Roz: 18. w: 4: – *Ktokolwiek się uniży jako to dzieciątko, ten jest większy w Królestwie Niebieskim* –

Mieliśmy więc w dzisiejszey Ewangelii S: obraz podłości, obraz dumy, i pokory. – Pozналиśmy oraz niegodziwość podłego, głupstwo dumnego, a roztropność pokornego – Przekonalismy się o ukaraniu pychy, a nadgrodzie,

i korzyściach Cnoty, – słusznie więc modlić się nam wypada, i zwrócić głos nasz w ten sposób: Boże! strzeż nas od pychy, podłości, a daj serce pokorne, którą kochasz, wspierasz, i nadgradzasz. Amen.

Homilia.
Na Niedziele Starozapustną
albo
ω Блудномъ Сынѣ.

Человѣкъ Нѣкѣи имѣ два Сѣа ...
и раздѣли има имѣнїе.
Człowiek niektóry miał dwóch synów ...
i rozdał im majątności.

Są słowa wyjęte z dzis: Ewangelii S:
zapisane u Łukasza S^o w Rozdz: 15. – od Wier: 11 –
do 32°.

Naymilsi Chrzescianie! Jest to prawda niezawodna, że wiele razy obrazamy Boga przez nasze złe czyny, tyle razy stajemy się niegodnemi ozyskania Nieba i szczęśliwości wieczney. Dlatego, jeżeli człowiek występny w czynnościach złych opamiętywa się, i z występków swych, powraca na drogę Cnoty, i świętobliwości życia; jest to niezawodnie wielka łaska Pana boga. Do tey to porawy życia, i naywiększych grzeszników, sprowadzał głos świętey i nieomyłney nauki Chrystusowey, jak sam Zbawiciel

o sobie daje świadectwo mówiąc: *Że nie przyszedł na świat szukać sparwiedliwych, ale grzeszników, że nie potrzebują zdrowi lekarza, ale chorzy.* A tem Niebieskim, i Boskim lekarzem był sam Zbawiciel świata; który uzdrowiał z miłosierdzia swego grzeszników na duszy chorych, i najwięcej obcował z nimi; aby pozyskał ich serca, ku poprawie życia, i nawrócenia się na drogę światła i prawdy, tak dalece: że nawet złośliwi Faryzeuszowie i doktorowie Zakonu szemrali przeciwko Chrystusowi mówiąc: *Iż ten przyjmuje grzeszniki, i jada z niemi.* – Lecz Zbawiciel świata przenikając zamiar ich złośliwej mowy, aby ich przekonał o zamiarze przyscia swego na ten świat, i swoją Boską godność im okazał; a oraz fałszywe i złośliwe ich zdania zprostował, mowi do nich następującą przypowieść: *Człowiek niektóry miał dwóch synów, i rzekł młodszy z nich Oycu. Oycze daj mi część majątności, która na mnie przypada.* – *Oy-ciec kochający synów, rozdzielił im majątności* – każdemu wyznaczywszy część jego, i pozwolił im używać majątku według woli własnej, spodziewając się jednak, że czuli i dobry synowie okażą oycu w czasie pożytek z przyrobionego majątku.

Stało się Naymilsi Chrzescianie! Syn starszy powziąwszy część majątku od oycy swego, nieporzucił domy oycowskiego, wspólnie pracując, cały swój majątek zostawił woli oycy swego. – *Młodszy zaś syn zabrawszy wszystko, odjechał w daleka krajine, i rozproszył tam majątność swoją, żyjąc rozpustnie i światowo.* – *Gdy wszystko już utracił, stał się głód wielki w owej krajinie, i on poczoł niedostatek cierpieć.* A szedł potem i przystał do jednego obywatela onej krajiny, który posławszy go do wsi swojej, aby tam pasł wieprze – Cierpiąc tam głód i niedostatek tak dalece: że radby był nasycić się żołądźią, lub tem owocem, którą

wieprze jadali, jednakże i tego do sytości mieć nie mógł. Naten czas przypomniał sobie dobroć i rozkoszy oycy swego i wpadłszy na tę myśl, iż wielu najemników u oycy mojego mają podostatek chleba, i żywności – Oczyliż mnie potrzeba tak wielki głód i nędzę dziś znosić? dlatego rozmyślał sobie nadto? poyde do oycy mego i rzek[ę] Mu: *Oycze! zgrzeszyłem przeciw Niebu, i przed Tobą.* – A tak nawróciwszy się do oycy, gdy przybył już blisko domu oycy swojego, który ujrzawszy go z daleka, miłosierdziem wzrószone, pospieszył do niego, pojąwszy go za szyję i po oycowsku ucałował go szczerze, darując mu wszelkie winy, gdy przemówił z żalem do oycy w te słowa: *Oycze! Zgrzeszyłem przeciwko Niebu, i przed Tobą, iż nie jestem godzien nazwać się synem Twoim.* Na ten czas oyciec, czuły, napełniony radością, rozkazuje sługą swoim mówiąc: *Idźcie i przynieście pierwszą szatę – odziejcie go, i dajcie mu pierścień na rękę jego, i buty na nogi jego, i przywieźcie cielca utuczonego, i zabiycie, a jedźmy, używajmy, i weselmy się, albowiem ten mój syn, który był umarł, ożył, zginął był, i znalazł się.* – I tak Naymils! Chrzescianie! gdy cały dom jego był napełniony ową radością, ciesząc się i bawiąc wszyscy wesoło, syn starszy, który naten czas nie był w domu, przybywszy blisko domu oycy swego, słysząc tak wielkie spiewy, radość i ucieche; zdumiany mocno nad tem, spieszenie zapytuje się z daleka sług oycowskich o zamiarze tak wielkiej uczty, i wesołości w domu oycy swego? A gdy s powieści już sług dowiedział się o powrocie brata swego, i tak wielkiej przychylności ku niemu oycowskiej, zzięty żalem, unika wejścia do domu oycy swego. Jednakże Chrzescianie! w tem razie, z jednej strony smutku, z drugiej w wesołości, co nie robi dobry y czuły dla dzieł swoich oyciec, widząc syna starszego zanurzonego w żalu

i niechcącego wnieść pod dach oycy swego? – Oto! sam mile i ochoczo występuje przeciw synowi swojemu, i zaprasza go, aby wszedł do domu swego. Syn albowiem w żalu zanurzony woła głośno poten czas do oycy mówiąc: *Oto Oycze! tak wiele lat służąc Tobie, i nigdy nie rozkazów Twoich, ani sprzeciwiłem się woli Twojej* – a nigdy nie uczyniłeś mnie tak hoyney uczyty, abym się był mógł zabawić z przyjaciółkami mojemu, – A gdy syn twój młodszy, który pożar, i zmarnotrawił majątność swą, z nierządnicami, był powrócił, tak wielką i wspaniałą sprawiłeś mu ucztę. – Oyciec nato odpowiadając rzekł: *Synu Tyś zawdy jest ze mną, i wszystko moje, twoje jest; lecz trzeba było używać, weselić się, iż ten brat twój był umarł, i ożył, zginął był, i naleziony jest.* – I w tych to słowach Zbawiciel świata Jezus Chrystus, zakończył naukę dzisiejszey Ewangelii S: – a dla nas Naymilsi Chrześcianie! zostawił jawny dowód dobroci i miłosierdzia swego, że i naywiększym grzesznikom przebacza Bog winy ich, jeżeli zawczasie przez żal, pokutę, i z przedsięwzięciem szczyrym poprawy życia, do Pana Boga ochoczo nawracają się. – Bóg im odpuszcza ich przewiniwnia. – Oyciec albowiem wspomniony w dzisiejszey Ewangelii S: jest to Naymilsi! Bóg nasz, który swój majątek łaski i dobrodziejstwa niewyliczone, tak ku doczesnym, jako i wiecznym potrzebom naszym, z hoyney swej ręki, nam niegodnym Synom, rozdzielił, i rozdzielać łaskawie nie przestaje po wszystkie dnie, i momenta życia naszego. – Synowie zaś dwa, my to jesteśmy wszyscy ludzie – z których syn młodszy, co dom oycy swego porzucił, i wszystkie pieniądze na rozpucie strawił, znaczy grzesznika, który Niebo porzucił i łaski dla grzechu utracił. – Syn zaś powracający do oycy grzesznika chcącego się pojednać z Bogiem. – Usciskanie oycy, znaczy odpuszczenie grzechów, ubranie w suknię,

i uczta, znaczy wesele Aniołów, z nawrócenia się grzesznika. – Syn starszy, który powodował się zawsze woli oycy swojego, i pełnił rozkazy jego – znaczy cnotliwego pobożnego, i sprawiedliwego człowieka. Który nieustannie prowadzi życie, zgodne z prawami Boskimi, na głos Cerkwi S; katolickiej, i w wszystkich okolicznościach i zdarzeniach życia swojego, powoduje się woli Naywyższego Stworcy Boga. – A tak Naymilsi Chrzescianie! Kiedy Bóg jest Oycem wszystkich nas – a my jesteśmy dzieci Jego – weydzmy więc scisle w stan sumienia naszego, co uczyniwszy łatwo jak w lustrze poznać, zdołamy, że my to jesteśmy owe marnotrawne Syny, którzy zapominając o dobrodziejstwach Boskich, a przeznaczeniu naszym; o przymiotach ciała i duszy; dnie i momenta życia naszego, marnotrawimy wiecety na rozpuste świata, na dogodzenie rozhukanym namiętnością ciała, a zapominamy na Boga, na obowiązki wiary, stanu, i powołania naszego, a tem samym przez rozpustne życia nałogi, pozbawiamy się majątności wiecznych, i Niebieskich, do których nas Bóg bez różnicy przeznaczył wszystkich – Ktoż z nas Naymilsi! dzis nie należy do kolei Marnotrawnego syna? aby z naywiększą pokorą w zalu i płaczu, bijąc się w grzeszne swoje piersi, niemiał wołać do Boga, jako Oycy: *O Boże! O Oycze! Zgrzeszyłem przeciw Niebu, i przed Tobą, iż nie jestem godzien nazwać się Synem Twoim* – odpusć Panie, i łaskawy Oycze przewinienia moje. – Bo któż z nas jest wolnym od zmazy grzechow i nieprawosci wszelkich? aby się mógł nazwać synem, prawdziwie wypełniającym wole Oycy swego, według dzisieyszej Ewangelii S: – Kazdy według stanu i powołania swego, gdy tylko scisle weydzie w kryiówkę sumienia swego, zapewne w nim znajdzie brudów grzechowych podostatek, które mu tamują drogę, do

osiągnięcia Nieba, i szczęśliwości wiecznej; ktorey tak długo nie może być uczestnikiem, dopóki zanie nie uczyni żal serdeczny i poprawy życia swego, w szczerzy i serdecznej pokucie. – Bo komuż to Bóg obiecuje w Pismie S: odpuszczenie grzechów? Oto tym tylko, którzy się z całego serca nawracają do Niego, w płaczu i wołaniu gorzkiego, i głębokiego żalu; – Oto tym, którzy serce swoje, a nie odziesz rozdieraiają na sobie. – Oto tym którzy gorzko opłakiwali swoje nieprawości. Posłuchajmy Naymilsi Chrześciane! ięków tych świętych pokutników. Oycze mój! mówi syn marnotrawny, zgrzeszyłem przeciwko Niebu, i Tobie! iuz nie jestem godzien zwać się Synem Twoim. – Zgrzeszyłem przeciwko Tobie Panie! mówi S: Król pokutujący, a nieprawość moja zawsze jest oczom moim obecna. Tak i nam grzesznikom i marnotrawnym synom, wszelkie nasze grzechy, przeciw Bogu popełnione, obżałować szczerze potrzeba. A tak odtąd iuz każdy grzeszniku i marnotrawny synu, uday się do Boga, jako Oyca, który przez bluźnierstwo, i wiarołomstwo, zniewagę dni niedzielnych, i świątecznych, ku czci i chwale Boga przeznaczonych, stałeś się niegodnym Boga synem. – Obliy łzami nierządnika, lub nierządnicą cielesną, złiy nałóg życia swego odtąd; a nawróć się w poprawie do Boga Oyca, który nie pragnie zguby, lecz nawrócenia Twego. Bo krzywdzicielu cudzey fortuny, sławy, lub honoru, porzuć odtąd, ten niegodziwy handel życia twojego, a poskromniy oraz język ostry, którym jako jadowitym żądłem, dotąd szarpałeś sławę współbrata, i bliźniego swego. – i nawróć się w opprawie życia swego do Boga, który miłościwie oczekuje nawrócenia twego. – Obzyrco! który przez nałóg złiy, pianstwa, gorzej czyniąc nad zwierzęta nierozumne, utracasz siły, ukrócasz sobie życia, marnotrawisz grosz ostatniy, który by ci

się zdał na wyżywienie, i utrzymanie dzieci i rodziny, na posiłek w czasie choroby i słabości zdarzyć się mogący; porzuć odtąd ten zły nałóg życia swego, popraw się, i nawróć się do Boga, jeśli chcesz na wzór marnotrawnego syna, uniknąć niedostatku, tu doczesnie, i dostąpić w Niebie, ochłody wiecznej. – Słowem wszyscy: którzy do tego czasu, czyli to przez zdrady, oszukiwania, pokrzywdzenia, przez złe przykłady życia lub też gniew, kłutnie, i nienawiści, staliście się przestępcami prawa Boskiego, odtąd bynajmniej poprawcie życie, i obyczaje wasze, Bóg tego, jako miłosierny Ojciec czeka, chce, i pragnie nie zguby, lecz nawrócenia, i zbawienia waszego. – Słowem gdyż nie masz człowieka bez zmazy, o to wszyscy Bracia Najmilsi! z głęboką pokorą za przykładem marnotrawnego syna wołamy do Boga jako Ojca naszego mówiąc: O Boże! O Ojczy! zgrzeszyliśmy przed Niebem i Tobą! niepamiętaj przewinień naszych, ale według miłosierdzia po Ojcowsku, nam niegodnym synom odpusć nasze winy; abysmy odziani suknią niewinności, trafić mogli do Uczty niepojętej radości w Twych rozkoszach Niebieskich wiecznie. Amen.

Послання єп. Івана Снігурського
про надання повного відпусту
вірянам церкви св. Миколая в містечку Міхова Воля,
Перемишль, 20 травня 1826 р.

Іѡаннѣ Снѣгурскій
Бжѣю Млтію Епѣъ Перемышкій, Самборскій и
Саноцькій,
Докторъ С. Бгословїа.

Всѣмъ дѣховнымъ и свѣцкимъ людемъ ѡакогѡ будъ
стану, стопна и поволана, побожнымъ и горливымъ
Ц[еркви ка²⁷]ѡлической и Нашогѡ смиренїа въ Дхѹ стѡмъ
возлюбленнымъ и послушнымъ Снѡмъ, Благословенство
Наше Пастырское препос[...]кой, и Млсрдѣ ѿ Бга
Вседержителя.

Гдѣ Бгѣ нашъ, Сѡцѣ щодробливый, и невычерпанный
источникъ, нехотачи смерти грѣшника [...] люцкогѡ
на камени вѣры и добрыхъ оучинкѡвъ заложив-
ши, впадлыхъ въ неправости по ѡтцовску до покути
взывае; а по[...]нородный Снѣ егѡ Іисъ Хрстосъ, давши
Цркви своей власт' вазати и разрѣшати въ Сакраментѣ
стѡи Покуты грѣшникѡвъ [...] и сповѣдаючихся
грѣхѡвъ своихъ, а въ дѣшевномъ оумиленю, и въ
глубокой покорѣ перебачена просачихъ, припу-
щае ихъ до [...] до поеднанася зъ Бгѡмъ; и на моци

---

²⁷ Тут і далі в квадратних дужках позначено пошкодження
тексту.

зоставленногѡ своѣй Црѣкви невычерпаногѡ скарбу, черезъ невыповѣдену стр[...] выла́нѣ найсватѣ́йшой и найдорожшой крови своѣй, и черезъ смерť найо́крутнѣ́йшу на Крстѣ за ѿкупленіе цѣ́логѡ сѣ́вѣта подату [...]озволивъ тойже Црѣкви сѣ́той ѿпущати грѣ́хи и оуволѣ́нати грѣ́шникѡвъ не то́лѡ ѿ вины грѣ́ховной, и ѿ кары вѣ́чной, але тежъ ѿ кары [...] Тоту невысловленну Ласку Боску, черезъ котру ѿ смерти до живота, ѿ зопсута до справедливости, ѿ заслуженыхъ каръ вѣ́чныхъ до н[...] житѣ́я збавленнѣ́ переходимо выхва́лаючи, и на такъ велику щодробли́востъ Милесерда́ Бжѣ́гѡ ѡ́чима вѣ́ры погладаючи, прагне [...]ѣ́ Покорностъ́ Наша, абы люде́ православныи черезъ смотре́нїе Бжѣ́ Нашому Пастырскому дозору, тогѡ найдорожшогѡ скарбу ставалиса оучастниками. Дла́ тогѡ зауфаныи вѣ́ несконченѡмъ́ Милосердію́ Боскомъ, въ неѡцѣ́ненныхъ заслугахъ страсти и смерти найдобротлившогѡ Збавителя́ нашогѡ І́йсѣ́ Хрста, и въ заслугахъ сѣ́тыхъ Апостоло́въ, Мученико́въ, вселе́нскихъ Оучителей Црѣ́ковныхъ, а менови́тъ вѣ́ заслугахъ, иже во Сѣ́тыхъ Ѣ́ца нашего Кѣ́рыла, Архіе́ппа Але́ксандрі́йскагѡ, вселе́нскогѡ Оучителя, и инныхъ всѣ́хъ Сѣ́тыхъ, всѣ́мъ и поединчимъ ѡ́боегѡ пола вѣ́рнымъ Хрстовымъ, котрыи дна́ 6 [9] Іу́нїѣ́ ѡ́кѡ ѿ Црѣ́кви сѣ́той постановленногѡ на памѣ́тъ иже во Сѣ́тыхъ Ѣ́ца нашего Кѣ́рылла Архіе́ппа Але́ксандрі́йскагѡ, горливого Оучителя ѡ́ честъ́ Бгѣ́ въ С. Трѣ́цы Є́диногѡ, будуть Црѣ́квѣ́ в Мѣ́стечку Воли Миховой²⁸ побожнѣ́ навиджати, тамъ въ побожныхъ

---

²⁸ Мова йде про парафію св. Миколая у Міховій Волі, Добромильського деканату.

розмышленѣхъ збавленної старсти и смерти Іиса Хрста добродѣйства Боскїи ѿбще на цѣлый народъ людскїй, а личнѣ на тотѡ мѣсце и мешканцѡвъ єгѡ, зланыи розважати, и за нѣ Гдѣу Бгѣу горячѡ даковати, грѣхѡвъ своихъ щире сповѣдатисѧ, наложену покуту достойнѡ чинити, Божественныхъ Таинъ при чистомъ сумлѣнїи и правдивой побожности и скрусѣ сердечной причащатисѧ, и молитисѧ ѡ бл҃гостоанїи Сѣыхъ Бжїихъ Цр҃квей, ѡ оутвердженїи на вѣки православной каѡолической Вѣры, ѡ покои цѣлогѡ сѣвѣта и згодѣ князей Хрстанѣскихъ, ѡ видимой Главѣ сѣ. Цр҃кви, ѡ благовѣрномъ Кесари и Царѣ нашомъ, ѡ збавленїи и спокойности люду правовѣрногѡ, побожными Мл҃твы до Бг҃а засылати; надаємо зупелный Ѡпустъ на выжч. выраженный день ѿ [9] Іунїа трвати маючый, и позвалаємо такъ мѣсцовому Дш҃ѣ Старовникови²⁹, ѧкъ тежъ каждому Капланови впередреченной Цр҃кви Сакраментъ Покуты правилнѡ справуючому, в той день Ѡпустовой ѿ [9] Іунїа ѡ грѣхѡвъ Нашои Власти Епспкой захованыхъ разгрѣшати; але разомъ ѡбовазуємо тыхже на тотѡ мѣсце сѣтоє собранихъ Іереевъ, абы людъ побожный ѡ замѣрѣ и варункахъ доступленѧ того Сѣ. Ѡпусту потребныхъ пилнѣ научали, до достойногѡ набытѧ єгѡ оусилнѣ приготовляли, и пожитки з негѡ на добро Цр҃кви Сѣ. на ѡбычайностъ и збавленїе Дш҃и сплываючыи ѧсно показовали. Длѧ тымъ певнѣйшого свѣдѣцтва наданогѡ того Ѡпусту, Листъ Нашъ той Пастырскїй власною

²⁹ Тогочасним парохом був о. Григорій Куневич (1778-1837), див: Dmytro Blazejowskyj. *Historical Šematism of the Eparchy of Peremyšl including the Apostolic Administration of Lemkivščyna (1828-1939)*. Lviv: Kamenyar, 1995, с. 727.

Рукою подписаний, и Печатію звыклою стверджений
выдати приказалисмо. Данъ въ Перемышлю при
Катедрѣ Нашой Заложена Рождества С. Іоанна
Крстителя. Дна к̑ [20] Маіа Року Бжого тысяча
осмсоть двацать шестого.

*Іоаннъ Еписпъ р. в.*³⁰

---

³⁰ р. в. — рукою власною.

Показчик іменний

Бахус 58	Лакота, Григорій єп. 7
Глинковський, Юрій о. 8, 9, 11, 12, 14, 16, 21	Лев XII, папа 9, 23, 52
Григорій XVI, папа 15	Левицький, Іван 16
Єдинак, Йосиф о. 11, 12, 14, 15, 89	Лесів, Михайло проф. 13, 14
Єремія, пророк 7, 110	Ляврецький, Антоній о. 7, 11, 12, 13, 14, 16, 67
Закхей, митар 73, 74, 75, 76, 99, 100, 102, 103, 104	Медведик, Юрій 10
Ілля, пророк 28	Микелита, Петро о. 13
Ісая, пророк 50, 69, 95, 96, 110	Павло, апостол 7, 70
Йоан, апостол 27, 41	Паранько, Ростислав 8
Йоан Хреститель 79, 94, 95	Петро, апостол 70
Кирило Александрійський св. 15, 122	Пилипович, Володимир 7, 12, 13, 14, 17
Коциловський, Василь о. 13	Симеон св. 50, 51
Кунєвич, Григорій о. 123	Снігурський, Іван єп. 15, 16, 24, 119, 121, 124
Лаврівський, Іван о. 16	Тимотей 7
	Франц II, цісар 53

Ambroży św. 102	Filip 95
Augustyn św. 98, 103, 109	Herod, król 95
Bernard św. 109	Jezekiasz, król 95
Blazejowskyj, Dmytro 11, 15, 123	Łukasz, apostoł 100, 106, 112
Czaszyński ks. 53	Mateusz, apostoł 84, 96, 110
Elżbieta 94	Seynachirim, król 95
	Zachariasz 94

Покажчик географічний

Варшава 17	Перемишль 7, 8, 12, 15, 16, 119, 124
Галичина 11, 16	Прусик 13
Жерниця 13	Рим 23
Завулон 69, 95, 96	Словаччина 11
Капернаум 69, 95	Спиш 11
Конюшки 11	Судова Вишня 15
Костарівці 13	Ханківці 11
Краківець 15, 89	Хирина 13
Литманова 11	Чертеж 7, 13
Львів 10, 11, 15, 123	
Мишлятичі 11	
Міхова Воля 15, 16, 119, 122	
Надсяння 13	Galilea 95, 96
Назарет 69, 95	Izrael 95
Нафталя 69, 95, 96	Jordan 95

Список ілюстрацій

- Стор. 2. *Ісус Христос*, гравюра невідомого автора з книги *Руско-славенській Букварь*, Львів 1847.
- Стор. 6. *Марія Діва й Матір*, гравюра невідомого автора з рукописного молитовника Михайла Левицького з Улюча, 1836 р.
- Стор. 18, 87. Заставка з книги *Октоихъ сирѣчь Осмогласникъ*, Перемишль 1852.
- Стор. 19. Рамка з VI тому *Nauki Parafialnyi* о. Антонія Ляврецького, 1841-1843 рр.
- Стор. 20. Обкладинка рукописного збірника писань о. Юрія Глинковського.
- Стор. 22. *Predosłowie o obchozdeniu Miłostiwaho Lita* о. Юрія Глинковського, перша сторінка.
- Стор. 66. *Nauki Parafialnyi* о. Антонія Ляврецького, титульна сторінка I тому, 1838 р.
- Стор. 68. *Nauka [Na] Nedilu Po Proswiщенују* о. Антонія Ляврецького, перша сторінка.
- Стор. 88. *Homilie na całoroczne niedziele* о. Йосифа Єдинака, титульна сторінка I тому, 1839 р.
- Стор. 90. *Homilia. Na niedziele pierwszą po zjawieniu Panskim* о. Йосифа Єдинака, перша сторінка.
- Стор. 125. Заставка зі збірки віршів Рудольфа Муха *Мотыль*, Львів 1841.

